

**ADVISORY COMMITTEE ON THE
FRAMEWORK CONVENTION FOR THE
PROTECTION OF NATIONAL MINORITIES**

ACFC/SR/VI(2026)003

Sixth Report submitted by Albania

**Pursuant to Article 25, paragraph 2 of the
Framework Convention for the Protection of
National Minorities – received on 14 October 2026**

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA PËR EVROPËN
DHE PUNËT E JASHTME

RAPORTI I GJASHTË PERIODIK

paraqitur nga

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

mbështetur në Nenin 25, paragrafi 2, të

KONVENTËS KUADËR TË KËSHILLIT TË EVROPËS

“PËR MBROJTJEN E MINORITETEVE”

Tetor 2026

Pasqyra e Lëndës

Hyrje.....	3
Lista e shkurtimeve	4
I. Masat e marra për të rritur ndërgjegjësimin për rezultatet e ciklit të pestë të monitorimit	5
II. Masat e marra për të përmirësuar zbatimin e Konventës Kuadër dhe rekomandimet e ciklit të pestë për nenet 3-18	5
Neni 3 – E drejta e vetë-identifikimit	5
Neni 4 – Ndalimi i diskriminimit	9
Neni 5 – Mbështetja për kulturën dhe identitetin e pakicave kombëtare	19
Neni 6 – Respekti i ndërsjellë dhe dialogu ndërkulturor	21
Neni 9 – Media në gjuhën e pakicave	28
Neni 10 – Përdorimi i gjuhëve të pakicave në sferën publike	30
Neni 11 – Treguesit topografikë	31
Neni 12 – Akses i barabartë në arsim	31
Neni 15 – Pjesëmarrja politike dhe Komiteti për Pakicat Kombëtare	35
Neni 16 - Reforma territoriale dhe administrative	45
Nenet 17 dhe 18 – Marrëdhëniet dypalëshe dhe shumëpalëshe	46
Anekse	47

Hyrje

1. Konventa Kuadër për Mbrojtjen e Minoriteteve¹ është nënshkruar nga Republika e Shqipërisë më 29.06.1995 dhe është ratifikuar me Ligjin nr. 8496, datë 3.6.1999 “Për ratifikimin e Konventës Kuadër të Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Minoriteteve”.
2. Bazuar në nenin 25, pika 2 të Konventës Kuadër, prej vitit 2001, Shqipëria ka paraqitur periodikisht pranë Këshillit të Evropës, pesë raporte periodike mbi zbatimin e dispozitave të Konventës Kuadër, mbi respektimin dhe mbrojtjen e të drejtave të pakicave në Shqipëri.²
3. Në kuadrin e cikleve periodike të monitorimit, pas paraqitjes së Raporteve kombëtare periodike janë miratuar Opinioneve përkatëse të Komitetit Këshillues të Konventës Kuadër. Pas shqyrtimit të Opinioneve përkatëse të Komitetit Këshillues dhe paraqitjes së komenteve të autoriteteve shqiptare mbi këto Opinione, Komiteti i Ministrave i Këshillit të Evropës ka miratuar rezolutat përkatëse mbi zbatimin e Konventës Kuadër nga Shqipëria.
4. Në funksion të përgatitjes së këtij Raporti, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme, si institucioni përgjegjës për hartimin e raporteve kombëtare në kuadër të të drejtave të njeriut ka informuar të gjitha institucionet përgjegjëse sipas fushave.
5. Raporti është hartuar në përputhje me Udhëzimet për përgatitjen e raporteve në kuadrin e ciklit të gjashtë të monitorimit. Në pjesën e parë të Raportit paraqitet informacion mbi masat e marra për të rritur ndërgjegjësimin për rezultatet e ciklit të pestë të monitorimit. Në pjesën e dytë paraqitet informacion mbi masat e marra për të përmirësuar zbatimin e Konventës Kuadër dhe për të zbatuar rekomandimet e ciklit të pestë të Komitetit Këshillimor dhe Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës. Në aneksin e Raportit paraqiten informacione të tjera relevante më të detajuara, si statistika, aktivitete, tekste të akteve ligjore etj.
6. Raportimi mbulon periudhën nga miratimi i opinionit të ciklit të pestë, qershor 2023 deri në datën e dorëzimit të Raportit.
7. Raporti i Gjashtë Periodik mbi zbatimin e Konventës Kuadër të Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Minoriteteve është miratuar me Vendimin Nr. 755, datë 7.10.2026 të Këshillit të Ministrave.

¹ Këtej e tutje Konventa Kuadër

² Raporti i parë është paraqitur në korrik 2001; Raporti i dytë paraqitur, maj 2007; Raporti i tretë paraqitur në janar 2011; Raporti i katërt, nëntor 2016; Raporti i pestë, maj 2021.

Lista e shkurtimeve

AMA	Autoriteti i Mediave Audiovizive
ASCAP	Agjencia e Sigurimit të Cilësisë në Arsimin Parauniversitar
ASPA	Shkolla Shqiptare e Administratës Publike
DAP	Departamenti i Administratës Publike
DPPSH	Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit
DRTK	Drejtoria Rajonale e Trashëgimisë Kulturore
IAL	Institucion i Arsimit të Lartë
KiE	Këshilli i Evropës
KMD	Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi
LMD	Ligji për Mbrojtjen nga Diskriminimi
MEI	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit
MEPJ	Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme
MSHMS	Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale
MTKS	Ministria e Turizmit, Kulturës dhe Sportit
PKVBPPRE	Plani Kombëtar i Veprimit për Barazi, Përfshirje dhe Pjesëmarrje të Romëve dhe Egjiptianëve
RSH	Republika e Shqipërisë
RTSH	Radio Televizioni Shqiptar
TLAS	Tirana Legal Aid Society

I. Masat e marra për të rritur ndërgjegjësimin për rezultatet e ciklit të pestë të monitorimit

8. Pas miratimit të Opinionit të Pestë të Komitetit Këshillues të Konventës Kuadër³, në muajin qershor 2023 dhe më tej të rezolutës⁴ së Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës, në dhjetor 2023, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme, si institucioni i cili ka rolin kryesor në procesin e raportimit mbi zbatimin e konventave për të drejtat e njeriut, ka informuar zyrtarisht të gjithë institucionet përgjegjëse, qendrore dhe të pavarura me qëllim promovimin dhe ndërgjegjësimin mbi rezultatet e ciklit të pestë të monitorimit të Konventës Kuadër dhe veçanërisht njohjen me të gjitha rekomandimet, sipas fushës së tyre të përgjegjësisë institucionale.
9. Gjithashtu, në faqen zyrtare të Komitetit për Pakicat Kombëtare janë të publikuara lidhjet përkatëse për të konsultuar të gjitha raportet periodike të dorëzuara nga Shqipëria, opinionet e Komitetit Këshillimor të Konventës Kuadër, si dhe rezolutat e Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës, për secilin cikël monitorimi.⁵

II. Masat e marra për të përmirësuar zbatimin e Konventës Kuadër dhe rekomandimet e ciklit të pestë, për nenet 3-18

Neni 3 – E drejta e vetë-identifikimit

Komiteti Këshillimor nxit autoritetet që të sigurojnë që legjislacioni dytësor që përcakton kriteret, dokumentacionin dhe procedurat për mbledhjen e të dhënave për vetë-identifikimin e personave që i përkasin pakicave kombëtare të miratohet pa vonesë të mëtejshme. Ky legjislacion duhet të respektojë në mënyrë strikte parimin e vetë-identifikimit të lirë, siç parashikohet në Nenin 3 të Konventës Kuadër; duke parashikuar mundësinë e deklaratimit të përkatësive të shumëfishta, me qëllim sigurimin e aksesit efektiv në të drejtat e pakicave për personat që i përkasin pakicave kombëtare. Autoritetet duhet t'i japin peshë vendimtare zgjedhjes subjektive të individit për t'u trajtuar si pjesëtar i një pakice kombëtare, në vend të kriterit objektiv bazuar në dokumentacionin zyrtar

10. Në dhjetor 2024, Këshilli i Ministrave miratoi tri aktet e fundit nënligjore në zbatim të ligjit nr. 96/2017 “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”, konkretisht⁶:
 - Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 843, datë 26.12.2024, “Për përcaktimin e kriterëve, dokumentacionit dhe procedurave për mbledhjen e të dhënave për identifikimin e personave që u përkasin pakicave kombëtare”;

³ Data e miratimit: 6 qershor 2023; Data e publikimit: 19 tetor 2023

⁴ Data e miratimit: 13 dhjetor 2023

⁵ <https://pakicatkombetare.al/raporte-dhe-opinione/>

⁶ Tekstet e plota të tri akteve nënligjore gjenden në Aneksin e Raportit

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 844, datë 26.12.2024, “Për mënyrën e përdorimit të gjuhës së pakicave kombëtare në marrëdhëniet ndërmjet personave që u përkasin pakicave kombëtare dhe organeve të vetëqeverisjes vendore”;
 - Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 845, datë 26.12.2024, “Për përbërjen, funksionet dhe procedurat e Komisionit për shqyrtimin e kërkesave për njohjen e një pakice kombëtare”.
11. Tri aktet nënligjore të mësipërme janë përkthyer në të gjitha gjuhët e pakicave dhe janë të publikuara në faqen zyrtare të Komitetit për Pakicat Kombëtare.⁷
 12. Komisioni për Njohjen e Pakicave Kombëtare është ngritur në bazë të vendimit nr. 845, datë 26.12.2024 “Për përcaktimin e përbërjes, funksioneve dhe procedurës së komisionit për shqyrtimin e kërkesës për njohjen e një pakice kombëtare” dhe ka zhvilluar mbledhjen e tij të parë më datë 27.05.2025.
 13. Përgjatë vitit 2025 dhe 2026, nga Komisioni për Njohjen e Pakicave Kombëtare janë administruar në total 1555 (një mijë e pesëqind e pesëdhjetë e pesë) formularë të vetë-identifikimit (përfshirë dhe rastet e përcjella më shumë se një herë nga një shtetas). Nuk është shqyrtuar asnjë kërkesë e re për njohjen e një pakice kombëtare, pasi nuk janë paraqitur kërkesa.
 14. Komisioni për Njohjen e Pakicave Kombëtare ka marrë 852 vendime për konfirmimin e vetë-identifikimit në një pakicë kombëtare të caktuar, konkretisht:
 - 224 (dyqind e njëzet e katër) vendime për konfirmimin e vetë-identifikimit në pakicën kombëtare egjiptiane;
 - 553 (pesëqind e pesëdhjetë e tre) vendime për konfirmimin e vetë-identifikimit në pakicën kombëtare bullgare;
 - 56 (pesëdhjetë e gjashtë) vendime për konfirmimin e vetë-identifikimit në pakicën kombëtare rome;
 - 13 (trembëdhjetë) vendime për konfirmimin e vetë-identifikimit në pakicën kombëtare malazeze;
 - 3 (tre) vendime për konfirmimin e vetë-identifikimit në pakicën kombëtare arumune;
 - 1 (një) vendim për konfirmimin e vetë-identifikimit në pakicën kombëtare maqedonase;
 - 1 (një) vendim për konfirmimin e vetë-identifikimit në pakicën kombëtare greke;
 - 1 (një) vendim për konfirmimin e vetë-identifikimit në pakicën kombëtare boshnjake;
 15. Komisioni për Njohjen e Pakicave Kombëtare ka dhënë 525 (pesëqind e njëzet e pesë) përgjigje lidhur me mangësitë e konstatuara në plotësimin e formularëve të vetë-identifikimit, duke dhënë orientimet përkatëse, individualisht për çdo shtetas, për mënyrën e plotësimit të formularëve. Duke qenë se mbledhja e fundit e Komisionit për Njohjen e Pakicave Kombëtare

⁷ <https://pakicatkombetare.al/akte-nenligjore-ne-gjuhen-e-pakicave/>

është realizuar më datë 07.07.2026, janë në proces për shqyrtim dhe vendimmarrje edhe 178 formularë vetëidentifikimi, për t'u trajtuar në mbledhjen e radhës të Komisionit.

16. Komisioni për Njohjen e Pakicave Kombëtare ka realizuar njoftimin e 852 vendimeve të marra për konfirmimin e vetë-identifikimit. Përgjatë periudhës maj 2025 - gusht 2026, Komisioni për Njohjen e Pakicave Kombëtare ka mbajtur 7 mbledhje.
17. Gjatë muajit mars 2026, Ministria e Punëve të Brendshme, në bashkëpunim me Komitetin për Pakicat Kombëtare organizoi tri tryeza të rrumbullakëta në Kukës, Dropull dhe Korçë. Këto aktivitete synonin ndërgjegjësimin dhe informimin e komuniteteve lokale mbi procesin e vetëidentifikimit në një pakicë kombëtare, në përputhje me aktet nënligjore përkatëse. Mbështetur nga Bashkimi Evropian, Këshilli i Evropës dhe Prezenca e OSBE-së në Shqipëri, këto veprimtari bënë bashkë përfaqësues të pakicave kombëtare, institucioneve publike dhe organizatave të shoqërisë civile.
18. Gjatë këtyre aktiviteteve, pjesëmarrësit u njohën me dy materiale praktike, të hartuara për të lehtësuar procesin e vetëidentifikimit:
 - Udhëzuesi për Organizatat e Shoqërisë Civile: Zhvilluar për të mbështetur përfaqësuesit e pakicave në asistimin e individëve përgjatë gjithë procesit të vetëidentifikimit.
 - Fletëpalosja informative për publikun e gjerë: Dedikuar posaçërisht personave që u përkasin pakicave kombëtare, duke ofruar informacion të vlefshëm mbi plotësimin e formularit të vetëidentifikimit dhe mënyrën e depozitimit të tij.
19. Po ashtu, në Ministrinë e Punëve të Brendshme janë realizuar edhe takime me përfaqësues të pakicave kombëtare të njohura në Republikën e Shqipërisë, lidhur me problematika të ndryshme të evidentuara nga ana e tyre dhe vështirësitë që hasin gjatë procesit, duke kontribuar në zgjidhjen dhe lehtësimin e tyre.

Regjistrimi i popullsisë

Komiteti Këshillimor nxit autoritetet që të ndërmarrin përpjekje konkrete dhe të qëndrueshme me personat që u përkasin pakicave kombëtare për të ndërtuar besim në procesin e regjistrimit të popullsisë, duke përfshirë rritjen e ndërgjegjësimin për rëndësinë e regjistrimit të popullsisë, mundësitë për vetë-identifikimit të lirë, duke përfshirë përkatësinë e shumëfishtë, dhe dispozitat e ligjit të ri të regjistrimit të popullsisë. Krahës kësaj, autoritetet duhet të sigurojnë rekrutimin dhe trajnimin e intervistuesve të regjistrimit që u përkasin pakicave kombëtare, dhe që të gjithë intervistuesit e regjistrimit të popullsisë të jenë të trajnuar në mënyrë të përshtatshme, duke përfshirë edhe mbështetjen e personave analfabetë. Personat që u përkasin pakicave kombëtare duhet të përfshihen në vlerësimin e procesit të regjistrimit të popullsisë.

20. Në kuadër të përgatitjeve dhe zbatimit të Censit të Popullsisë dhe Banesave 2023, Instituti i Statistikave (INSTAT), ka ndërmarrë një sërë veprimesh për të garantuar përfshirjen e plotë dhe me besim të personave që u përkasin pakicave kombëtare, në përputhje me standardet ndërkombëtare.

Ndërtimi i besimit dhe informimi i komuniteteve

21. INSTAT ka zhvilluar një fushatë të gjerë ndërgjegjëse për rëndësinë e Censit 2023, përfshirë materiale informuese, mesazhe publike dhe komunikim në nivel vendor përpara dhe gjatë zhvillimit të Censit, bazuar në planin e komunikimit, pjesë e Strategjisë së Censit.⁸ Fushata ka theksuar të drejtën e vetë-identifikimit të lirë dhe të shumëfishtë, duke garantuar se çdo qytetar ka mundësi të deklarojë lirshëm përkatësinë e tij etnike, gjuhësore apo fetare, pa asnjë kufizim apo ndikim të jashtëm. Janë organizuar takime konsultative me përfaqësues të pakicave kombëtare, organizata të shoqërisë civile dhe institucione vendore për të ndarë informacion mbi procesin dhe garancitë ligjore.⁹

Kuadri ligjor dhe garancitë për vetë-identifikimit të lirë

22. Ligji nr. 18/2023 “Për Censin e Popullsisë dhe Banesave” përfshin dispozita të qarta mbi vetëidentifikimin e lirë dhe ruajtjen e anonimatit të të dhënave personale.¹⁰ Ligji përcakton se pjesëmarrja në census është e detyrueshme për të gjithë personat që jetojnë në territorin e Shqipërisë, por përgjigjet individuale mbi përkatësinë etnike, gjuhësore ose fetare janë vullnetare dhe bazohen vetëm në vetëdeklarim.

Rekrutimi i intervistuesve nga komunitetet e pakicave

23. Në fazën e rekrutimit, INSTAT ka nxitur përfshirjen e intervistuesve dhe mbikëqyrësve fushorë që i përkasin pakicave kombëtare, për të rritur besueshmërinë e procesit dhe për të lehtësuar komunikimin në terren.¹¹ Në disa zona me prani të lartë të pakicave (si Dropull, Pustec, Finiq, etj.) u përfshinë persona që flasin gjuhët lokale për të siguruar komunikim efektiv dhe korrektësi në intervistim.

Trajnimi i stafit dhe ndjeshmëria kulturore

24. Të gjithë intervistuesit morën pjesë në trajnime të detajuara mbi mënyrën e respektimit të vetë-identifikimit të lirë, konfidencialitetit dhe mbrojtjes së të dhënave. Moduli i trajnimit përfshiu udhëzime për komunikimin me persona analfabetë, për respektimin e dallimeve kulturore dhe gjuhësore dhe për trajtim të barabartë të çdo qytetari gjatë intervistës.

Përfshirja e pakicave

25. Përfaqësues të komuniteteve të pakicave u përfshinë në proceset konsultative, para dhe pas zbatimit të Censit.

Siguria dhe konfidencialiteti i të dhënave

⁸ <https://www.instat.gov.al/sq/cens-2023/strategji-baze-ligjore/>

⁹ <https://www.instat.gov.al/sq/cens-2023/aktivitete/>

¹⁰ <https://www.instat.gov.al/media/8147/ligji-per-censin-nr-140-dt-26112020.pdf>

¹¹ <https://www.instat.gov.al/sq/cens-2023/punesimi/>

26. INSTAT ka zbatuar standarde të larta të sigurisë dhe privatësisë së të dhënave, në përputhje me Ligjin për Mbrojtjen e të Dhënave Personale dhe me standardet e Eurostat.¹² Informacionet e mbledhura përdoren vetëm për qëllime statistikore dhe nuk mund të lidhen me individë të caktuar. Përmes këtyre veprimeve, INSTAT ka treguar angazhim të vazhdueshëm për ndërtimin e besimit, përfshirjen e pakicave kombëtare dhe garantimin e vetëidentifikimit të lirë në Censin e Popullsisë dhe Banesave 2023.

Neni 4 – Ndalimi i diskriminimit

Komiteti Këshillimor inkurajon fuqimisht autoritetet që t'i sigurojnë Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi dhe Avokatit të Popullit burimet që u nevojiten për të kryer mandatet e tyre përkatëse dhe të bashkëpunojnë më tej me të dy institucionet në lidhje me zbatimin e rekomandimeve të tyre.

27. Ligji 10 221, datë 4.2.2010 “Për mbrojtjen nga diskriminimi”, i ndryshuar me ligjin nr. 124, datë 15.10.2020 është një garanci lidhur me respektimin e të drejtave të pakicave pa diskriminim, në fushat si arsim, punësim, të mira dhe shërbime. Një ndër mekanizmat kombëtare për mbrojtjen e pakicave dhe për garantimin e zbatimit të Ligjit “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, është Zyra e Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, si një institucion publik dhe i pavarur në ushtrimin e detyrës së tij i cili “siguron mbrojtjen efektive nga diskriminimi dhe nga çdo formë sjelljeje që nxit diskriminimin” (neni 21, pika 1 e ligjit).
28. Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, shoqërore, nivelin arsimor, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër. (neni 1, “Objekti”)
29. Ligji 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi” ka pësuar ndryshime, me ligjin nr. 124/2020 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10221, datë 4.02.2010 “Për mbrojtjen nga diskriminimi”, të cilat kanë hyrë në fuqi në nëntor 2020.
30. Ndryshimet ligjore kanë rritur garancitë ligjore për mbrojtjen e pakicave kombëtare. Me ndryshimet e reja ligjore, përcaktohen forma të reja të diskriminimit si: diskriminimi i shumëfishtë, diskriminimi ndërsektorial, gjuha e urrejtjes, veçimi/segregimi, shqetësimi seksual, diskriminimi i strukturuar, nxitja dhe ndihma për diskriminim dhe qëllimi i shpallur për diskriminim (Neni 3 i Ligjit).
31. Gjithashtu, janë përcaktuar “format e rënda të diskriminimit”, të cilat do të konsiderohen të tilla në ato raste kur sjellja diskriminuese është e motivuar nga më shumë se një shkak, është

¹² <https://www.instat.gov.al/sq/cens-2023/privatesia-dhe-siguria/>

- kryer më shumë se njëherë, kur ka zgjatur për një periudhë të gjatë kohore, ose kur ka sjellë pasoja veçanërisht të dëmshme për viktimën. Në raste të tilla ligji, ka parashikuar dyfishim të sanksioneve (Neni 3/1 dhe neni 33). Është parashikuar shprehimisht në ligj detyrimi i autoriteteve publike për të promovuar barazinë dhe për të parandaluar diskriminimin gjatë ushtrimit të funksioneve të tyre. (Neni 7, pika 3)
32. Janë shtuar dhe ndryshuar disa nga kompetencat që ligji i njuh Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, ku ndër të tjera është kompetenca për shqyrtimin e ankesave nga organizatat që kanë një interes të ligjshëm për të vepruar në emër dhe me pëlqimin me shkrim të individëve ose grupeve të individëve që pretendojnë se ka ndodhur diskriminimi ose në emër të tyre për çështje që lidhen me interesa kolektive.
33. Vlen të theksohet e drejta e Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi për të paraqitur padi, në mbrojtje të parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit, për çështje që lidhen me interesa kolektive, si dhe e drejta për të vënë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese, kur gjatë veprimtarisë së tij konstaton se ligji ose akti normativ cenon të drejtat dhe liritë themelore të individëve. (Neni 32)
34. Në ndryshimet ligjore, përcaktohet roli aktiv i organizatave me interesa legjitime duke u mundësuar atyre paraqitjen e ankesave drejtpërdrejtë pranë institucionit, në përfaqësim të interesave kolektivë ose mund të paraqesin informacion të besueshëm për nisjen e hetimeve kryesisht nga Komisioneri. Ngritjen e padive për diskriminim në mbrojtje të interesave kolektivë organizatat e shoqërisë civile tashmë mund ta bëjnë drejtpërdrejt edhe në gjykatë. (Neni 33 dhe neni 34)
35. Ndryshimet e reja ligjore mundësojnë detyrimin e medias kombëtare për të publikuar vendimet e Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi që kanë gjetur diskriminim përmes gjuhës së urrejtjes. Vendosja e një detyrimi të tillë do të mundësonte një efektivitet më të madh.
36. Kompetenca të KMD-së, të parashikuara në ligj dhe që kanë për qëllim rritjen e ndërgjegjësimit, përfshijnë:
- nxitjen e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit, veçanërisht duke sensibilizuar dhe informuar për këto çështje, përfshirë edhe ofrimin e informacioneve të shkruara, ndër të tjera për këtë ligj, në gjuhën shqipe, në gjuhët e pakicave, si dhe në formate të përdorshme nga persona me aftësi të kufizuar;
 - adresimin drejtpërdrejt opinionit publik për çfarëdolloj çështjeje që lidhet me diskriminimin;
 - informimin për të drejtën e mbrojtjes nga diskriminimi dhe për mjetet ligjore të disponueshme për këtë mbrojtje;
 - zhvillimin e dialogut të rregullt për çështjet e diskriminimit me grupet përkatëse sociale, duke përfshirë organizatat joqeveritare;
 - zhvillimin e aktiviteteve ndërgjegjëse dhe edukuese që ndihmojnë në zbatimin e këtij ligji.

37. Ndryshimet ligjore të Ligjin 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi” kanë rritur garancitë ligjore për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë. Zyra e Komisionerit i ka të gjitha instrumentet për t’i shqyrtuar situatat diskriminuese ndaj pakicave kombëtare në mënyrë profesionale dhe efektive. Krahas zyrës qendrore, Komisioneri e ushtron veprimtarinë e tij edhe nëpërmjet zyrave rajonale në Fier, Korçë dhe Shkodër.

Komiteti Këshillimor i inkurajon autoritetet që të sigurojnë që personat që i përkasin pakicave kombëtare të jenë de facto në gjendje të përfitojnë nga të gjitha format e ndihmës ligjore, në veçanti duke marrë në konsideratë ndryshimin e “kategorive specifike të përfituesve” sipas Ligjit për “Ndihmën Juridike” për të përfshirë personat që i përkasin pakicave kombëtare, në veçanti pakicat rome dhe egjiptiane.

38. Ndihma juridike falas përbën një mekanizëm kyç për të siguruar akses efektiv në drejtësi. Në vitin 2017, Shqipëria miratoi Ligjin nr. 111/2017 “Për Ndihmën Juridike të Garantuar nga Shteti”, me qëllim sigurimin e aksesit në drejtësi për grupet vulnerabël.
39. Megjithëse ligji parashikon kategoritë përfituese bazuar në kriteret ekonomike, sociale dhe shëndetësore, komunitetet rome dhe egjiptiane nuk përfshihen në mënyrë të qartë. Barrierat ligjore dhe procedurale, të tilla si kërkesat për dokumentacion dhe vendimet formale për të drejtën për ndihmë juridike dytësore, kufizojnë më tej aksesin e tyre efektiv. Megjithatë, duhet theksuar se sa herë që përfaqësuesit e këtyre komuniteteve kanë kontaktuar zyrtarë lokalë të ndihmës juridike dhe kanë përmbushur të paktën një nga kriteret e pranueshmërisë të përcaktuara me ligj, atyre u janë ofruar shërbime të ndihmës juridike parësore.
40. Pavarësisht këtyre sfidave, 411 individë nga komunitetet rome dhe egjiptiane morën shërbime parësore të ndihmës juridike në vitin 2023, 374 në vitin 2024 dhe 381 në vitin 2025.
41. Për më tepër, në përputhje me Strategjinë Ndërsektoriale të Drejtësisë 2024–2030, konkretisht Objektivin 3.6 “Forcimi i kapaciteteve për të përmirësuar aksesin në drejtësi”, Drejtoria e Ndihmës Ligjore Falas kreu një analizë të praktikave ligjore dhe nënligjore gjatë vitit 2025. Kjo analizë u përgatit në bashkëpunim me organizatën "Drejtësi Sociale" në kuadër të projektit "Promovimi dhe Realizimi i të Drejtave të Romëve në Kosovë dhe Shqipëri", i zbatuar me mbështetjen e Fondacionit Karl Kübel për Fëmijën dhe Familjen (KKS) dhe Ministrisë Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim (BMZ).
42. Analiza vlerëson nevojën për ndryshime në Ligjin për Ndihmën Ligjore, duke marrë parasysh sfidat me të cilat përballen komunitetet rome dhe egjiptiane në aksesin në shërbimet e ndihmës ligjore falas. Gjetjet e saj ofrojnë propozime konkrete për ndryshime në Ligjin nr. 111/2017 dhe do të shërbejë si bazë për hartimin e Ligjit “Për Ndryshimet në Ligjin Nr. 111/2017”.
43. Në mënyrë specifike, masat e propozuara përfshijnë:
- a. Zgjerimin e shërbimeve të ndihmës juridike falas, duke përfshirë në mënyrë të qartë komunitetet rome dhe egjiptiane;
 - b. Miratimin e legjislacionit dytësor për të thjeshtuar procedurat e aplikimit, për të ofruar ndihmë të dedikuar dhe për të forcuar trajnimin e stafit;

- c. Integrimin e ndihmës juridike me politikat e mbrojtjes sociale;
- d. Zbatimin e fushatave të synuara për rritjen e ndërgjegjësimit përmes broshurave, medias, rrjeteve sociale dhe shtrirjes së aktiviteteve me komunitetin;
- e. Publikimin e statistikave vjetore mbi aplikantët dhe përfituesit romë dhe egjiptianë, llojet e rasteve dhe rezultatet, me qëllim sigurimin e transparencës dhe llogaridhënies.

44. Këto masa jo vetëm që do të zbatonin Rekomandimin Nr. 59, por do të forconin edhe përputhshmërinë e Shqipërisë me detyrimet ndërkombëtare, duke përfshirë standardet e Kombeve të Bashkuara dhe Bashkimit Evropian, duke promovuar aksesin e barabartë në drejtësi, si një bazë për përfshirje më të gjerë sociale.

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve që të vazhdojnë të punojnë për të zvogëluar rrezikun e pashtetësisë midis personave që i përkasin pakicave kombëtare. Autoritetet duhet të marrin një rol më aktiv në hetimin dhe adresimin e ndikimit të martesave fiktive, veçanërisht mbi gratë dhe fëmijët që i përkasin pakicave kombëtare, duke përfshirë edhe ofrimin e mbështetjes së nevojshme sociale, ligjore dhe financiare për ta, të sigurojnë që ligji i martesës të zbatohet siç duhet në një mënyrë jo-diskriminuese dhe të rrisin ndërgjegjësimin për rreziqet e këtij procesi midis personave që i përkasin pakicave kombëtare.

- 45. Bashkëpunimi i konsoliduar i Qendrës për Shërbime Ligjore Falas (TLAS) me institucionet përgjegjëse ka mundur adresimin e situatave të pashtetësisë, që ka ardhur si rezultat i problematikave më regjistrimit të fëmijëve romë, veçanërisht të lindur jashtë vendit.
- 46. Përmes një koordinimi të ngushtë me Drejtorinë e Përgjithshme të Gjendjes Civile në Ministrinë e Punëve të Brendshme, Ministrinë për Evropën dhe Punët e Jashtme dhe përfaqësitë diplomatike të Republikës së Shqipërisë, ka vijuar trajtimi efektiv i rasteve komplekse të regjistrimit të fëmijëve romë të lindur jashtë kufijve. Ky bashkëpunim i konsoliduar ka lehtësuar tejkalimin e barrierave burokratike dhe ligjore, duke mundur pajisjen me dokumentacionin e nevojshëm civil për fëmijët që rrezikojnë të gjenden në situatën e pashtetësisë.
- 47. Për komunitetet Rome dhe Egjiptiane, gjatë periudhës qershor 2023 – prill 2026, TLAS ka trajtuar gjithsej 464 raste të regjistrimit të lindjeve. Nga këto, 402 raste janë trajtuar në rrugë administrative dhe 62 raste në rrugë gjyqësore. Brenda rasteve administrative për komunitetet Rome dhe Egjiptiane, 293 raste lidhen me lindje jashtë vendit, ndërsa 109 raste lidhen me lindje brenda vendit.
- 48. Lidhur me adresimin e ndikimit të martesave fiktive, Drejtoria e Përgjithshme e Gjendjes Civile, duke vlerësuar në mënyrë të veçantë dhe kontributin e organeve policorë, ka adresuar dhe do të vijojë të intensifikojë bashkëpunimin për rastet e referuara nga zyrat e gjendjes civile në bashki / njësi administrative, të ngarkuara me përgjegjësinë e lidhjes së martesave.
- 49. Të gjitha rastet për të cilat zyrat e gjendjes civile në bashki / njësi administrative vlerësojnë se martesat që kërkohet të lidhet nuk ka për qëllim bashkëjetesën e vërtetë është miratuar dhe

udhëzimi i Ministrit të Brendshëm nr. 188, datë 27.09.2024 “Për rregullat dhe procedurat për lidhjen e martesës dhe dokumentacionit që duhet të mbahet nga zyrat e gjendjes civile për lidhjen e saj, si dhe për ndryshimin e mbiemrit, kur ndodh për shkak të martesës”.

50. Për martesat, për të cilat nëpunësit e gjendjes civile krijojnë bindjen se martesa që kërkohet të lidhet nuk ka për qëllim jetesën e përbashkët, të gjitha rastet i referohen për ndjekje të mëtejshme Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë së Shtetit.
51. Në këtë drejtim, vlen të theksohet se nga Drejtoria e Përgjithshme e Gjendjes Civile do të vijojë intensifikimi i bashkëpunimit në vlerësimin e rasteve të referuara nga zyrat e gjendjes civile në bashki / njësi administrative për martesat e konsideruara si fiktive që nuk kanë për qëllim jetesën e përbashkët, por përdorimin e artificës ligjore marrjen e mbiemrit të bashkëshortes si bazë për marrjen e një identiteti të ri që do të lehtësonte daljen dhe qëndrimin e tyre jashtë vendit.
52. Një pjesë e këtyre martesave të simuluar synojnë përfitimin e avantazheve që nuk do t'i fitonin pa lidhur këtë martesë, siç mund të jenë dhe efektet pasurore që mund të marrë shtetasja që ka lidhur martesën, mbiemrin e së cilës ka marrë bashkëshorti. Për më tepër, siç edhe në praktikë rezulton këto raste bëhen objekt i mëtejshëm i shqyrtimit gjyqësor, ku gjatë hetimit rezulton se bashkëshortët nuk kanë pasur qëllim jetesën e përbashkët, raste të cilat shpallen si martesa të pavlefshme, të cilat konsiderohen se nuk janë lidhur.
53. Në këtë drejtim, çështja e raportimit të rasteve të dyshuara si martesa fiktive të simuluar për të gjithë shtetasit, përfshirë këtu bashkëshortet që u përkasin pakicave kombëtare, do të vijojë të raportohet nga zyrat e gjendjes civile në bashki / njësi administrative për organet përkatëse në Drejtorinë e Përgjithshme të Policisë së Shtetit, të cilat gjithashtu asistohen dhe nga organizatat jofitimprurëse në procedurat e zgjidhjes së martesës në rrugë gjyqësore.
54. Në këtë kuadër, Drejtoria e Përgjithshme e Gjendjes Civile në Ministrinë e Punëve të Brendshme do të vlerësonte bashkëpunimin me Këshillin e Evropës, si në përgatitjen e fletëpalosjes në asistencën e dhënë në hartimin e procedurës orientuese të vetë-identifikimit në zbatim të ligjit nr. 96/2017 “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”, në mënyrë të veçantë lidhur me ndërgjegjësimin për pasojat që krijohen nga lidhja e një martese të simuluar, siç mund të jetë lindja e një fëmije dhe më pas e lindjes së problemeve në regjistrimin e tij sipas dispozitave të parashikuara në Kodin e Familjes, në bazë të të cilave fëmija regjistrohet me atësi të prezumuar, bashkëshortin e nënës me martesë fiktive dhe jo atin e vërtetë biologjik.

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve që të zhvillojnë mënyra dhe mjete për të mbledhur të dhëna mbi barazinë në lidhje me personat që i përkasin pakicave kombëtare, veçanërisht pakicave rome dhe egjiptiane, dhe veçanërisht në fushat e arsimit, strehimit, punësimit dhe kujdesit shëndetësor; në përputhje me standardet evropiane për mbrojtjen e të dhënave.

Komiteti Këshillimor u kërkon autoriteteve që të sigurojnë zbatimin efektiv të Planit Kombëtar të Veprimit për Barazinë, Përfshirjen dhe Pjesëmarrjen e Romëve dhe Egjiptianëve 2021-2025 përmes bashkëpunimit të ngushtë me autoritetet lokale dhe duke ofruar burimet njerëzore dhe financiare të duhura përmes një buxheti të alokuar për autoritetet, në mënyrë që ato të adresojnë nevojat dhe shqetësimet e personave që i përkasin pakicave rome dhe egjiptiane, në bashkëpunim me përfaqësuesit e tyre. Autoritetet duhet t'i kushtojnë vëmendje të veçantë sigurimit që masat që luftojnë antigjipsizmit të zbatohen siç duhet dhe të angazhojnë pakicat dhe shumicën njësoj. Planet lokale të veprimit duhet të financohen dhe miratohen në mënyrë të përshtatshme në të gjitha bashkitë ku jetojnë personat që i përkasin minoriteteve rome dhe/ose egjiptiane, për të siguruar barazi efektive në të gjithë vendin.

Komiteti Këshillimor i inkurajon autoritetet në të gjitha nivelet të punojnë me përfaqësuesit egjiptianë për të zhvilluar masa që adresojnë nevojat dhe interesat specifike të pakicës egjiptiane, duke siguruar njëkohësisht që ata të vazhdojnë të përfitojnë nga masat brenda Planit Kombëtar të Veprimit ekzistues për Barazinë, Përfshirjen dhe Pjesëmarrjen e Romëve dhe Egjiptianëve.

55. Gjatë viteve të fundit, Qeveria e Shqipërisë ka intensifikuar përpjekjet për të përmirësuar kushtet e jetesës së pakicave rome dhe egjiptiane dhe për të garantuar përfshirjen e tyre në jetën sociale, ekonomike dhe kulturore. Shqipëria ka ratifikuar instrumentet kryesore ndërkombëtare për të drejtat e njeriut dhe ka harmonizuar kuadrin e saj ligjor me standardet evropiane, duke krijuar një bazë të avancuar ligjore dhe nënligjore për adresimin e çështjeve që lidhen me pakicat rome dhe egjiptiane.
56. Gjatë periudhës së raportimit për Konventën, pra nisur nga qershori 2023, Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale ka vijuar me zbatimin e masave proaktive për zbatimin e politikave, në cilësinë e autoritetit kombëtar koordinues për zbatimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Barazi, Përfshirje dhe Pjesëmarrjen e Romëve dhe Egjiptianëve 2021-2025.
57. Plani përmban objektiva strategjike me politika të synuara për pakicat rome dhe egjiptiane, në bashkëpunim me të gjitha institucionet përgjegjëse dhe shoqërinë civile. Zbatimi i Planit për periudhën 2021-2025 ka pasur në fokus përfshirjen sociale, ekonomike dhe kulturore të pakicave rome dhe egjiptiane përmes politikave afatgjata dhe afatmesme në fushat e aksesit në drejtësi, arsimit dhe kulturës, punësimit, strehimit, mbrojtjes sociale, dhe antixhipsizmit.
58. Përmes këtij Plani, është adresuar dhe Deklarata e Poznanit, e nënshkruar në vitin 2019 nga Kryeministrat e Ballkanit Perëndimor, si dhe Kuadri Strategjik i BE-së 2030 për Barazi, Përfshirje dhe Pjesëmarrjen e Romëve.
59. Zhvillimet e fundit në legjislacion dhe në kuadrin strategjik për mbrojtjen e grupeve vulnerabël, me fokus të veçantë pakicat rome dhe egjiptiane, reflektohen në aktet ligjore dhe nënligjore si vijon:

- Ligji Nr. 57, datë 28.08.2019 “Për asistencën sociale në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar me Ligjin Nr. 79/2023, datë 27.07.2023.
 - Ligji nr. 15/2019 “Për nxitjen e punësimit” (ndryshuar me ligjin 47/2023, datë 22.6.2023);
 - Ligj Nr. 22, datë 03.05.2018, “Për strehimin social”, i ndryshuar me ligjin Nr. 48, datë 22.7.2023.
 - Ligji Nr. 10 129, datë 11.05.2009, “Për gjendjen civile”, i ndryshuar me ligjin nr. 135, datë 05.11.2015, ligjin nr. 71, datë 06.12.2019, dhe ligjin nr. 57, datë 18.07.2024.
 - Strategjia Kombëtare e Mbrojtjes Sociale 2024-2030 dhe Plan i Veprimit në zbatim të saj” miratuar me VKM nr. 152, datë 13.03.2024;
 - Strategjia Kombëtare për Punësim dhe Aftësi 2023-2030, miratuar me VKM nr. 173, datë 04.03.2023 (i ndryshuar);
 - Strategjia Kombëtare për Arsimin 2021-2026 dhe Plan i Veprimit për zbatimin e saj, miratuar me VKM nr. 621, datë 22.10.2021;
 - Strategjia Kombëtare e Shëndetësisë 2021-2030, miratuar me VKM nr. 210, datë 06.04.2022.
60. Në zbatim të paragrafit nr.72 të Opinionit të Komitetit Këshillimor, për mbledhjen e të dhënave dhe paragrafit nr.73 për bashkëpunimin e ngushtë me të gjithë institucionet qendrore dhe vendore për të siguruar barazi efektive për të gjithë, Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale ka punuar për monitorimin e situatës mbi çështjet e pakicave rome dhe egjiptiane në nivel kombëtar, nisur nga viti 2021, përmes fuqizimit të kapaciteteve të nëpunësve në nivel qendror dhe vendor, përdorues në sistemin Rom-ALB, ku janë trajnuar rreth 140 pika fokale për periudhën janar-mars 2024.
61. Nën drejtimin dhe koordinimin e Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale në bashkëpunim me Këshillin e Evropës, trajnimi është zhvilluar për të gjitha ministratë e linjës, drejtoritë rajonale dhe institucionet vendore që raportojnë për Planin. Përmes trajnimit dhe prezantimit pjesëmarrësit rishikuan treguesit për një analizë sa më të saktë dhe konkrete mbi raportimin të progresit të zbatimit të Planit.
62. Për nxitjen e bashkëpunimit dhe dialogut me të gjithë aktorët, në datën 20 prill 2022, u organizua Seminari i V-të i Dialogut të Politikave Shqipëri-BE, në Tiranë, mbi përfshirjen e pakicave kombëtare rome dhe egjiptiane. Seminari i Dialogut të Politikave rezultoi në përfundime dhe masa operacionale, si edhe me Rekomandimet Përfundimtare për afatin kohor 2022-2024. Rekomandimet e Dialogut të Seminarit të Politikave BE-Shqipëri 2022-2024, janë konsultuar me përfaqësues të qeverisjes qendrore dhe vendore, përfaqësues të shoqërisë civile dhe organizatave ndërkombëtare. Fushat e politikave të Rekomandimeve trajtojnë arsimin, antixhipsizmin, punësimin dhe formimin profesional, aksesin në shëndetësi, kujdesin social, strehimin, regjistrimin civil dhe të rikthyerit.
63. Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale koordinoi zhvillimin e Takimit Ministror për integrimin e Romëve brenda Procesit të Zgjerimit të BE-së, i cili u mbajt më 6 tetor 2025 në Tiranë, Shqipëri, nën kujdesin e Ministres së Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale. Takimi pati në fokus angazhimin e përbashkët të përfaqësuesve nga vendet e rajonit për integrimin dhe promovimin e përfshirjes, barazinë dhe fuqizimit të pakicave Rome dhe Egjiptiane.

64. Në aspektin e koordinimit, Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale ka ndërmarrë aktivitete ndërgjegjësuere në kuadër të Platformës për Përfshirjen Sociale, për të nxitur dialogun dhe bashkëpunimin ndërmjet institucioneve në nivel qendror dhe vendor, si dhe organizatave të shoqërisë civile, për të gjitha fushat e Planit Kombëtar të Veprimit për Romët dhe Egjiptianët, e cila u lançua në dhjetor 2023, ku janë finalizuar rekomandimet sipas fushave përkatëse me fokus arsimin, sipërmarrjen dhe punësimin në komunitet.
65. Strategjia Kombëtare e Mbrojtjes Sociale 2024-2030, fokusohet në mbrojtjen sociale të të gjitha grupeve vulnerabël, përfshirë edhe pakicat rome dhe egjiptiane. Bashkitë kanë rritur në mënyrë të vazhdueshme përpjekjet, për të përmirësuar situatën socio-ekonomike, nëpërmjet masave të parashikuara në Planet Sociale në bashki.
66. Nëpërmjet Fondit Social janë mbështetur bashkitë për ngritjen dhe zgjerimin e shërbimeve komunitare, qendrave multifunksionale dhe shërbimeve të emergjencës sociale, të cilat janë të aksesueshme edhe për individët dhe familjet rome dhe egjiptiane. Në total janë mbështetur 55 bashki dhe 12 qarqe për ngritjen e 98 shërbimeve sociale, për 46,500 përfitues, ku në të gjitha shërbimet kanë akses përfitues nga komuniteti Rom dhe Egjiptian.
67. Shërbimet sociale, sipas hartës së shërbimeve. Në total, numri i shërbimeve sociale në vitin 2026, krahasuar me vitin 2023 ka pësuar një rritje prej 15%. Rritje të lehtë kanë pësuar “Shërbimet për “Romë & Egjiptianë” (7%). Të dhënat tregojnë një rritje nga 108 shërbime publike në vitin 2023 në 129 shërbime në 2026. Në total, 3,537 individë nga këto komunitete, përfshirë 2,128 gra, përfitojnë mbështetje. Shërbimet më të përdorura janë këshillimi, qendrat ditore dhe komunitare, qendrat e emergjencës për viktimat e dhunës në familje dhe viktimat e trafikimit të cilat mbulojnë më shumë se 44% të nevojave të identifikuar. Aktualisht në 35% e bashkive, grupet në nevojë nga komunitetet rome dhe egjiptiane, trajtohen si grupe prioritare.
68. Programi “Bonusi i Bebes” ka shënuar 23,225 përfitues për vitin 2025”. Ky program ka një ndikim pozitiv të tërthortë për komunitetet rome dhe egjiptiane, duke nxitur regjistrimin e lindjeve dhe përfshirjen e hershme në sistemet e mbrojtjes sociale.
69. Në tërësi, krahas zgjerimit të masave dhe shërbimeve, mbetet thelbësor forcimi i zbatimit të tyre në praktikë, përmes përmirësimit të menaxhimit të rastit, ndërhyrjeve në komunitet dhe ndërlidhjes më të fortë ndërmjet ndihmës financiare, përkujdesjes sociale dhe riintegritimit social e ekonomik, një përparësi në politikat e mbrojtjes sociale.
70. Për sa i përket antixhipsizmit, Shkolla Shqiptare e Administratës Publike (ASP) ka organizuar trajnimin online “Mbrojtja nga diskriminimi i pakicave rome dhe egjiptiane” (mars 2023), mbi kuadrin ligjor për mbrojtjen nga diskriminimi me fokus origjinën etnike rome/egjiptiane; format e diskriminimit dhe garantimin e të drejtave dhe lirive themelore, në përputhje me parimin e barazisë.
71. Gjithashtu, në lidhje me mosdiskriminimin, ASPA zhvilloi kurrikulën “Antixhipsizmi dhe roli i administratës publike kundër këtij fenomeni”, në vitin 2023. Ky modul trajnimi trajton çështjen e diskriminimit racor, ndaj individëve që i përkasin pakicave rome dhe egjiptiane, të njohur si antixhipsizmi.
72. Gjatë vitit 2024, ASPA organizoi tre sesione trajnimi në kuadër të këtij moduli, dy kurse certifikimi online dhe një sesion informues, duke trajnuar gjithsej 83 pjesëmarrës.

73. MSHMS në bashkëpunim me Këshillin e Evropës ka organizuar trajnimin me temë “Antigjipsizmi në Administratën Publike” në nëntor 2025, i cili pati si qëllim të rrisë kuptimin mbi konceptin e Antigjipsizmit, të promovojë praktika gjithëpërfshirëse, si dhe të ofrojë mjete praktike për nëpunësit e administratës publike për të adresuar diskriminimin në mënyrë sa më efektive.
74. Gjithashtu, ASPA në bashkëpunim me MSHMS ka organizuar në datën 25 maj 2026 trajnimin mbi “Antigjipsizmin dhe Përfshirjen Sociale: Ndërtimi i një administrate publike gjithëpërfshirëse dhe pa diskriminim”. Në këtë sesion u trajtuan konceptet kryesore të antigjipsizmit, format e hapura dhe të fshehta të diskriminimit, ndikimi i diskriminimit në aksesin e barabartë të komuniteteve romë dhe egjiptiane në shërbimet publike; Roli i administratës publike në promovimin e barazisë dhe përfshirjes sociale; Ofrimi i shërbimeve publike pa diskriminim.
75. Angazhimi për të garantuar arsimin gjithëpërfshirës dhe arritjen e arsimit të lartë për pakicat romë dhe egjiptiane pasqyrohet në Strategjinë Kombëtare mbi Arsimin 2021-2026 dhe në Planin Kombëtar për Barazi, Përfshirje dhe Pjesëmarrjen e Romëve dhe Egjiptianëve, 2021-2025. Masat për të siguruar arsimim gjithëpërfshirës të pakicave romë dhe egjiptiane, parashikohen për ofrimin e teksteve shkollore dhe transportin falas, regjistrimin me përparësi të fëmijëve romë në kopshtet e fëmijëve dhe në sigurimin e arsimit bazë dhe me kohë të pjesshme.
76. Studentët romë dhe egjiptianë përjashtohen nga tarifa e shkollimit në Ciklin e parë të studimeve universitare dhe nga 50% e tarifës së shkollimit në Ciklin e dytë të studimeve universitare. Këshilli i Ministrave ka miratuar Vendimin Nr. 666, datë 10.10.2019 “Për kuotat financiare për ushqimin në kantina dhe fjetore, përcaktimin e kriterëve të përfitimit të bursave dhe pagesave për studentët e arsimit para universitar në institucionet arsimore publike”, i ndryshuar. Ministria e Arsimit ka përfshirë në aktet nënligjore, përcaktimin dhe rolin e ndërmjetësuesve në arsim.
77. Nxënësit romë dhe egjiptianë të regjistruar në arsimin parauniversitar përjashtohen nga tarifat për ndjekjen e arsimit parashkollor dhe 563 nxënës kanë përfituar transport falas në shkollë dhe kopësht. Në vitin shkollor 2024-2025, janë regjistruar 964 nxënës romë dhe egjiptianë që frekuentojnë arsimin e detyruar me kohë të plotë.
78. Plan i Kombëtar i Veprimit për Romët dhe Egjiptianët në zbatim për periudhën 2021-2025 ka përfunduar. Në rolin e institucionit koordinues, Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale organizoi Grupin Ndërinstitucional të Punës me Urdhrin e Ministrit nr. 504, datë 20.10.2025 për hartimin e Planit 2026-2030 bazuar në rekomandimet e Planit të mëparshëm.
79. Nga rekomandimet e raportit monitorues dhe analiza e situatës u përcaktuan shtyllat kryesore për periudhën 2026-2030 barazia, përfshirja dhe pjesëmarrja dhe shtatë fusha prioritare të ndërhyrjes: Arsimi dhe dialogu ndërkulturor; Aksesin në drejtësi dhe regjistrimi civil; Punësimi dhe zhvillimi i aftësive; Strehimi dhe integrimi urban; Kujdesi shëndetësor; Lufta kundër varfërisë dhe përjashtimit social; Lufta kundër Antigjipsizmit.

80. Si instrument strategjik ndërsektorial, PKVBPPRE 2026–2030 synon të kontribuojë në reduktimin e pabarazive strukturore që prekin komunitetet rome dhe egjiptiane dhe udhëhiqet nga këto parime themelore:
- Barazia dhe drejtësia sociale – Lufta kundër diskriminimit dhe antigjipsizmit përbën prioritet ndërsektorial në të gjitha politikat publike, duke garantuar akses të barabartë në të drejta, shërbime dhe mundësi.
 - Pjesëmarrja dhe fuqizimi – Sigurohet pjesëmarrje kuptimplotë e romëve dhe egjiptianëve në të gjitha fazat e hartimit, zbatimit dhe monitorimit të politikave, duke promovuar fuqizimin e komuniteteve dhe organizatave përfaqësuese.
 - Respektimi i diversitetit dhe qasja ndërsektoriale – Plani merr në konsideratë diversitetin brenda komuniteteve, duke adresuar ndërthurjen e faktorëve si gjinia, mosha, aftësia e kufizuar dhe statusi socio-ekonomik.
 - Qasja e kombinuar universale dhe e synuar – Politikat universale të përfshirjes plotësohen me masa specifike mbështetëse për romët dhe egjiptianët, me qëllim eliminimin e barrierave ekzistuese.
 - Vendimmarrja e bazuar në evidenca dhe llogaridhënia – Vendosja e objektivave të matshme dhe përmirësimi i sistemeve të mbledhjes së të dhënave shërbejnë për monitorimin e progresit, rritjen e transparencës dhe forcimin e llogaridhënies.
81. Përmes këtyre parimeve, Plani riafirmon angazhimin e Qeverisë së Republikës së Shqipërisë për garantimin e barazisë, luftën kundër diskriminimit dhe reduktimin e pabarazive strukturore që prekin pakicat rome dhe egjiptiane.
82. Takimet e konsultimit u zhvilluan nga data 13.11.2025 deri në 15.05.2026 me institucionet përgjegjëse, institucionet e pavarura, pushtetin vendor dhe organizatat e shoqërisë civile. Në konsultime janë përfshirë institucione qendror dhe varësisë; njësitë e vetqeverisjes vendore (61 bashki); organizata të shoqërisë civile të pakicave rome dhe egjiptiane si dhe publiku i gjerë. Gjithashtu korniza monitoruese, mbledhja e të dhënave sipas kuadri të indikatorëve PKVBPPRE kombinon tregues sasiore dhe cilësorë, të përshtatur me kontekstin vendor.
83. Një nga komponentët e Planit 2026-2030 është buxhetimi për romët dhe egjiptianët në programet buxhetore. Në kuadër të projektit të përbashkët të Bashkimit Evropian dhe Këshillit të Evropës “Integrimi i Romëve III” u zhvillua trajnimi për buxhetimin e përgjegjshëm për romët në datat 21–22 tetor 2025, me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të institucioneve përgjegjëse për planifikimin dhe menaxhimin e programeve buxhetore. Aktiviteti synoi forcimin e njohurive dhe kapaciteteve të pjesëmarrësve mbi parimet dhe zbatimin e buxhetimit të përgjegjshëm rom, si një instrument të rëndësishëm për përfshirjen efektive të komunitetit rom në proceset e planifikimit, prioritizimit dhe shpërndarjes së fondeve publike.
84. Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale, krahas Ministrisë së Arsimit, Zyrës së Këshillit të Evropës në Tiranë institucioneve publike dhe autoriteteve vendore ishin pjesëmarrës në takimin e datës 6 shkurt 2026 në Korçë. Takimi kishte si qëllim rritjen e bashkëpunimit dhe arritjen e progresit në zbatimin e vendimit të Gjykatës Evropiane të të

Drejtave të Njeriut në lidhje me masat e marra për shkollën “Naim Frashëri” si dhe parandalimin e segregimit si fenomen. Ky aktivitet u organizua në kuadër të programit të përbashkët të Bashkimit Evropian dhe Këshillit të Evropës, “Instrumenti Horizontal për Ballkanin Perëndimor dhe Turqinë”.

Neni 5 - Mbështetja për kulturën dhe identitetin e pakicave kombëtare

Komiteti Këshillimor i inkurajon fuqimisht autoritetet që të sigurojnë financim të mjaftueshëm dhe të qëndrueshëm për mbështetjen e kulturave dhe identiteteve të pakicave kombëtare. Ato duhet gjithashtu të sigurojnë që një spektër i gjerë perspektivash të reflektohet në zhvillimin e shprehjeve të këtyre kulturave dhe identiteteve, veçanërisht duke u dhënë të rinjve të pakicave kombëtare hapësirën, mundësinë dhe mjetet për të mbrojtur dhe promovuar kulturat dhe identitetet e tyre.

85. Kuadri ligjor i Republikës së Shqipërisë siguron mbrojtjen e trashëgimisë kulturore, lirinë e krijimit artistik dhe promovimin e diversitetit. Neni 58 i Kushtetutës garanton lirinë e shprehjes artistike, ndërsa Neni 59 i saj thekson rolin e shtetit në ruajtjen e trashëgimisë kulturore. Ligje të tilla si Ligji Nr. 10 352/2010 “Për Artin dhe Kulturën” dhe Nr. 27/2018 “Për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë” rregullojnë menaxhimin, promovimin dhe ruajtjen e aseteve kulturore të prekshme dhe të paprekshme.
86. Në përputhje me Strategjinë Kombëtare për Kulturën (2019–2025) dhe Agjendën e Zhvillimit të Qëndrueshëm 2030 të OKB-së, Ministria e Turizmit, Kulturës dhe Sportit (MTKS)¹³ i jep përparësi politikave kulturore gjithëpërfshirëse, dialogut ndërkulturor, zhvillimit të audiencës, inovacionit digjital dhe mbrojtjes së diversitetit kulturor.
87. Nga viti 2023 deri në vitin 2025, ka promovuar në mënyrë aktive të drejtat kulturore, barazinë gjinore dhe pjesëmarrjen e pakicave, të rinjve dhe grupeve vulnerabël përmes festivaleve, ekspozitave, *workshop*-eve dhe programeve edukative.
88. Midis viteve 2023 dhe 2025, Shqipëria ka forcuar ndjeshëm promovimin e të drejtave kulturore, barazisë gjinore, përfshirjes së pakicave dhe pjesëmarrjes së të rinjve përmes festivaleve, programeve edukative dhe punëtorive interaktive.
89. Qasja e koordinuar e MTKS në të gjitha muzetë kombëtare, drejtoritë rajonale dhe qendrat kulturore ka siguruar që trashëgimia e prekshme dhe e paprekshme të ruhet, transmetohet dhe festohet, duke nxitur gjithashtu mirëkuptimin ndërkulturor, dialogun dhe respektin për diversitetin. Këto përpjekje pasqyrojnë angazhimin e Shqipërisë për zhvillim të qëndrueshëm kulturor dhe respektimin e normave ndërkombëtare dhe prioritetëve të integritetit në BE.¹⁴

¹³ Deri në shtator 2025, Ministria përgjegjëse për Kulturën mbante emërtimin “Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit” (MEKI). Për aktivitetet e zhvilluara përpara kësaj periudhe, në Aneksin e raportit është përdorur shkurtimi MEKI dhe jo emërtimi aktual Ministria e Turizmit, Kulturës dhe Sportit (MTKS)

¹⁴ Informacion mbi aktivitetet e tjera kulturore të organizuara gjatë periudhës së raportimit gjendet në Aneksin e Raportit

90. Në vijim të punës së Grupit të Punës për realizimin e projektit “Javët Kulturore Ndërkombëtare 2026”, ashtu si edhe në edicionet e mëparshme, ky projekt vijon të shërbejë si një platformë e rëndësishme për njohjen, bashkëpunimin dhe shkëmbimin kulturor ndërmjet artistëve vendas dhe të huaj, duke kontribuar në pasurimin e jetës kulturore jo vetëm në kryeqytet, por edhe në qytete të ndryshme të Shqipërisë.

Për periudhën maj - qershor 2026 janë zhvilluar javët kulturore si më poshtë:

- Java Kulturore e SHBA-së 4-9 maj 2026;
- Java Kulturore e Bashkimit Evropian 9-22 maj 2026;
- Java Kulturore e Italisë 31 maj - 8 qershor 2026.

Ndërkohë janë planifikuar për t'u realizuar nga ambasadat përkatëse aktivitetet e mëposhtme:

- Java Kulturore e Izraelit 9-11 qershor 2026;
- Java Kulturore e Egjiptit 13-17 korrik 2026;
- Java Kulturore e Maqedonisë së Veriut 3-6 shtator 2026;
- Java Kulturore e Polonisë 15-18 shtator 2026;
- Java Kulturore e Kinës 21-25 shtator 2026;
- Java Kulturore e Kroacisë 26-29 shtator 2026;
- Java Kulturore e Gjermanisë 2-6 tetor 2026;
- Java Kulturore e Japonisë 13-18 tetor 2026;
- Java Kulturore e Organizatës së Kombeve të Bashkuara 23-24 tetor 2026;
- Java Kulturore e Spanjës 9-13 nëntor 2026;
- Java Kombëtare e Kosovës (datat do të përcaktohen).

Gjatë periudhës maj-qershor 2026 në kuadër të projektit janë realizuar gjithsej 55 aktivitete nga të cilat, 43 në Tiranë dhe 12 aktivitete në qytete të tjera të Shqipërisë, përfshirë Vlorën, Gjirokastrën, Beratin, Korçën, Fierin, Pogradecin dhe Shkodrën. Aktivitetet kanë tërhequr një numër të konsiderueshëm pjesëmarrësish, me rreth 48 694 vizitorë, si dhe kanë mirëpritur 94 artistë të huaj në Shqipëri.

Duke pasur parasysh se një nga prioritetet e projektit është përfshirja e pakicave kombëtare dhe promovimi i diversitetit kulturor, janë parashikuar aktivitete të veçanta në kuadër të Javës Kulturore të Polonisë (15-18 shtator 2026) dhe Javës Kulturore të Maqedonisë së Veriut (3-6 shtator 2026), të cilat do të kontribuojnë në forcimin e dialogut ndërkulturor dhe promovimin e trashëgimisë kulturore të komuniteteve përkatëse.

Komiteti Këshillimor inkurajon autoritetet që të nënshkruajnë dhe ratifikojnë menjëherë Kartën Evropiane për Gjuhët Rajonale ose të Pakicave

91. Ministria e Arsimit, në bashkëpunim me institucionet e tjera përgjegjëse, duke pasur parasysh angazhimet që rrjedhin nga ky proces, është duke vlerësuar kohën e përshtatshme për nënshkrimin dhe ratifikimin e Kartës Evropiane për Gjuhët Rajonale ose të Pakicave.

Komiteti Këshillimor i inkurajon autoritetet që të promovojnë frymën e respektit të ndërsjellë dhe dialogut ndërkulturor, veçanërisht përmes medias. Në veçanti, stereotipet e dëmshme rreth pakicës rome dhe incidentet e armiqësisë ndaj pakicës greke duhet të trajtohen në mënyrë efektive.

92. Autoriteti i Mediave Audiovizive, në cilësinë e autoritetit rregullator në fushën e mediave audiovizive, mban në vëmendje të veçantë e të vazhduar të gjitha përmbajtjet audiovizive të cilat duhet të garantojnë respektimin e kërkesave ligjore lidhur me problematikën e lirive dhe të drejtave themelore gjatë transmetimeve të tyre.
93. Ligji nr. 97/2013 “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, si një ligj i përafuar me *acquis communautaire* të Bashkimit Evropian, konkretisht Direktivën 2010/13/EU “*Audiovisual Media Directive*” të amenduar me Direktivën 2018/1808 të Parlamentit dhe Këshillit Evropian, ka garantuar shprehimisht mbrojtjen e një game të gjerë të lirive dhe të drejtave themelore, si dhe respektimin e dinjitetit njerëzor, në transmetimet audiovizive.
94. Ky ligj parashikon dhe garanton të drejtat dhe interesat e pakicave kombëtare, duke siguruar aksesin në përmbajtjet audio dhe audiovizive pa dallim race apo përkatësie etnike, si dhe mbrojtjen e tyre nga diskriminimi në transmetimet audio dhe audiovizive, si më poshtë:
95. Autoriteti i Mediave Audiovizive, si edhe Këshilli i Ankesave, si organ këshillimor i emëruar nga AMA, veprimtaria e të cilit fokusohet në mbikqyrjen e zbatimit të Kodit dhe rregulloreve të miratuara nga AMA i kushtojnë vëmendje të veçantë dhe të vazhdueshme gjithë përmbajtjeve audiovizive si dhe ankesave të dërguara pranë Autoritetit, veçanërisht atyre që lidhen me respektimin e dinjitetit njerëzor dhe të drejtave të tjera themelore të njeriut në programet e ofruesve të shërbimeve audiovizive.
96. Sa u takon ankesave të lidhura me pakicat në Shqipëri, gjatë periudhës së raportimit janë adresuar dy ankesa për gjuhë diskriminuese ndaj komunitetit rom dhe atij egjiptian. Pas shqyrtimit të tyre nga Këshilli i Ankesave, është vendosur masa paralajmëruese “Tërheqje vëmendje” ndaj mediave përkatëse. Këto subjekte janë udhëzuar të mos përsërisin raste të ngjashme, pasi në rast të moszbatimit të rregullave të përgjithshme të parashikuara nga neni 32, pika 4, (a) e ligjit nr. 97/2013 "Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar, AMA ka të drejtë të marrë masa administrative deri në sanksionim me gjobë.

Neni 6 - Respekti i ndërsjellë dhe dialogu ndërkulturor

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve që të rrisin ndërgjegjësimin për mbrojtjet ligjore nga gjuha e urrejtjes dhe krimet e urrejtjes dhe mjetet juridike të disponueshme midis

atyre që janë më të ekspozuar ndaj këtyre formave të armiqësisë. Autoritetet gjithashtu duhet të mbledhin në mënyrë sistematike të dhëna të ndara sipas, ndër të tjera, përkatësisë së pakicave, mbi gjuhën e urrejtjes dhe krimet e urrejtjes dhe të hartojnë masa parandaluese të synuara në përgjigje të tyre.

97. Prokuroria e konsideron detyrim të vazhdueshëm mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe mbrojtja nga krimet e urrejtjes përbën një prioritet të veçantë institucional. Prokurori i Përgjithshëm i RSH-së miratoi udhëzimin e përgjithshëm nr. 17, datë 23.12.2020 “Për hetimin dhe ndjekjen penale efektive të veprave penale kundër dhunës ndaj grave, dhunës në familje dhe dhunës me bazë urrejtje”, që synon unifikimin e masave procedurale në prokuroritë me juridiksion të përgjithshëm që hetimet dhe ndjekja penale në çështjet për vepra penale kundër dhunës me bazë urrejtje të jenë në afate të shpejta, eficientë, dhe me kërkesa për masa dënimi efektive, proporcionale e frenuese si dhe mbledhjen e të dhënave për rastet e dhunës së urrejtjes për të ndihmuar në analizimin dhe hartimin e politikave parandaluese për këto çështje.
98. Lidhur me mbledhjen e të dhënave është standardizuar mënyra e evidentimit, mbledhjes dhe raportimit të tyre nga prokuroritë e juridiksionit të përgjithshëm. Aktualisht sistemi statistikor është manual, por Prokuroria e Përgjithshme me mbështetjen e Bashkimit Evropian ka nisur punën për ngritjen e Sistemit të Menaxhimit të Çështjes, i cili synohet të përfundojë në vitin 2028 dhe do të mundësojë gjenerimin automatik të statistikave të detajuara.
99. Udhëzimi kërkon garantimin e të drejtave të viktimës së veprave penale me bazë urrejtje, ku kërkohet nga prokurori dhe oficeri i policisë gjyqësore, të sigurojnë që viktima të njohë dhe ushtrojë të gjitha të drejtat e parashikuara nga aktet ligjore e nënligjore në fuqi e veçanërisht, të bëjnë përpjekje që viktimës t’i plotësohen nevojat e para jetike për siguri, ndihmë mjekësore, ushqim, veshmbathje e strehim dhe ta informojnë atë për të drejtën për ndihmë juridike falas dhe për procesin e përfitimit të kësaj ndihme.
100. Duke konsideruar ndëshkueshmërinë si pjesë të zinxhirit parandalues të këtyre veprave, politika penale që orienton ky udhëzim, është e ashpër. Prokurorët udhëzohen si në drejtim të formulimit të akuzës duke pasur në konsideratë paramendimin dhe/ose vazhdimësinë e sjelljes së të pandehurit, dashjen, dëmin (fizik e psikologjik) të vuajtur nga viktima, vepra të tjera shoqëruese, ashtu edhe në kërkimin për caktimin e llojit dhe masës së dënimit.
101. Po kështu, udhëzohet që disa nga llojet e rrethanave lehtësuese të parashikuara në ligjin penal si kryerja e veprës në gjendje tronditje psikike, pendimi, normalizimi i marrëdhënieve midis viktimës e autorit, etj., të mos shërbejnë për lehtësimin e dënimit në çështjet e dhunës me bazë urrejtje, por e kundërta, të kërkohet rëndimi i dënimit.
102. Referuar të dhënave statistikore, për periudhën e kërkuar, rezulton se janë regjistruar 37 procedime penale me viktima të identifikuar si pakica rome dhe egjiptiane, për vepra penale si dhuna në familje, marrëdhënie seksuale me të mitur, trafikimi i të miturve, plagosje e lehtë, etj.

103. Sa i përket forcimit të kapaciteteve në drejtim të rritjes së efektivitetit të hetimit të krimeve të urrejtjes, në kuadër të trajnimit vazhdues të magjistratëve dhe oficerëve të policisë gjyqësore të seksioneve të prokurorisë, Shkolla e Magjistraturës ka organizuar këto aktivitete:
- Në datën 7 prill 2023, është zhvilluar trajnimi me temë, “Pozicioni procedural i Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi në Gjykatë”, ku kanë marrë pjesë 5 prokurorë.
 - Në datën 25 maj 2023, është zhvilluar trajnimi me temë, “Parimi i barazisë, mosdiskriminimit dhe krimet e urrejtjes”, ku kanë marrë pjesë 10 prokurorë dhe 2 oficerë të policisë gjyqësore.
 - Në datën 31 maj 2023, është zhvilluar trajnimi me temë, “Parimi i barazisë, mosdiskriminimit dhe krimet e urrejtjes”, ku kanë marrë pjesë 6 prokurorë.
 - Në datë 12 dhjetor 2024, është zhvilluar trajnimi me temë “Ndalimi i diskriminimit në ligjin ndërkombëtar evropian dhe shqiptar”, ku kanë marrë pjesë 13 prokurorë dhe 1 oficer i policisë gjyqësore;
 - Në datë 18 dhjetor 2024, është zhvilluar trajnimi me temë “Diskriminimi. Perspektiva gjinore dhe diskriminimi. Shpërblimi i dëmit në rastet e diskriminimit”, ku kanë marrë pjesë 9 prokurorë dhe 8 oficerë të policisë gjyqësore;
 - Në datën 22 prill 2025, është zhvilluar trajnimi me temë “Integriteti, etika profesionale dhe mosdiskriminimi”, ku kanë marrë pjesë 11 prokurorë dhe 5 oficerë të policisë gjyqësore;
 - Në datën 11 shkurt 2025, është zhvilluar trajnimi me temë “Zbatimi i ndalimit me ligj të krimeve të urrejtjes dhe gjuhës së urrejtjes me fokus LGBTQ”, ku kanë marrë pjesë 5 prokurorë dhe 10 oficerë të policisë gjyqësore.
104. Më 29-30 shtator 2025, Ministria e Drejtësisë, në bashkëpunim me Agjencinë e Bashkimit Evropian për të Drejtat Themelore (FRA), organizoi një seminar dy-ditor mbi mbledhjen sistematike dhe të qëndrueshme të të dhënave të ndara mbi barazinë dhe krimet e urrejtjes. Seminari mbledhi së bashku të gjitha institucionet përkatëse shtetërore përgjegjëse për mbledhjen, menaxhimin dhe analizën e të dhënave statistikore dhe administrative në këtë fushë.
105. Gjatë ditës së dytë, seminari u përqendrua posaçërisht në krimet e urrejtjes, duke shqyrtuar kuadrin ligjor dhe institucional kombëtar, standardet dhe politikat e Bashkimit Evropian dhe parimet kryesore për regjistrimin dhe mbledhjen e të dhënave të krimeve të urrejtjes. Me kontributin e FRA-së dhe ODIHR-it, diskutimet identifikuan boshllëqet midis standardeve evropiane dhe praktikës aktuale në Shqipëri, duke theksuar nevojën për përmirësime procedurale, zhvillimin e sistemeve elektronike, forcimin e kapaciteteve institucionale dhe trajnime të synuara, si dhe duke përcaktuar hapa konkretë pasues.
106. Për më tepër, “Udhërrëfyesi për Sundimin e Ligjit”, i miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 736, datë 13.12.2023, parashikon zhvillimin e udhëzimeve për identifikimin dhe trajtimin e gjuhës së urrejtjes dhe krimeve të urrejtjes, me qëllim sigurimin e mbledhjes sistematike të të dhënave dhe prodhimin e statistikave të ndara deri në vitin 2030.

107. Paralelisht, brenda kuadrit të procesit të anëtarësimit në BE, parashikohet një rishikim i Kodit Penal për të siguruar përputhshmëri të plotë me standardet e BE-së mbi gjuhën e urrejtjes dhe krimet e urrejtjes, me miratimin nga Parlamenti të planifikuar për vitin 2026. Aktualisht, projekt-Kodi Penal është në konsultim publik, me 23 takime konsultative të mbajtura me palët e interesuara institucionale përkatëse.
108. Lidhur me rritjen e ndërgjegjësimit për mbrojtjen ligjore nga gjuha e urrejtjes dhe e krimit, raportohet se në vitin 2020, është mundësuar për herë të parë një konsolidim i sistemit të ndihmës juridike parësore përmes garantimit të një sërë ofruesish dhe konkretisht:
- 7 (shtatë) qendra të shërbimit të ndihmës juridike parësore në Tiranë, Durrës, Fier, Lezhë, Lushnje, Pogradec dhe Gjirokastrë;
 - 12 (dymbëdhjetë) organizata jofitimprurëse të autorizuar që operojnë në Tiranë, Durrës, Elbasan, Berat dhe Shkodër; dhe
 - 9 (nëntë) Klinika Ligjore pranë IAL-ve që operojnë në Tiranë, Vlorë, Durrës dhe Shkodër;
109. Vlen të nënvizohet gjithashtu, edhe krijimi i “Aleancës kundër Gjuhës së Urrejtjes”, më 20 dhjetor 2019, si një nismë e Avokatit të Popullit, Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, Autoritetit të Mediave Audiovizive dhe Këshillit Shqiptar të Medias, për të luftuar fenomenin e “gjuhës së urrejtjes” në të gjitha dimensionet që ai shfaqet në shoqërinë shqiptare.
110. Strukturat e Krimit Kibernetik trajtojnë rastet e krimeve të urrejtjes, shpërndarjen e materialeve raciste dhe ksenofobike në internet, ku pjesë e tyre janë edhe pakicat kombëtare. Në kuadër të zbatimit të Konventës Kuadër të Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Minoriteteve Kombëtare, Policia e Shtetit, nëpërmjet strukturave përgjegjëse për hetimin e krimeve kibernetike, trajton edhe rastet e veprave penale të kryera ose të lehtësuara nëpërmjet teknologjisë, kur viktimat mund të jenë objekt i kërcënimeve, përndjekjes, ngacmimit, diskriminimit ose gjuhës së urrejtjes për shkak të përkatësisë së tyre reale ose të perceptuar në një pakicë kombëtar.
111. Mjedis online, veçanërisht rrjetet sociale dhe platformat e komunikimit, mund të përdoret për përhapjen e përmbajtjeve diskriminuese, nxitjen e urrejtjes apo të kërcënimeve ndaj individëve ose komuniteteve të caktuara. Për këtë arsye, identifikimi, dokumentimi dhe hetimi i këtyre rasteve, përfshirë sigurimin e provave digjitale, përbejnë një komponent të rëndësishëm të veprimtarisë së strukturave ligjzbatuese. Policia e Shtetit, nëpërmjet strukturave të specializuara, bashkëpunon me strukturat e tjera policore dhe institucionet e drejtësisë për trajtimin e rasteve të referuara, si dhe me partnerët ndërkombëtarë dhe platformat online, sipas kompetencave dhe kuadrit ligjor në fuqi. Në këtë drejtim, rendësi i kushtohet forcimit të kapaciteteve të punonjësve të Policisë së Shtetit për identifikimin dhe hetimin e veprave penale të kryera në mjedisin online, përfshirë rastet ku elementi diskriminues ose motivimi i urrejtjes lidhet me përkatësinë etnike, kulturore, gjuhësore ose fetare.

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve që të mbledhin sistematikisht të dhëna mbi trafikimin dhe format e tjera të dhunës kundër fëmijëve dhe grave, të ndara sipas përkatësisë së pakicave, dhe të zhvillojnë politika dhe masa gjithëpërfshirëse për të parandaluar dhe luftuar këto forma dhune. Për këtë qëllim, autoritetet duhet të bashkëpunojnë ngushtë me zbatimin e ligjit dhe shërbimet sociale, si dhe me personat që u përkasin pakicave kombëtare, përfshirë fëmijët dhe gratë. Ato duhet gjithashtu të synojnë të ofrojnë mbështetjen e nevojshme, qoftë përmes kujdesit social apo masave të tjera, për ata që janë në situata cënueshmërie, dhe në veçanti të synojnë të forcojnë besimin midis personave që u përkasin pakicave kombëtare dhe institucioneve, veçanërisht shërbimeve të mbrojtjes së fëmijëve.

112. Nga Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit, trajtohen të gjitha rastet e dhunës në familje sipas detyrimeve që burojnë nga ky ligj, pa diskriminim dhe vetëm sipas procedurave standarde të punës. Të dhënat e mbledhura dhe të administruara nga Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit nuk raportohen të ndara sipas përkatësisë etnike. Në bazë të Konventës së OKB-së “Për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj grave” (CEDAW), Konventës së Këshillit të Evropës “Për parandalimin dhe luftën kundër dhunës ndaj grave dhe dhunës në familje” (Konventa e Stambollit), nuk mund të vihen në dispozicion të dhëna specifike për viktimat të dhunës me përkatësi etnike të ndryshme, që jetojnë në territorin e Republikës së Shqipërisë.

113. Të dhënat e kërkuara jepen për të miturit viktimat të veprës penale, bazuar në nenin 124/b të Kodit Penal, ku përmbledhet keqtrajtimi fizik apo psikologjik, detyrimi, shfrytëzimi, përdorimi ose shtytja për të punuar apo lypur, si rrjedhojë nuk mund të veçohen rastet e lypjes. Këto të dhëna nuk administrohen në bazë të përkatësisë etnike tek të miturit. Të dhëna statistikore për “Keqtrajtimin e të miturve”, bazuar në nenin 124/b i Kodit Penal, për periudhën 2016-2020, janë:

- Gjatë vitit 2016 - janë evidentuar 35 të mitur të dëmtuar;
- Gjatë vitit 2017 - janë evidentuar 41 të mitur të dëmtuar;
- Gjatë vitit 2018 - janë evidentuar 32 të mitur të dëmtuar;
- Gjatë vitit 2019 - janë evidentuar 20 të mitur të dëmtuar;
- Gjatë 6 -muorit të parë të vitit 2020 - janë evidentuar 18 të mitur të dëmtuar;

114. Nuk ka ndryshime për sa i përket informacionit për dhunën në familje dhe mënyrës së përpunimit të të dhënave statistikore (pa përkatësi etnike si për viktimat e dhunës dhe të miturit), si dhe nuk ka ndryshime tek neni 124/b i Kodi Penal “Keqtrajtimi i të miturve”, ku lypësia nuk përpunohet si e dhënë më vete.

115. Në lidhje me përditësimin e të dhënave për nenin 124/b, si më poshtë gjendet tabela për periudhën e viteve 2019 deri 9-të muori 2025:

Tabela e rasteve të keqtrajtimit të të miturve sipas viteve

<i>Neni 124/b i Kodit Penal "Keqtrajtimi i të miturve"</i>	Nr. i rasteve të raportuara gjithsej	<i>Të mitur të dëmtuar nga vepra penale</i>		Totali i të miturve të dëmtuar
Periudha vjetore		<i>Nën 14 vjeç</i>	<i>14 - 18 vjeç</i>	
2019	23	15	5	20
2020	40	30	2	32
2021	35	32	5	37
2022	52	41	13	54
2023	63	78	7	85
2024	88	54	17	71
9-mujori 2025	52	30	7	37

116. Në kuadër të parandalimit dhe goditjes së fenomenit të trafikimit të personave, nga ana strukturave Kundër Trafikeve të Paligjshme është punuar për rritjen e numrit të hetimeve proaktive, rritjen e identifikimit të hershëm të viktimave të trafikimit dhe viktimave të mundshme të trafikimit, si dhe marrjen e masave mbrojtëse për trajtimin e tyre, sipas Procedurave Standarde të Veprimit për Mbrojtjen e Viktimave dhe Viktimave të Mundshme të Trafikimit, si më poshtë:

117. Për vitin 2020, janë evidentuar në total 27 vepra penale me 30 autorë, si më poshtë:

- 22 vepra penale për “Trafikimi personave të rritur”, me 25 autorë;
- 5 vepra penale për “Trafikim i të miturve”, me 5 autorë.

Për vitin 2021, janë evidentuar në total 24 vepra penale me 34 autorë, si më poshtë:

- 14 vepra penale për “Trafikimi personave të rritur”, me 25 autorë;
- 10 vepra penale për “Trafikim i të miturve”, me 9 autorë.

Për vitin 2022, janë evidentuar në total 33 vepra penale me 48 autorë, si më poshtë:

- 21 vepra penale për “Trafikimi personave të rritur”, me 30 autorë;
- 12 vepra penale për “Trafikim i të miturve”, me 18 autorë.

Për vitin 2023, janë evidentuar në total 37 vepra penale me 46 autorë, si më poshtë:

- 22 vepra penale për “Trafikimi personave të rritur”, me 25 autorë;
- 15 vepra penale për “Trafikim i të miturve”, me 18 autorë.

Për vitin 2024, janë evidentuar në total 60 vepra penale me 101 autorë, si më poshtë:

- 37 vepra penale për “Trafikimi personave të rritur”, me 76 autorë;
- 23 vepra penale për “Trafikim i të miturve”, me 25 autorë.

118. Për periudhën 01.01.2025 deri në datë 30.09.2025, janë evidentuar në total 41 vepra penale me 63 autorë: 32 vepra penale për “Trafikimi personave të rritur”, me 54 autorë;

Komiteti Këshillimor i inkurajon fuqimisht autoritetet që të zhvillojnë dhe të zbatojnë trajnime gjithëpërfshirëse për zbatimin e ligjit mbi antiracizmin dhe të drejtat e njeriut, veçanërisht për të luftuar antixhopsizmin.

119. Me qëllim intensifikimin e masave dhe zbatimit të detyrave për respektimin dhe garantimin e plotë të drejtave të këtyre komuniteteve dhe jo vetëm, evidentimin dhe trajtimin e ankesave për shkelje e cenim të të drejtave të njeriut, vënien para përgjegjësisë të punonjësve të policisë që diskriminojnë dhe kryejnë veprime/qëndrime në shkelje të drejtave të komuniteteve të cenueshme, janë përgatitur dhe dërguar për zbatim, disa akte administrative të Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit, si urdhra, përsëkrime, përgjithësime etj., si dhe janë nënshkruar disa marrëveshje bashkëpunimi, respektivisht si vijon:

- Marrëveshje bashkëpunimi nr. 369, datë 16.01.2023, ndërmjet Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë së Shtetit dhe Institutit për Aktivizëm dhe Ndryshim Social “Për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore, promovimin e praktikave të mira dhe bashkëveprimin për komunitete të sigurta dhe të qëndrueshme”;
- Marrëveshje bashkëpunimi nr.4484, datë 13.06.2023, ndërmjet Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë së Shtetit dhe Qendrës të Drejtat e Njeriut në Demokraci “Për respektimin dhe garantimin e të drejtave të personave të arrestuar, ndaluar dhe të shoqëruar, në ambientet e Policisë së Shtetit dhe mbrojtjen e viktimave me bazë gjinore”;
- Marrëveshje bashkëpunimi nr.1942/1, datë 13.03.2024, ndërmjet Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë së Shtetit dhe Qendrës Shqiptare për Rehabilitimin e Traumës dhe Torturës “Për parandalimin e torturës traumës dhe keqtrajtimeve dhe rritjen e nivelit të respektimit të lirive dhe të drejtave të personave që privohen nga liria , në ambientet e Policisë së Shtetit”.

120. Gjatë vitit 2023, janë trajnuar në të gjithë Drejtoritë Vendore të Policisë së Shtetit, gjithsej 7155 punonjës policie, bazuar në Planin Vjetor të Trajnimit të Detyrueshëm në Shërbim, me Urdhër nr.9963/1, datë 29.12.2022, të DPPSH, për tema specifike, me elemente e qasje gjithëpërfshirëse ndaj hetimit dhe ndjekjes së krimeve të urrejtjes, diversitetit dhe mos diskriminimit, si përfaqësues të institucioneve ligj zbatuese. Gjithashtu, janë trajnuar në Akademinë e Sigurisë rreth 500 studentë për temat kundër gjuhës së urrejtjes.

121. Po kështu, në Programet vjetore të trajnimit për vitet 2024 dhe 2025 kanë qenë dhe janë të programuara, si dhe janë zhvilluar trajnime për rreth 92% të personelit policor, mbi temat e mëposhtme:

- Diversiteti, barazia gjinore dhe gjithëpërfshirja;
- Krimet dhe gjuha e urrejtjes;
- Liritë dhe të drejtat e njeriut;
- Aspekte të diversitetit kulturor dhe mos diskriminimit në strukturat policore;
- Kodi Etik i sjelljes. Etika dhe integriteti;

122. Strukturat Qendrore dhe Vendore të Policisë së Shtetit, kanë marrë masa dhe janë dhënë porosi të veçanta për evidentimin dhe vendosjen e bashkëpunimit me drejtues të organizatave dhe shoqatave të pakicave kombëtare e në veçanti për ato Rome, Egjiptiane etj., si dhe LGBTQI, që operojnë si në nivel kombëtar edhe lokal, me qëllim realizimin e takimeve, për të trajtuar probleme e shqetësime të komunitetit që përfaqësojnë lidhur me qëndrimet/veprimet e personelit policor, për raste të kryerjes së veprimeve diskriminuese ndaj këtyre komuniteteve.

123. Në zbatim të ligjit 96/2017 “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”, në strukturat e Policisë së Shtetit, për periudhën 2023-2025, rezulton të jenë punësuar si punonjës policie 24 pjesëtarë të komuniteteve nga pakicat kombëtare, ku ndërmjet tyre 7 punonjës nga pakica kombëtare greke, 12 punonjës nga pakica kombëtare maqedonase, si dhe 5 punonjës nga pakica kombëtare rome.

124. Për sa i përket këtij rekomandimi, Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale mbështet me shërbime sociale të gjitha kategoritë në nevojë. Nëpërmjet Fondit Social, është ofruar mbështetje financiare për bashkitë, qendrat emergjente dhe qendrat multifunksionale komunitare, nga të cilat ofrohen shërbimet sociale në nivel kombëtar prej vitit 2019, duke mbështetur shërbimet sociale për të gjithë grupet sociale përfshirë pakicat rome dhe egjiptiane.

Neni 9 - Media në gjuhën e pakicave

Komiteti Këshillimor i inkurajon fuqimisht autoritetet që të rrisin cilësinë dhe sasinë e transmetimit në gjuhën e pakicave për të siguruar që ai të ofrojë programe me rëndësi dhe interes për personat që u përkasin pakicave kombëtare, përfshirë trajnimin e gazetarëve që u përkasin pakicave kombëtare.

125. Në Shqipëri, transmetuesi kryesor që ofron programe të dedikuara në gjuhët e pakicave kombëtare është Radio Televizioni Shqiptar (RTSH), si pjesë e misionit të tij si shërbim publik. Kanalet dhe programet kryesore janë:

126. RTSH 2 është kanali kryesor që i kushtohet diversitetit kulturor dhe pakicave në vend. Prej vitit 2017, RTSH 2 ka strukturuar hapësira të rregullta televizive për disa nga pakicat kombëtare, ku trasmetohen edicione informative ditore (nga e hëna në të premte, 30 minuta në

total) në gjuhët: greqisht, maqedonisht, serbisht, vllahisht (arumanisht), romishte. Krahas edicioneve informative, transmetohen dokumentarë dhe programe që trajtojnë traditat, kulturën dhe historinë e komuniteteve greke, maqedonase, rome, vllahe, serbe, malazeze, boshnjake, bullgare dhe egjiptiane.

127. Disa degë lokale të RTSH-së transmetojnë programe specifike në varësi të zonës ku jetojnë këto pakica:

- RTSH Korça: Transmeton programe dhe lajme në gjuhën maqedonase (për zonën e Pustecit) dhe në gjuhën vllahe.
- RTSH Gjirokastra: Ka një traditë të gjatë të transmetimeve në gjuhën greke, duke mbuluar nevojat informative të pakicës greke.

Komiteti Këshillimor i inkurajon autoritetet të ofrojnë mbështetje specifike për mediat në gjuhën e pakicave në formë të shkruar, duke përfshirë edhe pakicat kombëtare numerikisht më të vogla, qoftë në internet apo në formë të shtypur, për të siguruar qëndrueshmërinë e tyre financiare.”

128. Komiteti për Pakicat Kombëtare ka vijuar të përfshijë botimet në gjuhët e pakicave në thirrjet e hapura për financime nga Fondi për Pakicat Kombëtare¹⁵. Gjatë viteve 2022 – 2025, nëpërmjet Fondit për Pakicat Kombëtare, janë mbështetur 21 projekte në kuadër të të cilave janë bërë publikime të ndryshme në gjuhët greke, maqedonase, vllahe (arumune) rome, boshnjake, malazeze dhe bullgare.¹⁶

129. Në bazë të dispozitave ligjore në fuqi nga numri i përgjithshëm i projekteve që do të financohen, 5% e tyre duhet të mbështeten me burime financiare, logjistike dhe/ose materiale për shoqata kulturore/individë, të cilët kanë aplikuar dhe që u përkasin pakicave kombëtare.

130. Po ashtu, sipas VKM së Nr. 769, datë 15.12.2021 "Për kriteret e mbështetjes së nismave, të projekteve që synojnë mbrojtjen e të drejtave të pakicave kombëtare, ruajtjen dhe promovimin e identitetit të tyre të dallueshëm kulturor, etnik, gjuhësor, tradicional e fetar dhe kriteret e përzgjedhjes për financimin dhe administrimin e Fondit për Pakicat Kombëtare", Komiteti për Pakicat Kombëtare nëpërmjet Fondit për Pakicat Kombëtare, financon projekte që kanë për qëllim ruajtjen dhe promovimin e identitetit të dallueshëm kulturor, etnik, gjuhësor, tradicional e fetar të pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë.

131. Në periudhën 2022 - 2025 Komiteti për Pakicat Kombëtare ka financuar në total 21 projekte me vlerë totale financimi 24.000.000 lekë, të ndara sipas viteve:

¹⁵ <https://pakicatkombetare.al/shpallje/>

¹⁶ Tabela e detajuar në Excel mbi projektet e financuara nga Fondi për Pakicat Kombëtare gjendet në Aneks

2022 - 1 projekt me vlerë totale 4.000.000 lekë,
2023 - 5 projekte me vlerë totale 4.000.000 lekë,
2024 - 6 projekte me vlerë totale 4.000.000 lekë,
2025 - 9 projekte me vlerë totale 12.000.000 lekë.

132. Komiteti për Pakicat Kombëtare, në bashkëpunim me Komisionin Qendror të Zgjedhjeve dhe Këshillin e Evropës, kanë mundësuar përkthimin e materialeve informuese zgjedhore në tetë gjuhët e pakicave. Këto materiale janë publikuar si në media, ashtu edhe në faqet zyrtare të rrjeteve sociale të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve dhe Komitetit për Pakicat Kombëtare.
133. Komiteti parashikon që për periudhën 2025 – 2026, të hartojë një udhëzim të posaçëm për mbështetjen e mediave të pakicave, veçanërisht shtypit të shkruar dhe online, nëpërmjet abonimeve mujore të institucionit në këto media, për të siguruar qëndrueshmërinë e tyre financiare.

Neni 10 - Përdorimi i gjuhëve të pakicave në sferën publike

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve që të miratojnë menjëherë legjislacionin dytësor mbi përdorimin e gjuhëve të pakicave me autoritetet publike. Ky legjislacion duhet të parashikojë një qasje fleksibile ndaj pragut prej 20% dhe t'u kushtojë vëmendjen e duhur personave që u përkasin pakicave kombëtare që tradicionalisht kanë banuar në zona të caktuara, me qëllim sigurimin që të drejtat e pakicave të gëzohen në mënyrë efektive në praktikë dhe në përputhje me Nenin 10 të Konventës Kuadër.

134. Ky rekomandim është përmbushur me miratimin e vendimit nr. 844, datë 26.12.2024 të Këshillit të Ministrave “Për mënyrën e përdorimit të gjuhës së pakicave kombëtare në marrëdhëniet ndërmjet personave që u përkasin pakicave kombëtare dhe organeve të vetëqeverisjes”.
135. Vendimi nr. 844, datë 26.12.2024, përcakton rregullat për përdorimin e gjuhëve të pakicave kombëtare në njësitë e vetëqeverisjes vendore. Bazuar në pikën 1 të kësaj VKM-je, “Personat që u përkasin këtyre pakicave, të cilët banojnë tradicionalisht në këto zona ose përbëjnë mbi 20% të popullsisë sipas censit të fundit, kanë të drejtë të kërkojnë krijimin e kushteve për përdorimin e gjuhës së tyre në marrëdhëniet me organet vendore.”
136. Përdorimi i gjuhës së pakicës ka për qëllim lehtësimin e komunikimit zyrtar në marrëdhëniet ndërmjet njësisë bazë të vetëqeverisjes vendore me anëtarët e një pakice kombëtare dhe përqendrohet në:
- dërgimin e njoftimeve zyrtare të shkruara nga organet e njësisë së vetëqeverisjes vendore te shtetasi;
 - pranimin e shkresave të firmosura nga shtetasi që i përket pakicës kombëtare përkatëse.

137. Përdorimi i gjuhës së pakicës kombëtare realizohet, si më poshtë vijon:

- a) gjatë procesit të informimit për të drejtat e shtetasve, në bazë të ligjit nr. 139/2015, “Për vetëqeverisjen vendore”, të ndryshuar, dhe të ligjit nr. 119/2014, “Për të drejtën e informimit”, të ndryshuar, duke hartuar për këtë qëllim rregullore apo nëpërmjet fletëve informuese, të cilat mund të publikohen ose të afishohen në ambiente të dukshme të organeve të vetëqeverisjes vendore;
- b) nëpërmjet aksesit në programin e transparencës;
- c) Gjatë seancave të këshillimeve me bashkësinë përpara shqyrtimit dhe miratimit të akteve, sipas parashikimeve të nenit 18, të ligjit nr. 139/2015, “Për vetëqeverisjen vendore”, të ndryshuar, me përfaqësuesit e pakicave kombëtare apo me shoqatat që i përfaqësojnë këto komunitete;
- d) në paraqitjen e kërkesave apo ankesave drejtuar organeve bazë të vetëqeverisjes vendore për çështje që lidhen me funksione dhe kompetenca në juridiksionin e njësisë së vetëqeverisjes vendore;
- e) për të paraqitur iniciativa qytetare nëpërmjet përfaqësuesve të autorizuar, drejtuar këshillit bashkiak, sipas parashikimeve të përcaktuara në rregulloren e organizimit dhe funksionimit të 1 këshillit bashkiak, në përputhje me nenin 20, të ligjit nr. 139/2015, “Për vetëqeverisjen vendore”, të ndryshuar.

Neni 11 – Treguesit topografikë

Komiteti Këshillimor i inkurajon fuqimisht autoritetet që të sigurojnë zbatimin efektiv të të drejtave të përfshira në Nenin 11(3) të Konventës Kuadër, në veçanti duke ndjekur një qasje fleksibile ndaj zbatimit të pragut prej 20% me qëllim që të sigurohet aksesit në të drejtat e pakicave. Ata duhet gjithashtu të ndryshojnë fushëveprimin territorial të zbatimit të Ligjit për të siguruar që fshatrat ose zonat urbane më të vogla të banuara nga persona që u përkasin pakicave kombëtare brenda komunave më të mëdha të jenë në gjendje të instalojnë tregues topografikë në gjuhët e pakicave.

- 138. Miratimi i VKM-së nr. 844, datë 26.12.2024, shënon një hap të rëndësishëm në përmbushjen e detyrimeve që rrjedhin nga Neni 11(3) i Konventës Kuadër, duke rregulluar të drejtën e përdorimit të gjuhës së pakicave kombëtare në marrëdhëniet me organet e vetëqeverisjes vendore.
- 139. Pika 7 e kësaj VKM-je parashikon se “Në rastet kur numri i shtetasve që i përkasin një pakice kombëtare është minimalisht mbi 20% e numrit të përgjithshëm të popullsisë, që banon në këtë njësi të vetëqeverisjes vendore, sipas të dhënave të censit të fundit të kryer, ata kanë të drejtë që krahas gjuhës shqipe të kërkojnë edhe vendosjen e emërtimeve të njësisë administrative, të rrugëve dhe të treguesve të tjerë topografikë në gjuhën e pakicës së njohur.”

Neni 12 – Akses i barabartë në arsim

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve të sigurojnë që prania dhe kontributi kulturor i pakicave kombëtare dhe personave që u përkasin atyre, përfshirë gratë, të

përfaqësohet në tekstet shkollore dhe materialet e tjera arsimore të përdorura në të gjitha shkollat, duke siguruar njëkohësisht që përmbajtja e tillë të pasqyrojë me saktësi historinë e Shqipërisë dhe pakicave të saj dhe të mos rrezikojë të nxisë tensione ndëretnike.

140. Për përfshirjen e kontributit kulturor të pakicave kombëtare në tekstet dhe materialet arsimore, Agjencia e Sigurimit të Cilësisë në Arsimin Parauniversitar ka integruar parimet e respektit për diversitetin kulturor dhe të bashkëjetesës harmonike në Kornizën Kurrikulare të Arsimit Parauniversitar (2024). Në këtë kuadër, është përfshirë kompetenca “Kompetenca për vetëdijen dhe shprehjen ndërkulturore”, e cila synon të zhvillojë te nxënësit aftësinë për të kuptuar, respektuar dhe shprehur mënyrën se si idetë, vlerat dhe përvojat kulturore manifestohen në kultura të ndryshme, si dhe për të ndërtuar ndjenjën e përkatësisë dhe identitetit në një mjedis të larmishëm kulturor.
141. Në programet e lëndës së historisë janë përfshirë njohuri dhe veprimtari praktike që lidhen me pakicat kombëtare në Republikën e Shqipërisë, duke nxitur njohjen e historisë, kulturës dhe kontributit të tyre në jetën shoqërore dhe kulturore të vendit.
142. Po ashtu, në programet e lëndës së gjuhës shqipe dhe të gjuhëve të huaja janë integruar vlera dhe qëndrime që lidhen me respektimin e gjuhës dhe kulturës së tjetrit, si pjesë e zhvillimit të kompetencave qytetare dhe komunikuese të nxënësve. Në këtë frymë, tekstet shkollore që do të përfshihen në procesin e përditësimit do të reflektojnë të njëjtën qasje gjithëpërfshirëse dhe ndërkulturore, duke përfshirë përmbajtje, shembuj dhe materiale që nxisin respekt, dialog dhe mirëkuptim ndërkulturor midis nxënësve të të gjitha kulturave dhe komuniteteve.
143. Në kuadër të mbështetjes për pakicat kombëtare, për shkollat e pakicave kombëtare greke dhe maqedonase:
 - është miratuar me urdhrin nr. 531, datë 9.9.2022 plani mësimor për shkollat e pakicave kombëtare, i cili parashikon zhvillimin e lëndëve në gjuhën shqipe dhe në gjuhën amtare të pakicës.
 - janë hartuar programet lëndore, përfshirë edhe programet e gjuhës amtare greke dhe maqedonase, historisë dhe gjeografisë
 - është koordinuar procesi i hartimit të teksteve shkollore të gjuhës, historisë dhe gjeografisë amtare greke dhe maqedonase.
 - është hartuar programi i gjuhës rome për klasat 6-9, me qëllim ruajtjen dhe zhvillimin e identitetit gjuhësor dhe kulturor të komunitetit rom.

Komiteti Këshillimor i nxit autoritetet të ndërmarrin veprime të vendosura për të integruar ato shkolla të prekura nga segregacioni de facto dhe për të parandaluar përsëritjen e segregacionit, duke i nxitur këto shkolla të punojnë ngushtë me të tjerat për të ofruar arsim cilësor gjithëpërfshirës në klasat brenda kurrikulës. Një veprim i tillë duhet të marrë në konsideratë dhe të adresojë faktorët socio-ekonomikë, duke përfshirë segregacionin hapësinor, të cilët kontribuojnë në situatat e segregacionit shkollor.

144. Çdo vit shkollor të gjitha institucionet arsimore parauniversitare nëpërmjet udhëzimit të vitit shkollor përkatës orientohen, ndër të tjera, edhe për:

- marrjen e masave për krijimin e një mjedisi të jashtëm dhe të brendshëm për një shkollë miqësore, të sigurt dhe gjithëpërfshirëse.
- regjistrimin me përparësi në shkollë të fëmijëve nga pakica kombëtare rome dhe egjiptiane dhe përfundimin prej tyre të arsimit të mesëm të lartë.

145. Ministria e Arsimit me qëllim rritjen e frekuentimit të shkollës nga nxënësit, përfshirë edhe ata të pakicave kombëtare, ka ndërmarrë vazhdimisht masa mbështetëse, si:

- pajisja e nxënësve me tekste shkollore në përdorim falas dhe falas për 16 kategori;
- sigurimi i transportit falas për nxënësit që udhëtojnë mbi dy kilometra për në shkollë;
- ofrimi i bursave edhe në arsimin bazë për nxënësit në rrezik braktisjeje;
- përmirësimi i infrastrukturës shkollore;
- pajisja e shkollave me laboratorë dhe kompjutera;
- rritja e konsiderueshme e numrit të mësuesve ndihmës në sistemin arsimor parauniversitar;
- përfshirja e mediatorëve në sistemin arsimor;
- forcimi i shërbimit psiko-social në shkolla përmes rritjes së vazhdueshme të numrit të psikologëve dhe punonjësve socialë;
- përfshirja e oficerëve të sigurisë në sistemin arsimor parauniversitar;
- konsolidimi i programeve dhe nismave mbështetëse, si programi “Pas shkolle”, Shkolla Qendër Komunitare etj.

146. Së fundmi, Ministria e Arsimit ka miratuar Kornizën Kurrikulare të përditësuar, në dokumentet kurrikulare të së cilës është parë me përparësi përfshirja e trashëgimisë kulturore dhe historisë rome.

147. Në programet mësimore të lëndëve: histori, qytetari dhe gjuhë shqipe, janë përfshirë elemente që synojnë njohjen dhe ndërgjegjësimin për historinë dhe kulturën rome. Këto elemente vlejné për të gjithë nxënësit, jo vetëm për nxënësit romë, dhe kontribuojnë në zhvillimin e kompetencave gjuhësore dhe qytetare, si dhe në rritjen e respektit dhe të vlerësimit për trashëgiminë gjuhësore dhe kulturore të komunitetit rom.

148. Në kuadër të promovimit të arsimit gjithëpërfshirës dhe mbështetjes së pakicave kombëtare, stafet e institucioneve arsimore parauniversitare trajnohen për diversitetin dhe antixhipsizmin. Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar ka hartuar gjithashtu module të posaçme për historinë, kulturën dhe artin e romëve dhe udhëtarëve, në kuadër të të cilave janë trajnuar 169 drejtues rrjetesh profesionale të profileve gjuhë shqipe dhe letërsi, histori, gjeografi, qytetari dhe gjuhë të huaja. Gjithashtu, në kuadër të projektit “EU 4 Inclusive Teaching”, janë trajnuar 15000 mësues për arsimin gjithëpërfshirës, me synim forcimin e

kapaciteteve të tyre për krijimin e mjediseve mësimore gjithëpërfshirëse dhe mbështetjen e diversitetit në shkolla.

149. Institucionet arsimore monitorojnë situatat e mbipërfaqësimit të nxënësve romë dhe egjiptianë, me qëllim marrjen e masave për parandalimin dhe shmangien e segregimit. Në sistemin arsimor parauniversitar janë të punësuar rreth 100 mësues të pakicave romë dhe egjiptiane, të diplomuar për mësuesi.

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve të emërojnë ndërmjetësues/mediatorë romë dhe egjiptianë që punojnë me nxënësit që u përkasin pakicave romë dhe egjiptiane, për të punuar së bashku me psikologët e shkollave, punonjësit socialë dhe mësuesit për të rritur shkallën e frekuentimit dhe për të punuar për të parandaluar braktisjen e shkollës, duke përfshirë edhe promovimin e vlerës së arsimit. Autoritetet duhet të sigurojnë që ndërmjetës të tillë të marrin trajnim në shërbim, siguri kontraktuale dhe pagë të përshtatshme.

150. Nxënësit romë dhe egjiptianë marrin mbështetje nga punonjës të caktuar të institucioneve arsimore vendore, përgjegjëse për arsimin parauniversitar, në rolin e mediatorit të këtyre grupeve, për t'i mbështetur në sensibilizimin dhe përmirësimin e aksesit të tyre në arsim.
151. Aktualisht janë punësuar 23 mediatorë, të diplomuar në fushën e psikologjisë ose të punës sociale, të cilët luajnë një rol të rëndësishëm në forcimin e komunikimit dhe bashkëpunimit ndërmjet familjeve romë dhe egjiptiane dhe institucioneve të arsimit parauniversitar, me qëllim mbështetjen e përfshirjes dhe frekuentimit të rregullt të nxënësve në procesin mësimor.

Komiteti Këshillimor u bën thirrje përsëri autoriteteve që të vlerësojnë nivelin e kërkesës për arsim në gjuhën e pakicave dhe, mbi këtë bazë, të garantojnë akses efektiv në arsimin në gjuhën e pakicave për personat që i përkasin pakicave kombëtare dhe që e kërkojnë këtë në të gjithë vendin dhe në të gjitha nivelet. Kjo duhet të paraprihet nga fushata ndërgjegjësimi për të siguruar që personat që i përkasin pakicave kombëtare janë mjaftueshëm të vetëdijshëm për të drejtat e tyre. Zbatimi i pragut prej 20% të pranisë në një bashki duhet të rishikohet dhe, nëse është e nevojshme, të ulet ose të ndryshohet fusha territoriale e zbatimit, për të siguruar akses efektiv në arsimin në gjuhën e pakicave.

152. Lidhur me rishikimin e pragut prej 20% të numrit të përgjithshëm të banorëve të njësisë administrative, si nënndarje e bashkisë, për hapjen e klasave për mësimin e gjuhës amtare, Ministria e Arsimit ka orientuar Zyrat Vendore të Arsimit Prauniversitar që, në bashkëpunim me njësitë e vetëqeverisjes vendore, të bëjnë një vlerësim mbi numrin e banorëve të pakicave kombëtare, me qëllim marrjen e një vendimi mbi rishikimin e pragut prej 20%.

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve të sigurojnë trajnim të përshtatshëm të mësuesve për mësuesit e gjuhëve të pakicave dhe të përmirësojnë si cilësinë ashtu edhe afatin kohor të ofrimit të materialeve edukative cilësore për pakicat.

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve të zhvillojnë trajnime për mësuesit dhe materiale edukative për arsimin në gjuhën rome, dhe ta integrojnë këtë arsim në kurrikul. Gjithashtu, duhet të bëhet punë e mëtejshme për të zhvilluar arsimin universitar dhe kërkimin mbi gjuhën rome dhe vllahe në Shqipëri, me mbështetjen e autoriteteve.

153. Në përputhje me rekomandimet për sigurimin e trajnimeve për mësuesit e pakicave kombëtare, janë ndërmarrë një sërë veprimesh konkrete në kuadër të Programit Kombëtar të Zhvillimit Profesional të Mësuesve. Të gjithë mësuesit dhe drejtuesit e shkollave, përfshirë edhe ata që japin mësim në shkollat e pakicave kombëtare, janë trajnuar mbi:

- zhvillimin e kompetencave të nxënësve, të cilat vlerësohen në testime kombëtare dhe ndërkombëtare.
- përdorimin e metodave bashkëkohore që nxisin gjithëpërfshirjen dhe barazinë në arsim.
- respektimin e etikës profesionale dhe ndërtimin e një kulture bashkëpunuese në komunitetin shkollor.
- orientimin e karrierës së nxënësve në arsimin e mesëm të ulët dhe në arsimin e mesëm të lartë.

Masa të tjera të ndërmarra nga Ministria e Arsimit janë si më poshtë:

- Në prill 2026 u amendua Ligji 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, për programin “Pas shkolle”, me qëllim përforcimin e të nxënësve dhe zhvillimin gjithëpërfshirës të aftësive edukative, sociale, sportive, kulturore dhe krijuese të nxënësve.
- Shkolla “Naim Frashëri”, ZVAP Korçë–Pustec, është ndër shkollat që do të ofrojnë programin “Pas shkolle”. Gjithashtu, për nxënësit e kësaj shkolle do të zhvillohet programi i shkollës verore gjatë periudhës 15-30 qershor 2026, me qëllim promovimin e zhvillimit gjithëpërfshirës të fëmijëve, forcimin e bashkëpunimit me komunitetin dhe mbështetjen e masave për parandalimin e segregimit.
- Është miratuar me urdhrin nr. 32, datë 3.2.2026, dokumentit “Metodologjia dhe Instrumentet për Vlerësimin e Gjithëpërfshirjes në sistemin arsimor parauniversitar”.
- Në Fakultetin e Gjuhëve të Huaja ofrohet gjuha rome si lëndë me zgjedhje.

Neni 15 – Pjesëmarrja politike dhe Komiteti për Pakicat Kombëtare

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve që të rishikojnë procedurat e emërimit për udhëheqjen e Komitetit për Pakicat Kombëtare për të siguruar pavarësinë e tij. Ata gjithashtu duhet të zhvillojnë rregulla të sakta procedurale për të mundësuar që ai të kryejë në mënyrë

efikase dhe efektive mandatin e tij. Vëmendje e mëtejshme duhet t'i kushtohet gjithashtu diversitetit të anëtarësisë për sa i përket gjinisë dhe moshës, dhe për të siguruar që ai pasqyron diversitetin e mendimit brenda pakicave.

Komiteti Këshillimor i inkurajon fuqimisht autoritetet të zbatojnë mekanizmat lokalë të konsultimit për pakicat kombëtare në zonat ku banojnë personat që u përkasin pakicave kombëtare.

Komiteti Këshillimor i inkurajon fuqimisht autoritetet të shqyrtojnë masa pozitive dhe mënyra të tjera të mundshme për të rritur pjesëmarrjen politike të personave që u përkasin pakicave kombëtare në të gjitha nivelet, veçanërisht në nivelin kombëtar, dhe me fokus në pakicat romë dhe egjiptiane, me qëllim që të sigurohet që shqetësimet e tyre të shfaqen në axhendën publike.

154. Vendimi i Këshillit të Ministrave Nr. 286, datë 10.5.2019, është ndryshuar me VKM nr. 548, datë 01.10.2025 “Për disa ndryshime në Vendimin nr. 286, datë 10.05.2019 të Këshillit të Ministrave “Për miratimin e procedurave të përzgjedhjes së Kryetarit, Nënkryetarit dhe Anëtarëve të Komitetit për Pakicat Kombëtare””.
155. Përbërja aktuale e Komitetit për Pakicat Kombëtare reflekton një përfshirje më të mirë në aspektin e gjinisë dhe moshës, duke pasqyruar më mirë diversitetin e opinionit brenda pakicave. Gjithashtu, janë përmirësuar rregullat e brendshme të punës, janë mbajtur mbledhje të rregullta dhe janë publikuar vendimet për transparencë. Nga 24 punonjës, 14 janë femra. Gjatë periudhës 2023 – 2025, janë rritur ndjeshëm kapacitetet e anëtarëve përfaqësues të pakicave, si dhe stafit mbështetës dhe është rritur ndjeshëm edhe vizibiliteti i Komitetit.
156. Komisioni Qendror i Zgjedhjeve ka miratuar akte që synojnë garantimin ligjor dhe marrjen e masave konkrete për mbrojtjen dhe respektimin e të drejtave të personave që u përkasin pakicave kombëtare. Këto të drejta përfshijnë, ndër të tjera, të drejtën për të shprehur lirisht përkatësinë e tyre, për të ruajtur dhe zhvilluar identitetin e tyre, si dhe për të ushtruar në mënyrë të lirë dhe të papenguar ato elemente të veçanta që karakterizojnë jetën e komunitetit të tyre si pakice, ku ndër to dhe e drejta për të votuar dhe informimi i tyre në gjuhën që ata flasin për procesin zgjedhor.
157. KQZ ka ndërmarrë një fushatë të gjerë edukuese, informuese dhe ndërgjegjësuere, e cila fokusohet në edukimin e zgjedhësve ku përfshihen dhe zgjedhësit e pakicave kombëtare që jetojnë në vendin tonë, me theks të veçantë në komunitetin rom dhe egjiptian, adresuar dhe nga rekomandimet e OSBE/ODIHR gjatë vëzhgimit të zgjedhjeve. Fushata me pakicat kombëtare zhvillohet gjatë periudhës zgjedhore dhe jo zgjedhore, gjithashtu mbështet të drejtën për të votuar dhe siguron informimin e zgjedhësve në gjuhën që ata flasin.
158. Qëllimi kryesor i kësaj fushate është promovimi i standardeve për zgjedhje të lira dhe të ndershme, si dhe sigurimi i gjithëpërfshirjes së zgjedhësve, pa marrë parasysh gjuhën që ata flasin. Fushata synon gjithashtu mirëinformimin dhe ndërgjegjësimin e zgjedhësve për të gjitha hapat e procesit zgjedhor.

159. Janë zhvilluar tryeza dhe takime konsultative me të gjithë anëtarët e pakicave kombëtare, që përfaqësojnë komunitetet e tyre në Komitetin për Pakicat Kombëtare, para çdo procesi zgjedhor. Këto takime kanë pasur për qëllim evidentimin e zonave ku janë të grupuara ose ku jetojnë pakicat kombëtare, në mënyrë që materialet zgjedhore të vendosen edhe në gjuhën që ato flasin, duke garantuar akses dhe informim të barabartë për çdo zgjedhës.
160. Gjithashtu, janë zhvilluar takime me organizatat e shoqërisë civile që mbrojnë interesat e grupeve të ndryshme të synuara, si dhe me përfaqësuesit e komuniteteve të pakicave kombëtare, me qëllim identifikimin e zonave ku jetojnë zgjedhësit që u përkasin këtyre pakicave, dhe sigurimin e një komunikimi efektiv gjatë procesit zgjedhor.
161. Fushata informuese e KQZ-së për pakicat kombëtare, e organizuar në periudha vjetore, ka pasur një ndikim të konsiderueshëm në rritjen e pjesëmarrjes në zgjedhje, forcimin e besimit dhe angazhimin e pakicave kombëtare në procesin zgjedhor. Përdorimi i metodave dhe mjeteve të ndryshme, përfshirë përkthimin e materialeve në gjuhë të pakicave dhe angazhimin përmes mediave sociale, ka mundësuar që fushata të arrijë një audiencë të gjerë dhe të përmirësojë qartësinë e informacionit dhe pjesëmarrjen e pakicave në proceset zgjedhore.¹⁷
162. Për sa i përket kandidatëve të regjistruar që i përkasin pakicave kombëtare, KQZ nuk disponon të dhëna, sepse nuk ka akt ligjor apo nënligjor ku të përcaktohet se një kandidat duhet të deklarojë përkatësinë etnike etninë në momentin e kandidimit.

Aksesi në strehim të përshtatshëm

Komiteti Këshillimor i nxit autoritetet të sigurojnë akses në strehim të përshtatshëm për romët, në veçanti përmes sigurimit të investimeve për të garantuar akses në ujë të pijshëm dhe energji elektrike në zonat ku jetojnë romët. Autoritetet duhet t'i kushtojnë vëmendje të veçantë sigurimit të kushteve të sigurta të jetesës edhe në dritën e rreziqeve të paraqitura nga ndotja mjedisore dhe ndryshimet klimatike, si dhe sigurisë ligjore të zotërimit. Në këtë kontekst, rregullimi i pronësisë së pronës në pronësi ose të banuar nga persona që i përkasin pakicave rome dhe egjiptiane është veçanërisht i rëndësishëm. Autoritetet publike të interesuara duhet të respektojnë detyrimet për të raportuar çdo dëbim të planifikuar të Avokati i Popullit dhe për të ofruar strehim alternativ të përshtatshëm, dhe duhet të zbatohen sanksione nëse këto detyrime nuk përmbushen.

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve që të gjejnë mënyra dhe mjete për të siguruar qasje në subvencione qiraje për personat që i përkasin pakicës rome, duke përfshirë edhe zbatimin më të mirë të rregulloreve mbi kontratat midis pronarëve të shtëpive dhe qiramarrësve.

163. Pas hyrjes në fuqi të Ligjit Nr. 22/2018 “Për Strehimin Social” në vitin 2018, Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit ka punuar për hartimin e akteve nënligjore dhe janë miratuar të gjitha aktet nënligjore që prekin familjet Rome dhe Egjiptiane.

¹⁷ Informacion i detajuar mbi aktivitetet ndërgjegjësuëse të zhvilluara nga KQZ gjendet në Aneksin e Raportit

164. Një nga rregulloret më të rëndësishme ministrore, e cila u miratua për të siguruar përfshirjen e plotë të kategorisë së familjeve Rome në programet sociale, është Udhëzimi i Përbashkët Nr. 22, datë 5.6.2020 “Mbi mënyrën se si programet e strehimit social bashkëveprojnë me programet për shërbime sociale, punësim, arsim dhe kujdes shëndetësor”.
165. Gjithashtu, Vendimi Nr. 361 “Për procedurat e dëbimit dhe bashkëpunimin institucional”, i cili u miratua në maj 2019. Vendimi është hartuar në përputhje me udhëzimet e Kombeve të Bashkuara për dëbimet dhe zhvendosjet dhe përfshin procedurat, afatet kohore dhe bashkëpunimin institucional për rastet e zhvendosjes. Ky vendim është universal për të gjithë qytetarët shqiptarë dhe pavarësisht nëse janë pronarë shtëpish apo jo. Është e rëndësishme të theksohet se Vendimi Nr. 361 thekson faktin se qytetarët nuk do të dëbohen me forcë nga shtëpitë ose banesat e tyre, derisa t'u ofrohet një zgjidhje e përshtatshme brenda kuadrit të programit të strehimit social.
166. Familjet që janë zhvendosur nga banesa e tyre dhe strehimi i të cilave nuk është legalizuar trajtohen me subvencion qiraje. Aktualisht, rreth 400 familje të zhvendosura, strehimi i të cilave nuk është legalizuar trajtohen me subvencion qiraje.
167. Pas ndryshimit të Ligjit Nr. 22/2018 “Për Strehimin Social”, në vitin 2023, neni 77 përcakton që të paktën 5% e përfituesve të çdo programi social të strehimit duhet t'i përkasin pakicës Rome. Që nga viti 2019, numri i përfituesve romë dhe egjiptianë nga programet e strehimit është detajuar më poshtë:

Viti	Përfituesit Romë	Totali	%
2019	499	1653	30.2%
2020	448	1862	24%
2021	321	2710	12%
2022	410	3033	13.5%
2023	440	2326	19%
2024	479	3,133	15.3%
2025	562	3,355	16.7%

168. Për vitin 2025, Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit ka alokuar:

- 500 milionë lekë, për zbatimin e projektit “Përmirësimi i kushteve të jetesës së grupeve të varfra dhe vulnerabël”. Përmes këtij programi, nga numri i përgjithshëm i familjeve që përfituan në vitin 2025, rreth 8% e familjeve i përkasin pakicave rome dhe egjiptiane.
- 190 milionë lekë fonde për të ndihmuar familjet e varfra dhe vulnerabël të përballojnë qiranë në tregun privat të banesave. Përmes programit të subvencionimit të qirasë, kanë përfituar 2,297 familje të varfra dhe vulnerabël, nga të cilat 20 % e totalit janë familje rome dhe egjiptiane.

Aksesi në kujdesin shëndetësor

Komiteti Këshillimor u bën thirrje autoriteteve që të shtojnë përpjekjet e tyre për të siguruar qasje efektive në shërbimet e kujdesit shëndetësor për personat që i përkasin pakicave rome dhe egjiptiane, duke përfshirë shërbimet e kujdesit shëndetësor seksual dhe riprodhues. Ata gjithashtu duhet të ofrojnë trajnime për profesionistët e kujdesit shëndetësor mbi shmangien e antixhipsizmit dhe të eksplorojnë mënyra për të ofruar kujdes shëndetësor për personat pa dokumentacion përkatës, ose të ofrojnë mënyra për të aksesuar dokumentacion të tillë pa pagesë.

169. Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale është e angazhuar për adresimin e pabarazive shëndetësore dhe për përmirësimin e treguesve shëndetësorë për popullatat vulnerabël, duke përfshirë pakicat rome dhe egjiptiane. Objektivi për aksesin në kujdesin shëndetësor në Planin Kombëtar të Veprimit për Barazi, Përfshirje dhe Pjesëmarrjen e Romëve dhe Egjiptianëve 2021-2025, përfshin rekomandimet e Seminarit BE-Shqipëri dhe prioritetet e Deklaratës së Poznanit për Romët në rajon.
170. Sigurimi i aksesit në kujdesin shëndetësor cilësor, të barabartë dhe pa diskriminim për të gjithë gratë, burrat, vajzat dhe djemtë romë dhe egjiptianë është përparesi e Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale. Pakicat rome dhe egjiptiane kanë akses në shërbimet shëndetësore primare dhe paketat shëndetësore. Për sa i përket kushteve të infrastrukturës, në të gjitha qendrat shëndetësore në zonat rurale dhe urbane, janë përmirësuar kushtet pranë vendbanimeve ku jetojnë pakicat rome dhe egjiptiane.
171. Në kuadër të programit të Kujdesit Shëndetësor në Komunitet, i është kushtuar një vëmendje e veçantë shërbimit të vaksinimit, mamografisë dhe shërbimeve të tjera parandaluese, përmes aksesit të shërbimeve në banesë për kategori të veçanta, veçanërisht për pakicat rome dhe egjiptiane. Vizitat bëhen nga mjekët në vendbanimet informale të pakicave rome. Rreth 53,000 Romë dhe Egjiptianë morën shërbime nga ekipet mjekësore të lëvizshme.
172. Fëmijët 0-18 vjeç, marrin të gjitha shërbimet parandaluese ose të kujdesit shëndetësor, sipas Paketës Bazë të Kujdesit Shëndetësor Parësor, pavarësisht nga vendbanimi i tyre apo statusi social dhe ekonomik, përfshirë vaksinimin. Po ashtu 6,600 nëna rome dhe egjiptiane, kanë përfituar paketa për kujdesin e foshnjave.

Pjesëmarrja socio-ekonomike – punësimi dhe zhvillimi rajonal

Komiteti Këshillimor fton autoritetet që të zbatojnë programin e punësimit të romëve dhe egjiptianëve në të gjithë vendin, të promovojnë punësimin e tyre në sektorin privat dhe të marrin masa pozitive për të promovuar pjesëmarrjen e personave që i përkasin pakicave rome dhe egjiptiane në administratën publike.

173. Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit ka ndërmarrë nisma konkrete për të hartuar politika inkurajuese dhe lehtësuese për komunitetin rom dhe egjiptian, me qëllim nxitjen e punësimit të tyre, si dhe kualifikimin, trajnimin dhe integrimin e tyre në tregun e punës.

174. Strategjia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive 2023-2030 dhe Plani i Veprimit për zbatimin e saj, parashikuan mundësinë e punësimit të denjë për gratë dhe burrat përmes zbatimit të politikave gjithëpërfshirëse të tregut të punës. Një nga objektivat strategjikë lidhet me grupet e veçanta dhe parashikon "Ofrimin e shërbimeve dhe programeve për të nxitur punësimin dhe trajnimin përmes ekosistemit të tregut të punës".
175. Strategjia parashikon, në bashkëpunim me ofruesit publikë, jopublikë dhe privatë, hartimin dhe zbatimin e programeve të punësimit dhe zhvillimit të aftësive për grupet vulnerabël, siç janë të rinjtë (si pjesë e skemës së Garancisë Rinore), personat me aftësi të kufizuara (si pjesë e Fondit Social të Punësimit), përfituesit në moshë pune nga familjet e mbështetura nga ndihma ekonomike, punë-kërkuesit afatgjatë, pakicat etnike dhe individët me arsim dhe kualifikime të ulëta (si pjesë e ndërmarrjeve sociale, programeve të punës në komunitet, aktivizimit në punë publike të financuara nga bashkitë, etj.). Programet do të zgjerohen gradualisht, duke marrë në konsideratë rekomandimet nga procesi i vlerësimit mbi efektivitetin dhe efikasitetin e tyre.
176. Strategjia përfshin masat e mëposhtme:
- Zhvillimi i një modeli për menaxhim më të specializuar të rasteve për grupet vulnerabël dhe një model për shërbimet e jashtme/kontraktimit. Është miratuar një vendim nga Këshilli i Ministrave për riintegrimin social të grupeve specifike, përfshirë romët;
 - Identifikimi i ekosistemit me të gjithë aktorët së bashku me praktikatat dhe përvojat e tyre në nivel qarku dhe zgjerimi i shërbimeve dhe programeve të punësimit për të nxitur punësimin për grupet vulnerabël duke përdorur ekosistemin e tregut të punës;
 - Krijimi i një sistemi referimi në bashkëpunim me strukturat e nivelit lokal (Njësitë e Vlerësimit të Nevojave dhe Referimit) për identifikimin, vlerësimin dhe adresimin e nevojave të grupeve vulnerabël (përfitues në moshë pune nga familjet e mbështetura nga ndihma ekonomike, kërkues pune afatgjatë, pakica etnike, individë me arsim dhe kualifikime të ulëta, etj.). Ky proces ka filluar me përfituesit e skemës së ndihmës ekonomike, por do të shtrihet në të gjitha kategoritë e lartpërmendura.
177. Një paketë programesh për nxitjen e punësimit është në fuqi, me qëllim mbështetjen e kategorive të ndryshme të punëkërkuesve të papunë dhe mbështet kryesisht kategoritë nga grupet vulnerabël që kanë vështirësi të përfshihen në tregun e punës. Romët dhe egjiptianët janë grupi i synuar që përfiton nga trajnimi profesional falas dhe ka përparësi në programet e nxitjes së punësimit.
178. Në kontekstin e diversifikimit të Programeve Aktive të Tregut të Punës, ka disa zhvillime gjatë periudhës raportuese si më poshtë:
179. Në vitin 2024, portofoli i Programeve Aktive të Tregut të Punës u zgjerua dhe u diversifikua. Katër programe u rishikuan dhe u përmirësuan, dhe u prezantua një program i ri.
180. Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit prezantoi masat e synuara për të rritur punësimin midis grupeve vulnerabël, siç janë të papunët afatgjatë, të rinjtë jashtë arsimit ose punësimit që nuk janë të angazhuar në asnjë formë punësimi, arsimi formal ose aktivitete trajnimi, gratë

dhe personat me aftësi të kufizuara, romët dhe egjiptianët. Këto grupe mbështeten përmes planeve të individualizuara të punësimit, trajnimeve të specializuara dhe shërbimeve sociale.

181. Programi i ri i riintegrit social u prezantua dhe synon këshillim të specializuar për punësim, vetëpunësim ose trajnim profesional. Ai përfshin koordinimin dhe referimin te shërbimet e punësimit dhe sociale për të ndihmuar përfituesit të integrohen në tregun e punës.

182. Programi ka në fokus të papunësuat e regjistruar që kërkojnë punë, duke u përqendruar te përfituesit e skemave të ndihmës ekonomike, gratë në njësitë administrative vendore pa struktura punësimi, komunitetet rome dhe egjiptiane, personat me aftësi të kufizuara dhe grupe të tjera të veçanta. Grupi i synuar ka nevojë për shërbime të specializuara këshillimi për shkak të vështirësive në rajonet me fluks të lartë punë-kërkuesish.

183. Përveç kësaj, programi siguron mbulimin e shërbimeve të punësimit në zonat ku mungojnë strukturat lokale të punësimit. Përgatitja për zbatimin e programit filloi në tremujorin e fundit të vitit 2024 dhe zbatimi filloi në vitin 2025.

184. Programet aktive të zbatuara janë:

- Programi njëvjeçar i punësimit
- Programi i trajnimit në vendin e punës
- Programi i praktikës profesionale
- Programi i punës në komunitet
- Programi i vetëpunësimit
- Programi i riintegrit social
- Programi i arsimit profesional

185. Në zyrat e punësimit, komunitetet rome dhe egjiptiane janë të regjistruara si të papunë dhe si punë-kërkues. Politikat aktive të punësimit, duke u dhënë përparësi grupeve rome dhe egjiptiane, kanë synuar rritjen e punësimit të komunitetit, sipas të dhënave në tabelën më poshtë:

Viti	2022	2023	2024	Janar-Qershor 2025
Të papunë / Punë-kërkues	7,198	6,863	5,929	6,052
Të punësuar	497	1032	1086	456
Programet për nxitjen e punësimit	304	194	303	409
Kurset e Trajnimit Profesional	255	228	183	165

186. Nga të dhënat administrative, situata e pjesëmarrjes së romëve në politikat shtetërore të punësimit tregon se:

- Romët dhe egjiptianët përbëjnë 8.7% të punëkërkuesve të papunë në të gjithë vendin për vitin 2024.

- Kjo kategori karakterizohet nga niveli i ulët i kualifikimit dhe arsimit. Rreth 45% e të papunëve punë-kërkues romë dhe 13.9% e punë-kërkuesve egjiptianë të regjistruar në zyrat e punësimit nuk kanë përfunduar arsimin fillor.
- Romët dhe egjiptianët përbëjnë 4.2% të të punësuarve nga Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive për vitin 2024.
- Romët dhe egjiptianët përbëjnë 11.7% të të punësuarve në programet e nxitjes së punësimit të Agjencisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive për vitin 2024.

187. Duke iu referuar të dhënave administrative, rezulton se romët dhe egjiptianët përbëjnë 8.8% të punë-kërkuesve në të gjithë vendin për periudhën janar-qershor 2025.

- Kjo kategori karakterizohet nga një nivel i ulët kualifikimi dhe arsimit. Rreth 48% e punë-kërkuesve romë dhe 15% e punë-kërkuesve egjiptianë të regjistruar në zyrat e punës nuk kanë përfunduar arsimin fillor.
- Romët dhe egjiptianët përbëjnë 3.7% të të punësuarve nga Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive për periudhën janar-qershor 2025.
- Romët dhe egjiptianët përbëjnë 15.6% të të punësuarve në programet e nxitjes së punësimit të Agjencisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive për periudhën janar-qershor 2025.

188. Pakicat romë dhe egjiptiane janë kategori që përfitojnë nga Ligji 15/2019 për "Nxitjen e Punësimit" dhe aktet nënligjore që mbështesin përfshirjen e punëkërkuesve të papunë në tregun e punës. Gjithashtu, të gjitha kategoritë vulnerabël parashikohen në Ligjin Nr. 57, datë 28.08.2019, "Për asistencën sociale në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar me Ligjin Nr. 79/2023, datë 27.07.2023. Këto ligje garantojnë koordinimin ndërinstitutional të punës për referimin e punësimit të individëve dhe anëtarëve në moshë pune aktive përfitues të ndihmës ekonomike.

189. Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive i jep përparësi përfshirjes së këtyre grupeve vulnerabël në programet e saj aktive në Iniciativat e Nxitjes së Punësimit për Grupet Vulnerabël, siç është Programi i Punës Komunitare dhe Programi i Intensifikuar i Këshillimit për Punë.

190. Gjithashtu, Riintegrimi Social për Përfituesit e Ndhmës Ekonomike është qëllimi i Programit të Daljes për përfituesit në moshë pune të programit të Ndhmës Ekonomike. Përmes një mekanizmi referimi, qëllimi është punësimi dhe integrimi social i përfituesve të ndihmës ekonomike në moshë pune në 12 Rajone Pune.

191. Programi i intensifikuar i Këshillimit për Punë përmirëson kapacitetet teknike të grupeve vulnerabël me qëllim përfshirjen në programet e punësimit. Iniciativa të tilla si tregjet e formalizuara për të adresuar vështirësitë e kategorive të disavantazuara për t'u integruar në tregun e punës.

Janar - Qershor 2025

Lloji i programit	Romë	Egjiptianë
VKM 17 (Punësim)	1	8
V.K.M 17 (Trajnim në vendin e punës)	0	1
V.K.M 17 (Praktikë)	1	1
V.K.M 401 (Këshillim)	3	14
V.K.M 535 (Punë në komunitet)	182	175
V.K.M 348 (Vetëpunësim)	18	5
Total	205	204

192. Kategoria e romëve/egjiptianëve është më e përfshirë në programin e Punëve Komunitare, Vetëpunësimit dhe Këshillimit (97% e totalit të pjesëmarrësve nga kjo kategori).

193. Plani Kombëtar i Zbatimit për Skemën e Garancisë Rinore u miratua me Vendimin e Këshillit të Ministrave Nr. 173 të datës 24.03.2023 (si aneksi 3 i Strategjisë për Punësim dhe Aftësi 2023 – 2030). Plani duhej të përfundonte në vitin 2024, por meqenëse faza e pilotimit do të vazhdojë në vitin 2025 deri në fillimin e zbatimit të Programit Operacional për Punësimin e të Rinjve në kuadër të IPAIII, plani u rishikua dhe u shty deri në fund të vitit 2025.

194. Që nga lançimi i Garancisë Rinore deri në fund të qershorit 2025 (21 nëntor 2023 - 30 qershor 2025), një total prej 90 prej të rinjve që nuk janë të angazhuar në asnjë formë punësimi, arsimi formal ose aktivitete trajnimi romë/egjiptianë janë regjistruar në Skemën e Garancisë Rinore, nga të cilët 58% janë femra dhe 42% janë meshkuj.

195. Ka një numër të konsiderueshëm studentësh nga ky komunitet (romë dhe egjiptianë) që ndjekin shkolla profesionale. Konkretisht, në vitin shkollor 2023-2024, janë të disponueshme të dhënat e mëposhtme:

- Gjithsej 639 nxënës romë dhe egjiptianë, nga të cilët 199 janë vajza;
- 101 nxënës romë, nga të cilët 24 janë vajza;
- 538 nxënës egjiptianë, nga të cilët 175 janë vajza

196. Nxënësit romë/egjiptianë që ndjekin shkollat profesionale marrin gjithashtu bursa të plota dhe libra falas. Ata marrin gjithashtu një shumë prej 10,000 lekësh për veshmbathje.

197. Lidhur me punësimin dhe formimin profesional, ndryshimet në Ligjin 15/2019 për “Nxitjen e punësimit”, në qershor 2023 dhe aktet nënligjore synojnë të mbështesin përfshirjen e punëkërkuesve të papunë, ofrojnë shërbime, masa dhe mbështetje për tregun e punës. Në bashkëpunim me ofruesit publikë, jopublikë dhe privatë, hartohen dhe zbatohen programe për nxitjen e punësimit dhe trajnimin për grupet vulnerabel, si të rinjtë (si pjesë e skemës së

Garancisë Rinore) për përfituesit në moshë pune nga familjet e mbështetura me ndihmë ekonomike, punëkërkuesit afatgjatë përfshirë komunitetin rom dhe egjiptianë.

198. Punëkërkuesit romë dhe egjiptianë kanë marrë shërbime punësimi dhe ndërmjetësimi nga zyrat rajonale të punësimit dhe janë regjistruar në qendrat e formimit profesional. Individët romë dhe egjiptianë janë integruar në tregun e punës nëpërmjet programeve të nxitjes së punësimit, dhe përfitojnë shërbime këshillimi dhe orientimi për karrierë.
199. Për sa i takon punësimit në administratën publike, kuadri rregullator në fuqi për rekrutimin në shërbimin civil dhe procedurat e masat e zbatuara garantojnë mundësi të barabarta për të gjithë kandidatët, përfshirë anëtarët e pakicave kombëtare.
200. Referuar nenit 7, të ligjit nr.152/2023, “Për nëpunësin civil”, të ndryshuar, ku përcaktohen kompetencat e Departamentit të Administratës Publike (DAP), ndër të tjera, DAP:
- i. përgatit dhe mbikëqyr zbatimin e politikave shtetërore në shërbimin civil;
 - ii. përgatit projekt-aktet ligjore dhe nënligjore për shërbimin civil.
201. Në përputhje me legjislacionin e shërbimit civil, pranimi në shërbimin civil bazohet në parimet e shanseve të barabarta, meritës, aftësive profesionale e mosdiskriminimit. Nëpunësit civilë përzgjidhen përmes një procesi të drejtë dhe transparent që vlerëson aftësitë dhe kompetencat e tyre profesionale, nëpërmjet një konkurrimi kombëtar, që përfshin një testim të shkruar, një testim me gojë dhe çdo formë tjetër të përshtatshme të verifikimit të aftësive. Pra, pranimi në shërbimin civil i kandidatëve, në çdo rast, mbështetet në vlerësimin e njohurive, aftësive dhe kompetencës në lidhje me pozicionin/pozicionet për të cilin/cilat kanë aplikuar, pa u ndikuar nga rrethana apo shkaqe të tjera që lidhen me kandidatët.
202. Ndërkohë, për të garantuar zbatimin në praktikë të parimeve ku mbështeten procedurat e rekrutimit në shërbimin civil, vetë legjislacioni ka parashikuar disa mekanizma që përfshijnë, por nuk kufizohen, sa më poshtë:
- Si rregull, pranimi në nivelin ekzekutiv të shërbimit civil (për pozicionet specialist) kryhet për grup pozicionesh.
 - Legjislacioni dytësor (vendimet përkatëse të Këshillit të Ministrave dhe udhëzimet unifikuese të DAP) përcakton në mënyrë të detajuar të gjitha hapat në të cilat kalojnë procedurat e konkurrimit, aktorët pjesëmarrës dhe përgjegjësitë e tyre, metodologjinë e shpërndarjes së pikëve, mënyrën e llogaritjes së rezultatit përfundimtar, etj.
 - Sanksionohet detyrueshmëria për të shpallur publikisht pozicionet vakante të punës. Në rastin e institucioneve të administratës shtetërore (Kryeministria, ministritë, institucionet qendrore në varësi të Kryeministrit apo ministrave), vendet vakante shpallen në faqen zyrtare të DAP-it.
 - Procesi i rekrutimit për institucionet e administratës shtetërore kryhet në mënyrë të centralizuar nga DAP, që përbën një garanci më shumë në drejtim të zbatimit të standardeve ligjore.
 - Vlerësimi i kandidatëve, në kuadër të procedurave të pranimit në shërbimin civil në kategorinë ekzekutive, kryhet nga një komision me 5 anëtarë. Përbërja e komisionit, me një përfaqësues

nga DAP-i, dy nga institucionet e administratës shtetërore dhe 2 pedagogë universiteti, është garanci për objektivitetin dhe paanshmërinë e rezultatit të vlerësimit të kandidatëve.

203. Përveç sa më lart, për të rritur transparencën dhe për të lehtësuar konkurrimin e kandidatëve, tashmë procesi i rekrutimit në shërbimin civil, në institucionet e administratës shtetërore, është digjitalizuar. Në këtë drejtim:

- Aplikimi kryhet online në faqen www.dap.gov.al, duke krijuar fillimisht një llogari personale, ku ngarkohet i gjithë dokumentacioni i kërkuar në shpalljen për konkurrim.
- Testimi me shkrim konsiston në pyetje me zgjedhje të shumëfishtë (pyetje me alternativa), të cilat gjenerohen automatikisht nga banka e pyetjeve që DAP administron.
- Vlerësimi/korigjimi i testimit me shkrim kryhet elektronikisht nëpërmjet përdorimit të teknologjisë së informacionit, duke rritur kështu sigurinë e këtij procesi.

204. Me qëllim promovimin e rolit të shërbimit civil dhe administratës publike si punëdhënës tërheqës dhe konkurrues në tregun e punës, Ministri i Shtetit për Administratën Publike dhe Antikorrupsionin dhe Departamenti i Administratës Publike kanë ndërmarrë një sërë nismash informuese dhe ndërgjegjësuere. Kështu, në bashkëpunim me institucione akademike dhe partnerë të ndryshëm, janë zhvilluar takime me studentë dhe të sapo diplomuar, me synimin për t'i informuar të rinjtë mbi procedurat e aplikimit dhe mundësitë e punësimit në shërbimin civil.

205. Në të njëjtën linjë, DAP ka marrë pjesë rregullisht në panairët e punës dhe në aktivitete të ndryshme promovuese, me qëllim informimin e të interesuarve dhe tërheqjen e kandidatëve potencialë në administratën shtetërore. Gjithashtu, organizimi i përvitshëm i Javës së Administratës Publike synon jo vetëm njohjen e publikut me punën e përditshme të administratës publike, por edhe forcimin e perceptimit të saj si një punëdhënës i besueshëm dhe gjithëpërfshirës.

206. Në vijim të këtij angazhimi, vlen të përmendet edhe pjesëmarrja e DAP në eventin publik mbi ecurinë e “Deklaratës së Poznanit”, organizuar në vitin 2024 në kuadër të Javës Rome, ku fokusi kryesor ishte punësimi i të rinjve romë në administratën publike. Gjatë këtij aktiviteti, përfaqësuesit e DAP informuan pjesëmarrësit romë për mundësitë konkrete të punësimit në shërbimin civil, si dhe për garancitë që u ofrohen kandidatëve gjatë procesit të rekrutimit, për të siguruar barazi dhe transparencë në çdo fazë të tij.

Neni 16 - Reforma territoriale dhe administrative

Komiteti Këshillimor u bën thirrje përsëri autoriteteve që të shqyrtojnë, në konsultim me përfaqësuesit e pakicave kombëtare, ndikimin e reformës administrative dhe territoriale të vitit 2014 në aksesin në të drejta nga personat që i përkasin pakicave kombëtare, dhe të korrigjojnë çdo mangësi të identifikuar.

207. Kuvendi i Shqipërisë ka vendosur në fund të vitit 2025, krijimin e Komisionit të Posaçëm Parlamentar për Reformën Administrative-Territoriale 2026, në kuadër të nevojës për një reformë të re territoriale pas asaj të vitit 2014. Ky komision ka si objektiv parësor vlerësimin e efekteve të ndarjes aktuale (të vitit 2014) dhe propozimin e ndryshimeve që përmirësojnë qeverisjen vendore.
208. Komisioni është aktualisht në fazën e dëgjësave publike (prill- maj 2026) me të gjitha palët e interesuara, në të gjitha qarqet e vendit. Janë emëruar 26 ekspertë (8 prej tyre të nivelit të lartë) nga të dyja palët politike për të hartuar modelet teknike.
209. Për zonat ku banojnë pakicat kombëtare, një fokus i veçantë po i është kushtohet aksesit në të drejta për pakicat kombëtare, duke pasur parasysh edhe detyrimet ndërkombëtare të Shqipërisë në kuadër të anëtarësimit në BE.
210. Konkluzionet dhe drafti final pritet që të jenë gati brenda vitit 2026, përpara zgjedhjeve të ardhshme lokale, në vitin 2027. Synimi kryesor është hartimi i një reforme që rrit efikasitetin e bashkive dhe përmirëson shërbimet publike, duke u përshtatur me standardet evropiane.

Nenet 17 dhe 18 - Marrëdhëniet dypalëshe dhe shumëpalëshe

Komiteti Këshillimor i inkurajon fuqimisht autoritetet që të vazhdojnë të punojnë në mënyrë dypalëshe dhe shumëpalëshe mbi çështjet që lidhen me mbrojtjen e pakicave kombëtare, në frymën e fqinjësisë së mirë, marrëdhënieve miqësore dhe bashkëpunimit midis shteteve, duke respektuar njëkohësisht rolin e standardeve dhe procedurave shumëpalëshe.

211. Ligji nr. 96/2017 “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”, në nenin 17 pika 1 parashikon se “Personat, që u përkasin pakicave kombëtare, gëzojnë të drejtën për të vendosur dhe për të mbajtur kontakte të lira e paqësore përtej kufijve të Republikës së Shqipërisë me personat, me të cilët kanë të njëjtin identitet etnik, gjuhësor, fetar ose një trashëgimi të përbashkët kulturore.
212. Bazuar në pikën 2 të këtij neni “Republika e Shqipërisë mund të lidhë marrëveshje ndërkombëtare me shtete të tjera për të siguruar mbrojtjen e personave që u përkasin pakicave kombëtare përkatëse, në përputhje me ligjin për marrëveshjet ndërkombëtare në Republikën e Shqipërisë. Këto marrëveshjet ndërkombëtare të parashikuara në pikën 2, të këtij neni, përpara miratimit në parim nga Këshilli i Ministrave, konsultohen me Komitetin për Pakicat Kombëtare.
213. Autoritetet shqiptare mbeten të përkushtuara për të vijuar bashkëpunimin dypalësh dhe shumëpalësh mbi çështjet që lidhen me mbrojtjen e pakicave kombëtare, në përputhje me parimet e fqinjësisë së mirë, marrëdhënieve miqësore dhe bashkëpunimit ndërmjet shteteve

VENDIM
Nr. 843, datë 26.12.2024
PËR PËRCAKTIMIN E KRITEREVE, DOKUMENTACIONIT DHE
PROCEDURAVE PËR MBLEDHJEN E TË DHËNAVE PËR IDENTIFIKIMIN E
PERSONAVE QË U PËRKASIN PAKICAVE KOMBËTARE

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 2, të nenit 7, të ligjit nr. 96/2017, “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”, me propozimin e ministrit të Brendshëm, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Mbledhja e të dhënave për identifikimin e personave, që i përkasin pakicave kombëtare, kryhet në përputhje me të drejtën e tyre për vetidentifikim të lirë.
2. Personi, që pretendon se i përket një pakice kombëtare dhe kërkon të identifikohet si i tillë, paraqet formularin e vetidentifikimit, sipas aneksit 1, të këtij vendimi, pranë të njëjtit komision të ngritur në ministrisë përgjegjëse për punët e brendshme për shqyrtimin e kërkesave për njohjen e një pakice kombëtare (në vijim komisioni). Në përbërjen e komisionit duhet të përfshihet gjithashtu një përfaqësues nga pakica kombëtare, pjesë e së cilës personi është vetidentifikuar, përveç rasteve kur kjo pakicë është e përfaqësuar në përbërjen e përhershme të komisionit.
3. Ky komision mblidhet të paktën 2 (dy) herë në vit dhe sa herë vlerësohet e nevojshme me kërkesë të 1/4 së anëtarëve të tij.
4. Komisioni pranon vetidentifikimin dhe pasqyron të dhënat në listën përkatëse për pakicat kombëtare, brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga depozitimi i formularit të vetidentifikimit.
5. Në raste përjashtimore, bazuar në arsye, të cilat hedhin dyshime serioze për saktësinë e të dhënave të vetidentifikuara, mund të kërkohet verifikim i mëtejshëm i vetidentifikimit, me një shumicë prej 2/3 së anëtarëve të komisionit, në rastet kur:
 - a) ka paraqitje të një numri të shtuar dhe të pazakontë vetidentifikimesh, brenda një periudhe gjashtëmujore;
 - b) personi i vetidentifikuar banon në një njësi të vetëqeverisjes vendore, e cila, faktikisht, nuk shfaq karakteristika të dallueshme kulturore, etnike, gjuhësore, fetare apo karakteristika tradicionale, të evidentuara nga informacionet përkatëse, ndër të tjera, siç është mungesa e përfaqësimit kolektiv, përmes një mungese të qartë të pranisë aktive, të vazhdueshme dhe të konsoliduar të aktiviteteve të përfaqësimit kolektiv, përfshirë shoqatat e minoritetit kombëtar përkatës në njësinë e vetëqeverisjes vendore në fjalë etj.;
 - c) ka ndryshime të gjenealiteteve të personit të vetidentifikuar, krahasuar me dokumente të mëparshme.

6. Komisioni mund të kërkojë, në rastet kur nis një procedurë verifikimi, informacion nga Drejtoria e Përgjithshme e Gjendjes Civile, me qëllim verifikimin e vërtetësisë së të dhënave të paraqitura, në përputhje me parashikimet e pikës 1, të nenit 3, dhe të pikës 1, të nenit 7, të ligjit nr. 96/2017, “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”.

7. Drejtoria e Përgjithshme e Gjendjes Civile i dërgon kërkesën për verifikim zyrës përkatëse të arkivit të gjendjes civile të degës përkatëse të qarkut, duke u bazuar në të dhënat e vetidentifikimit të personit.

8. Zyra e arkivit të gjendjes civile kryen verifikimet, nëse:

a) personi rezulton i regjistruar në regjistrin përkatës të gjendjes civile, të administruar nga zyra e arkivit të gjendjes civile, ku janë evidentuar të dhëna lidhur me përkatësinë etnike, të ndryshme nga ajo shqiptare;

b) personi ka lindur nga të paktën një prind me përkatësi etnike joshqiptare dhe në aktin e lindjes së tij rezulton e evidentuar një përkatësi etnike tjetër;

c) në aktin e lindjes së personit, përpara vitit 2011, ka qenë përcaktuar një përkatësi etnike, e ndryshme nga ajo shqiptare;

ç) në dokumentet e arkivuara të gjendjes civile për periudhat e regjistrimeve të popullsisë për shtetasit që i përkasin një pakice etnike, të ndryshme nga ajo shqiptare, ose për paralindësit e tyre, janë evidentuar të dhëna që lidhen me përkatësinë etnike, të ndryshme nga ajo shqiptare;

d) ka të dhëna plotësuese, që i referohen përkatësisë tjetër etnike, për elemente të gjendjes civile, që, gjithashtu, mund të rezultojnë në aktet e martesës dhe të vdekjes të administruara prej saj.

9. Zyra e arkivit të gjendjes civile i paraqet komisionit informacionin e mbledhur, lidhur me elementin e përkatësisë etnike. Komisioni rishikon dokumentacionin e mbledhur, sipas pikës 8, të këtij vendimi, duke i dhënë peshë vendimtare zgjedhjes subjektive të individit. Faktorë, si gjuha, feja, kultura ose traditat ofrojnë një bazë të mjaftueshme për qëllimin e vetidentifikimit. Dokumentacioni i marrë, sipas pikave 7 dhe 8, të këtij vendimi, shërben si tregues, ndihmës në marrjen e mendimit nga ana e komisionit.

10. Komisioni, në rast të mosprovimit të vetidentifikimit, sipas pikave 7 dhe 8, të këtij vendimi, u drejtohet Drejtorisë së Përgjithshme të Arkivave dhe institucioneve të tjera, nëse kanë dokumente zyrtare që mbështesin përkatësinë e shtetasit në një pakicë kombëtare.

11. Procedura e mbledhjes së të dhënave kryhet në përputhje me pikën 2, të nenit 6, të ligjit nr. 96/2017, “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”, dhe me legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave personale.

12. Zyrat e arkivit të gjendjes civile në degët e qarkut lëshojnë të dhëna, që i referohen regjistrimit të shtetasve, sipas regjistrave themeltarë për periudhat e regjistrimit kur janë kryer. Përpunimi i këtij informacioni kryhet në bazë të konsultimit të të dhënave në regjistrat themeltarë, ku konfirmohen të dhënat e shtetasve me përkatësi etnike, të ndryshme nga ajo shqiptare. Personi i interesuar mund të paraqesë dokumentacione ose çdo material tjetër të nevojshëm në mbështetje të vetidentifikimit.

13. Komisioni, pasi shqyrton informacionin e marrë nga institucionet e lartpërmendura dhe nga personi për të cilin bëhet procedura e vetidentifikimit, vijon me marrjen e vendimit për

konfirmimin ose jo të vetidentifikimit, brenda 60 (gjashtëdhjetë) ditëve nga data e iniciimit të kryerjes së verifikimit, sipas përcaktimeve të pikës 4, të këtij vendimi. Periudha e nisjes së këtij afati fillon nga data e njoftimit nga komisioni për palën e interesuar. Në rast se nuk merret një vendim brenda afatit të përcaktuar, vetidentifikimi konsiderohet i konfirmuar.

14. Vendimi i arsyetuar i komisionit i njoftohet menjëherë personit për të cilin është kryer procesi i verifikimit.

15. Në rastet kur personi kërkon të apelojë vendimin e komisionit, krijohet një komision apeli.

16. Komisioni i apelit kryesohet nga përfaqësuesi i ministrisë përgjegjëse për çështjet e brendshme dhe ka në përbërje:

a) një përfaqësues nga ministria përgjegjëse për çështjet e brendshme;

b) një përfaqësues nga Avokati i Popullit;

c) një përfaqësues nga Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi;

ç) një përfaqësues i emëruar nga Komiteti për Pakicat Kombëtare;

d) një përfaqësues nga një organizatë e shoqërisë civile, i angazhuar në mbrojtjen e të drejtave të njeriut, në lidhje me pakicat kombëtare, të propozuar nga Komiteti i Minoriteteve Kombëtare.

17. Kundër vendimit të komisionit të apeli, personi ka të drejtë të paraqesë ankim pranë gjykatës kompetente për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve administrative, sipas parashikimeve të ligjit nr. 49/2012, “Për organizmin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, të ndryshuar.

18. Ngarkohen ministria përgjegjëse për çështjet e brendshme, komisioni, Drejtoria e Përgjithshme e Gjendjes Civile, prefektët e qarqeve, zyrat e arkivit të gjendjes civile në degën e qarkut dhe institucionet e tjera shtetërore, që administrojnë dokumente, të dhëna zyrtare, në lidhje me përkatësinë e shtetasve shqiptarë në një pakicë kombëtare, për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare, me përjashtim të shkronjës “a”, të pikës 5, e cila hyn në fuqi pas dy vjetësh nga botimi i këtij vendimi dhe nuk ka efekt prapaveprues për vetidentifikimet e paraqitura deri në përfundim të afatit.

KRYEMINISTËR

Edi Rama

Aneksi nr. 1

Drejtuar Komisionit pranë Ministrisë së Brendshme

FORMULAR I VETIDENTIFIKIMIT
TË INDIVIDIT, SHTETASIT SHQIPTAR PËR NJOHJEN E NJË PAKICE
KOMBËTARE

(emër, mbiemër)

(emri i babait)

(emri i nënës)

(data e lindjes)

(vendi i lindjes)

(gjendja civile)

(nr. i letërnjoftimit)

(vendbanimi aktual)

(shtetësia)

(pakica/at kombëtare, të cilës i përket)

(gjuha/ët e pakicës/ave kombëtare, të cilës i përket)

(A keni kryer ndryshime të emrit ose mbiemrit?)

(karakteristika dalluese kulturore, etnike, gjuhësore, fetare ose tradicionale sipas nenit 3,tëligjitnr.96/2017,“Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”)

(nënshkrimi)

VENDIM
Nr. 844, datë 26.12.2024
PËR MËNYRËN E PËRDORIMIT TË GJUHËS SË PAKICAVE KOMBËTARE NË
MARRËDHËNIET NDËRMJET PERSONAVE QË U PËRKASIN PAKICAVE
KOMBËTARE DHE ORGANEVE TË VETËQEVERISJES VENDORE

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 6, të nenit 15, të ligjit nr. 96/2017, “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”, me propozimin e ministrit të Brendshëm dhe të ministrit të Shtetit për Pushtetin Vendor, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Në njësitë bazë të vetëqeverisjes vendore, ku personat që u përkasin pakicave kombëtare banojnë tradicionalisht ose përbëjnë mbi 20% të popullsisë së përgjithshme, bazuar në të dhënat e censit të fundit, kanë të drejtë të paraqesin kërkesë pranë organeve të njësisë bazë të vetëqeverisjes vendore për krijimin e kushteve, që mundësojnë përdorimin e gjuhës së pakicës në marrëdhëniet e tyre me këto organe.
2. Kërkesa për përdorimin e gjuhës së pakicës paraqitet me shkrim nga grupi i shtetasve, që pretendojnë se i përkasin pakicës kombëtare pranë njësisë bazë të vetëqeverisjes vendore, në territorin e së cilës banojnë tradicionalisht këta persona ose ku përbëjnë mbi 20 % të popullsisë së njësisë, ku përcaktohet qartë qëllimi i saj dhe caktohet/n përfaqësuesi apo përfaqësuesit e autorizuar për të komunikuar me organet bazë të njësisë së vetëqeverisjes vendore, deri në marrjen e vendimit nga këto të fundit. Kjo kërkesë duhet të pranohet brenda 60 (gjashtëdhjetë) ditëve.
3. Vendimi i këshillit bashkiak, pasi i nënshtrohet verifikimit të ligjshmërisë nga ana e prefektit të qarkut, i komunikohet personit të autorizuar, në përputhje me parashikimet e ligjit nr. 139/2015, “Për vetëqeverisjen vendore”, të ndryshuar, dhe me Kodin e Procedurave Administrative. Kundër vendimit të refuzimit të kërkesës për përdorimin e gjuhës së pakicës, në marrëdhënie mes personave që u përkasin pakicave kombëtare, kërkesit kanë të drejtë të paraqesin ankim pranë gjykatës kompetente për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve administrative.
4. Përdorimi i gjuhës së pakicës ka për qëllim lehtësimin e komunikimit zyrtar në marrëdhëniet ndërmjet njësisë bazë të vetëqeverisjes vendore me anëtarët e një pakice kombëtare dhe përqendrohet në: a) dërgimin e njoftimeve zyrtare të shkruara nga organet e njësisë së vetëqeverisjes vendore te shtetasit; b) pranimin e shkresave të firmosura nga shtetasi që i përket pakicës kombëtare përkatëse.
5. Përdorimi i gjuhës së pakicës kombëtare realizohet, si më poshtë vijon: a) gjatë procesit të informimit për të drejtat e shtetasve, në bazë të ligjit nr. 139/2015, “Për vetëqeverisjen vendore”, të ndryshuar, dhe të ligjit nr. 119/2014, “Për të drejtën e informimit”, të ndryshuar, duke hartuar për këtë qëllim rregullore apo nëpërmjet fletëve informuese, të cilat mund të publikohen ose të afishohen në ambiente të dukshme të organeve të vetëqeverisjes vendore; b) nëpërmjet aksesit në programin e transparencës; c) Gjatë seancave të këshillimeve me bashkësinë përpara shqyrtimit

dhe miratimit të akteve, sipas parashikimeve të nenit 18, të ligjit nr. 139/2015, “Për vetëqeverisjen vendore”, të ndryshuar, me përfaqësuesit e pakicave kombëtare apo me shoqatat që i përfaqësojnë këto komunitete; ç) në paraqitjen e kërkesave apo ankesave drejtuar organeve bazë të vetëqeverisjes vendore për çështje që lidhen me funksione dhe kompetenca në juridiksionin e njësisë së vetëqeverisjes vendore; d) për të paraqitur iniciativa qytetare nëpërmjet përfaqësuesve të autorizuar, drejtuar këshillit bashkiak, sipas parashikimeve të përcaktuara në rregulloren e organizimit dhe funksionimit të 2 këshillit bashkiak, në përputhje me nenin 20, të ligjit nr. 139/2015, “Për vetëqeverisjen vendore”, të ndryshuar.

6. Për të siguruar përdorimin në gjuhën e pakicës kombëtare, sipas përcaktimeve të pikës 5, të këtij vendimi, organet përgjegjëse të njësisë bazë të vetëqeverisjes vendore parashikojnë në buxhetin vjetor të tyre zë të veçantë për punësimin e personave që njohin gjuhën e pakicës kombëtare, sipas parashikimeve të ligjit për vetëqeverisjen vendore dhe të ligjit për financat vendore.

7. Në rastet kur numri i shtetasve që i përkasin një pakice kombëtare është minimalisht mbi 20% e numrit të përgjithshëm të popullsisë, që banon në këtë njësi të vetëqeverisjes vendore, sipas të dhënave të censit të fundit të kryer, ata kanë të drejtë që krahas gjuhës shqipe të kërkojnë edhe vendosjen e emërtimeve të njësisë administrative, të rrugëve dhe të treguesve të tjerë topografikë në gjuhën e pakicës së njohur.

8. Kur përmbushen rrethanat, sipas pikës 7, të këtij vendimi, këshilli bashkiak miraton vendosjen e emërtimeve në gjuhën e një pakice mbas gjuhës shqipe. Ky vendim i nënshtrohet procedurës së verifikimit të ligjshmërisë nga institucioni i prefektit të qarkut përkatës.

9. Efektet financiare për tabelat për emërtimin e njësisë administrative, bulevardeve, rrugëve, shesheve, parqeve në gjuhën e pakicës kombëtare, brenda territorit administrativ të njësisë, sipas pikës 8, të këtij vendimi, përballohen nga buxheti i njësisë përkatëse të vetëqeverisjes vendore, në përputhje me nenin 28, të ligjit nr. 9270, datë 29.7.2004, “Për sistemin e adresave”, të ndryshuar.

10. Ngarkohen ministria përgjegjëse për çështjet e brendshme, ministria përgjegjëse për pushtetin vendor dhe njësitë e vetëqeverisjes vendore për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR

Edi Rama

VENDIM
Nr. 845, datë 26.12.2024
PËR PËRCAKTIMIN E PËRBËRJES, FUNKSIONEVE DHE PROCEDURËS SË
KOMISIONIT PËR SHQYRTIMIN E KËRKESËS PËR NJOHJEN E NJË PAKICE
KOMBËTARE

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 3, të nenit 4, të ligjit nr. 96/2017, “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”, me propozimin e ministrit të Brendshëm, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Kërkesa për njohjen formale të një pakice kombëtare sipas pikës 1, të nenit 4, të ligjit nr. 96/2017, “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”, depozitohet nga grupi i shtetasve që përbëjnë mbi 1 % të numrit të përgjithshëm të shtetasve që kanë shtetësinë shqiptare në Republikën e Shqipërisë, të cilët pretendojnë se i përkasin një pakice. Kjo kërkesë paraqitet pranë Komisionit për Njohjen e Pakicave Kombëtare, i cili ngrihet pranë ministries përgjegjëse për punët e brendshme (në vijim referuar si “Komisioni”).

2. Dokumentacioni për njohjen formale të një pakice kombëtare përbëhet nga:

a) kërkesa e nënshkruar nga çdo pjesëtar i grupit që pretendon se i përket pakicës kombëtare që synohet të njihet;

b) formulari individual i vetëdeklarimit për secilin nga shtetasit që kanë firmosur sipas shkronjës “a”, për njohjen e statusit të pjesëtarit të pakicës kombëtare, sipas aneksit 1, bashkëlidhur këtij vendimi.

3. Komisioni kryesohet nga zëvendësministri i ministrisë përgjegjëse për çështjet e brendshme dhe ka në përbërje:

a) një përfaqësues nga Drejtoria e Përgjithshme e Gjendjes Civile, në ministrinë përgjegjëse për gjendjen civile;

b) një përfaqësues nga ministri përgjegjës për pushtetin vendor;

c) një përfaqësues nga ministria përgjegjëse për çështjet e brendshme, përgjegjës për çështjet ligjore;

ç) një përfaqësues nga ministria përgjegjëse për mbrojtjen sociale;

d) një përfaqësues nga ministria përgjegjëse për punët e jashtme;

dh) një përfaqësues nga ministria përgjegjëse për trashëgiminë kulturore;

e) një përfaqësues nga Drejtoria e Përgjithshme e Arkivave;

ë) një përfaqësues nga Akademia e Shkencave;

f) një përfaqësues nga Instituti I Historisë, në Akademinë e Shkencave;

g) katër përfaqësues nga Komiteti për Pakicat Kombëtare, ku njëri prej tyre është përfaqësues i pakicës kombëtare që kërkon të njihet, sipas rastit;

gj) tre përfaqësues nga shoqëria civile, të propozuar nga Komiteti për Pakicat Kombëtare, nga

radhët e organizatave joqeveritare që veprojnë në fushën e të drejtave të njeriut, përfshirë mbrojtjen e të drejtave të personave që i përkasin pakicave kombëtare.

4. Komisioni, për kryerjen e veprimtarisë së tij mbështetet nga sekretariati teknik, i cili është përgjegjës për organizimin e punës, të sigurojë komunikimin me paraqitësit e kërkesave, të koordinojë punën mes institucioneve përgjegjëse, si dhe për çdo detyrë tjetër të nevojshme për mbarëvajtjen e aktivitetit të Komisionit.

5. Sekretariati teknik kryesohet nga një nga përfaqësuesit e ministrisë përgjegjëse për çështjet e brendshme dhe ka në përbërje katër anëtarë, si më poshtë vijon:

a) dy përfaqësues të caktuar nga titullari i ministrisë përgjegjëse për punët e brendshme;

b) një përfaqësues i caktuar nga titullari i ministrisë përgjegjëse për çështjet vendore;

c) një përfaqësues i caktuar nga titullari i Komitetit për Pakicat Kombëtare.

6. Përfaqësuesit e institucioneve të përcaktuara në pikën 3, të këtij vendimi, janë të nivelit të lartë drejtues.

7. Komisioni shqyrton kërkesën e paraqitur sipas pikës 1, të këtij vendimi, dhe verifikon plotësimin e kriterëve ligjore të përcaktuara në pikën 1, të nenit 3, të ligjit nr. 96/2017, “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”, dhe dokumentacionin e paraqitur sipas parashikimeve të neneve 6 dhe 7, të këtij ligji.

8. Komisioni shqyrton kërkesën e paraqitur sipas pikës 1, të këtij vendimi, brenda 9 (nëntë) muajve nga dita e pranimit nga ministria përgjegjëse për çështjet e brendshme.

9. Për shqyrtimin e kërkesës, Komisioni bashkëpunon me të gjitha institucionet publike në nivel qendror, sipas rregullave të përcaktuara në vendimin nr. 867, datë 10.12.2014, të Këshillit të Ministrave, “Për procedurat e bashkëpunimit në institucionet e administratës shtetërore”, të ndryshuar.

10. Vendimi arsyetohet dhe i komunikohet grupit të shtetasve apo përfaqësuesit të autorizuar prej tyre, në përputhje me parashikimet e Kodit të Procedurave Administrative. Kundër vendimit të Komisionit për refuzimin e kërkesës për njohje të pakicës kombëtare mund të bëhet ankim pranë gjykatës kompetente për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve administrative.

11. Komisioni garanton transparencë në realizimin e veprimtarisë së tij, në përputhje me ligjin nr. 119/2014, “Për të drejtën e informimit”, dhe programin e transparencës, duke i publikuar aktivitetet e tij në faqen zyrtare të ministrisë përgjegjëse për çështjet e brendshme.

12. Në rastet kur Komisioni vendos pranimin e kërkesës, i dërgon ministrit përgjegjës për çështjet e brendshme propozimin, shoqëruar me relacionin e argumentuar për vijimin e procedurave për njohjen formale të pakicës kombëtare.

13. Ministria përgjegjëse për çështjet e brendshme harton projektligjin për njohjen formale të pakicës kombëtare dhe propozon projektvendimin përkatës pranë Këshillit të Ministrave, brenda 60 (gjashtëdhjetë) ditëve nga paraqitja e propozimit nga Komisioni.

14. Ngarkohen ministria përgjegjëse për çështjet e brendshme, ministritë dhe institucionet e parashikuara në pikën 3 për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Aneksi nr. 1

Drejtuar Komisionit pranë Ministrisë së Brendshme

FORMULAR I VETIDENTIFIKIMIT
TË INDIVIDIT, SHTETASIT SHQIPTAR PËR NJOHJEN E NJË PAKICE
KOMBËTARE

(emër, mbiemër)

(emri i babait)

(emri i nënës)

(data e lindjes)

(vendi i lindjes)

(gjendja civile)

(nr. i letërnjoftimit)

(vendbanimi aktual)

(shtetësia)

(pakica/at kombëtare, të cilës i përket)

(gjuha/ët e pakicës/ave kombëtare, të cilës i përket)

(karakteristika dalluese kulturore, etnike, gjuhësore, fetare ose tradicionale sipas nenit 3,tëligjitnr.96/2017,“Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”)

(nënshkrimi)

I. Informacion mbi aktivitetet ndërgjegjëse të Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi

Rritja e ndërgjegjësimit të opinionit publik është një nga veprimtaritë themelore të Komisionerit, gjithashtu edhe e përfaqësuesve në zyrat rajonale në qytetin e Fierit, Shkodrës dhe Korçës. Aktivitetet ndërgjegjëse kanë qëllim nxitjen e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit, sensibilizimin dhe informimin, ofrimin e informacioneve për këtë ligj, në gjuhën shqipe, në gjuhët e pakicave. Aktivitetet konsistojnë në:

- Daljet publike të Komisionerit në median vizive dhe të shkruar.
- Shpërndarja e materialeve ndërgjegjëse dhe organizimi i ditëve të hapura
- Botimeve i fletëpalosjeve dhe botimeve të tjera;
- Vazhdimin e fushatave ndërgjegjëse në shkollat 9- vjeçare;
- Leksione të hapura me studentët; zhvillimi i aktiviteteve për çështjet e diskriminimit me grupet përkatëse sociale, organizatat joqeveritare.

Në vitin 2023, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, Z. Robert Gajda në bashkëpunim me projektin e përbashkët të Bashkimit Evropian dhe Këshillit të Evropës “Përparimi i mbrojtjes nga diskriminimi në Shqipëri” organizoi në Shqipëri “Javën kundër Diskriminimit”, synimi i të cilës është të shpërndajë informacion dhe të rrisë ndërgjegjësimin mbi aspekte të ndryshme që kane lidhje me mbrojtjen e të drejtave të njeriut, veçanërisht për grupet më vulnerabël, dhe rolit të rëndësishëm të Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi në sigurimin e mbrojtjes së të drejtave themelore.

Në kuadër të “Javës kundër Diskriminimit” u mbajtën disa aktivitete informuese dhe ndërgjegjëse në qytetete të ndryshme. Këto aktivitete shërbejnë për të mbështetur zyrat rajonale të Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi në përpjekjet e tyre për të rritur dukshmërinë dhe ndikimin e tyre në komunitetet e ndërlidhura, si në bashkitë ku ndodhen, ashtu edhe në zonat përreth tyre.

Gjatë zbatimit të saj “Java kundër Diskriminimit” kontribuo i në rritjen e prezencës të Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi në bashkitë e vogla, ku nevoja për informacion dhe njohuri për të drejtat dhe liritë themelore të njeriut është më e madhe.

Kjo nismë mbështetet nga programi i përbashkët i Bashkimit Evropian dhe Këshillit të Evropës “Instrumenti Horizontal III” dhe projekti i tij “Përparimi i mbrojtjes nga diskriminimi në Shqipëri”, i cili synon të forcojë kapacitetet e palëve të interesuara për të trajtuar mbrojtjen dhe promovimin e pakicave, mbrojtjen e të drejtave të komunitetit LGBTI, dhe luftimin e gjuhës së urrejtjes në përputhje me standardet dhe rekomandimet e vendosura nga Këshilli i Evropës.

II. Çështje të trajtuara nga KMD gjatë periudhës së raportimit

Periudha qershor - dhjetor 2023:

Gjatë periudhës qershor-dhjetor 2023, Komisioneri ka trajtuar 32 çështje, nga të cilat 31 ankesa dhe 1 çështje *ex-officio* me subjekte ankues persona që i përkasin pakicave kombëtare.

Ndarja sipas fushave:

- 29 në fushën e të mirave dhe shërbimeve;
- 2 në fushën e punësimit;
- 1 në fushën e arsimit.

Sipas gjinisë së subjekteve ankues¹⁸:

- 12 gra;
- 15 burra;
- 4 OJF.

Sipas përkatësisë etnike:

- 26 subjekte i përkasin pakicave kombëtare rome dhe egjiptiane;
- 2 pakicës kombëtare maqedonase;
- 2 pakicës kombëtare greke;
- 1 pakicës kombëtare serbe.

Sa i përket shpërndarjes gjeografike të ankesave, evidentohet se subjektet ankues që kanë depozituar ankesë pranë Komisionerit, kanë qenë kryesisht nga qyteti i Tiranës, Korçës, Elbasanit, Kavajës dhe Gjirokastrës.

Gjatë kësaj periudhe raportimi, Komisioneri është shprehur me 26 vendime, si më poshtë:

- 1 vendim diskriminimi (në fushën e shërbimeve, për një ankesë të depozituar nga OJF);
- 14 vendime për ndërprerje të procedurave hetimore pasi është arritur efektiviteti dhe qëllimi, për të cilin kishte nisur procedura hetimore (në fushën e shërbimeve, të depozituara nga 8 subjekte ankues burra dhe 6 gra);
- 4 vendime mosdiskriminimi (2 në fushën e shërbimeve; 1 në punësim dhe 1 në arsim, të depozituara nga 2 subjekte ankues gra, 1 OJF dhe 1 çështje *ex-officio*);
- 7 vendime mospranimi (7 në fushën e shërbimeve, të depozituara nga 5 subjekte ankues burra dhe 2 OJF);

¹⁸ Numri i subjekteve ankues nuk përkon me numrin e përgjithshëm të çështjeve për shkak se 1 çështje *ex-officio* është nisur me iniciativën e Komisionerit, referuar informacionit të marrë në media dhe nuk evidentohet një subjekt ankues.

- 1 vendim pushimi për shkak se çështja me të njëjtin objekt po shqyrtohet edhe nga organet gjyqësore (në fushën e shërbimeve, për një ankesë të depozituar nga subjekt ankues burrë). Gjatë kësaj periudhe raportimi, janë depozituar 4 ankesa me pretendim diskriminimin në formën e gjuhës së urrejtjes. Për 3 prej tyre, Komisioneri është shprehur me vendim mospranimi (të cituara më sipër) për shkak se subjektet kundër të cilave pretendohet se kishin ushtruar diskriminim nuk ishin me banim në Shqipëri. Ndërsa për 1 prej tyre janë vijuar procedurat për shqyrtimin e saj në vitin pasardhës.

Nga analiza e bërë, referuar çështjeve të shqyrtuara me subjekte ankues persona që i përkasin pakicave kombëtare, ankesat janë drejtuar kryesisht kundër institucioneve publike qendrore dhe vendore. Problematikat e hasura gjatë shqyrtimit të këtyre çështjeve, janë si vijojnë:

- Pamundësia e përdorimit të portalit e-albania, nga anëtarët e pakicave egjiptiane dhe atyre rome, për të marrë shërbime nga Agjencia Shtetërore e Kadastrës;
- Mospërfitimi i bursave në arsimin parauniversitar publik, për familjet në nevojë dhe atyre që i përkasin pakicave rome dhe egjiptiane në Shqipëri;
- Përdorimi i shprehjeve të papërshtatshme në media ndaj anëtarëve të pakicave kombëtare në Shqipëri;

Viti 2024:

Gjatë vitit 2024, Komisioneri ka trajtuar 30 çështje, nga të cilat 29 ankesa dhe 1 çështje *ex-officio* me subjekte ankues persona që i përkasin pakicave kombëtare.

Ndarja sipas fushave:

- 21 në fushën e të mirave dhe shërbimeve;
- 4 në fushën e punësimit;
- 5 në fushën e arsimit.

Sipas gjinisë së subjekteve ankues¹⁹:

- 9 gra;
- 11 burra;
- 9 OJF;
- 1 grup personash

Sipas përkatësisë etnike:

- 20 subjekte i përkasin pakicave kombëtare rome dhe egjiptiane;
- 4 pakicës kombëtare bullgare;
- 2 pakicës kombëtare serbe;
- 4 shtetas të huaj.

Sa i përket shpërndarjes gjeografike të ankesave, evidentohet se subjektet ankues që kanë depozituar ankesë pranë Komisionerit, kanë qenë kryesisht nga qyteti i Tiranës, Korçës, Elbasanit, Kavajës, Shkodrës, Kurbinit dhe Vlorës.

¹⁹ Numri i subjekteve ankues nuk përkon me numrin e përgjithshëm të çështjeve për shkak se 1 çështje *ex-officio* është nisur me nismën e Komisionerit, referuar informacionit të marrë në media dhe nuk evidentohet një subjekt ankues.

Gjatë kësaj periudhe raportimi, Komisioneri është shprehur me 24 vendime, si më poshtë:

- 3 vendime diskriminimi (në fushën e shërbimeve, të depozituara nga 1 subjekt ankues burrë, 1 grua dhe 1 OJF), 1 vendim diskriminimi i tërthortë, 1 strukturor dhe 1 në formën e gjuhës së urrejtjes;
- 6 vendime për ndërprerje të procedurave hetimore pasi është arritur efektiviteti dhe qëllimi, për të cilin kishte nisur procedura hetimore (1 në fushën e shërbimeve dhe 4 në fushën e arsimit, të depozituara nga 2 subjekte ankues burra, 2 gra, 1 OJF dhe 1 grup personash);
- 5 vendime mosdiskriminimi (4 në fushën e shërbimeve dhe 1 në punësim, të depozituara nga 3 subjekte ankues bura dhe 2 OJF);
- 8 vendime mospranimi (në fushën e shërbimeve, të depozituara nga 2 subjekte ankues burra, 1 grua dhe 5 OJF);
- 2 vendim pushimi për shkak se subjektet ankues janë tërhequr nga ankimi i bërë (1 në fushën e arsimit dhe 1 në punësim, të depozituara nga 1 subjekt ankues burrë dhe 1 grua).

Gjatë kësaj periudhe raportimi, janë depozituar 5 ankesa me pretendim diskriminimin në formën e gjuhës së urrejtjes. Për 1 rast prej tyre, Komisioneri është shprehur me vendim diskriminimi, ndërsa në 4 raste është konstatuar mospranimi (të cituara më sipër) për shkak se subjektet kundër të cilave pretendohej se kishin ushtruar diskriminim nuk ishin me banim në Shqipëri.

Nga analiza e bërë, referuar çështjeve të shqyrtuara me subjekte ankues persona që i përkasin pakicave kombëtare, ankesat janë drejtuar kryesisht kundër institucioneve publike qendrore dhe vendore. Problematikat e hasura gjatë shqyrtimit të këtyre çështjeve, janë si vijojnë:

- Pamundësia e përdorimit të portalit e-albania, nga anëtarët e pakicave egjiptiane dhe atyre rome, për të marrë shërbime nga Agjencia Shtetërore e Kadastrës;
- Mospërfitimi i bursave në arsimin parauniversitar publik, për familjet në nevojë dhe atyre që i përkasin pakicave rome dhe egjiptiane në Shqipëri;
- Përdorimi i shprehjeve të papërshtatshme në media ndaj anëtarëve të pakicave kombëtare në Shqipëri;

Periudha janar - tetor 2025:

Gjatë periudhës së raportimit për vitin 2025, Komisioneri ka trajtuar 29 çështje, nga të cilat 25 ankesa dhe 4 çështje *ex-officio* me subjekte ankues persona që i përkasin pakicave kombëtare.

Ndarja sipas fushave:

- 22 në fushën e të mirave dhe shërbimeve;
- 5 në fushën e punësimit;
- 2 në fushën e arsimit.

Sipas gjinisë së subjekteve ankues²⁰:

- 8 gra;
- 11 burra;
- 2 OJF;
- 4 grupe personash

Sipas përkatësisë etnike:

- 20 subjekte i përkasin pakicave kombëtare rome dhe egjiptiane;
- 2 pakicës kombëtare maqedonase;
- 1 pakicës kombëtare serbe;
- 1 pakicës kombëtare greke;
- 5 shtetas të huaj.

Sa i përket shpërndarjes gjeografike të ankesave, evidentohet se subjektet ankues që kanë depozituar ankesë pranë Komisionerit, kanë qenë kryesisht nga qyteti i Tiranës, Shkodrës, Pogradecit dhe Vlorës.

Gjatë kësaj periudhe raportimi, Komisioneri është shprehur me 19 vendime, si më poshtë:

- 3 vendime diskriminimi (2 në fushën e shërbimeve dhe 1 në arsim, të depozituara nga 1 subjekt ankues grua dhe 2 nga grupe personash) 1 vendim në formën e diskriminimit strukturor;
- 6 vendime për ndërprerje të procedurave hetimore pasi është arritur efektiviteti dhe qëllimi, për të cilin kishte nisur procedura hetimore (4 në fushën e shërbimeve dhe 2 në fushën e punësimit, të depozituara nga 4 subjekte ankues burra, 1 grua dhe 1 OJF);
- 3 vendime mosdiskriminimi (3 në fushën e shërbimeve, të depozituara nga 1 subjekt ankues grua dhe 2 grupe personash);
- 6 vendime mospranimi (në fushën e shërbimeve dhe 1 në arsim, të depozituara nga 4 subjekte ankues burra, 1 grua dhe 1 OJF);
- 1 vendim pushimi për shkak se çështja me të njëjtin objekt po shqyrtohet edhe nga organet gjyqësore (në fushën e punësimit, për 1 ankesë të depozituar nga subjekt ankues grua).

Gjatë kësaj periudhe raportimi, janë depozituar 3 ankesa me pretendim diskriminimin në formën e gjuhës së urrejtjes. Për 1 rast prej tyre, Komisioneri është shprehur me vendim për ndërprerje të procedurave hetimore pasi është arritur efektiviteti dhe qëllimi, për të cilin kishte nisur procedura hetimore, ndërsa në 1 rast është konstatuar mospranimi (citur më sipër) për shkak se subjekti kundër të cilit pretendohet se kishte ushtruar diskriminim nuk ishte me banim në Shqipëri, ishte shtetas i huaj. Për 1 rast Komisioneri vijon procedurat e shqyrtimit të ankesës.

²⁰ Numri i subjekteve ankues nuk përkon me numrin e përgjithshëm të çështjeve për shkak se 1 çështje *ex-officio* është nisur me nismën e Komisionerit, referuar informacionit të marrë në media dhe nuk evidentohet një subjekt ankues.

Nga analiza e bërë, referuar çështjeve të shqyrtuara me subjekte ankues persona që i përkasin pakicave kombëtare, ankesat janë drejtuar kryesisht kundër institucioneve publike qendrore dhe vendore. Problematikat e hasura gjatë shqyrtimit të këtyre çështjeve, janë si vijojnë:

- Përdorimi i shprehjeve të papërshtatshme në media ndaj anëtarëve të pakicave kombëtare në Shqipëri;
- Ndërprerja e furnizimit me ujë të pijshëm dhe me energji elektrike, kryesisht për shtetas të familjeve në nevojë që i përkasin pakicave rome dhe atyre egjiptiane;
- Pretendime që lidhen me vonesat apo mos legalizimin e banesave kryesisht për shtetas të që i përkasin pakicave rome dhe atyre egjiptiane;
- Largimin nga vendbanimet të pakicave rome dhe atyre egjiptiane nga njësi të vetëqeverisjes vendore, pa marrë më parë masat për sistemimin e tyre në vendbanime të tjera;
- Pretendime sa i përket trajtimit diskriminues në vendin e punës.

Aktivitete të zhvilluara nga KMD dhe Zyrat Rajonale

Viti 2023

- Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi Robert Gajda priti në një takim Komisionerin e Lartë të OSBE-së për Pakicat Kombëtare, Ambasadorin Kairat Abdrakhmanov. Biseda u përqendrua në rolin e institucionit të KMD për promovuar barazinë dhe mosdiskriminimin e pakicave Kombëtare.
- Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi Robert Gajda mori pjesë në çeljen e ekspozitës “Muzg - Stacioni i Gjellbër” pranë godinës së KMD, organizuar nga Komiteti për Pakicat Kombëtare në Republikën e Shqipërisë. Çelja e ekspozitës shënoi nisjen e aktiviteteve tona në kuadër të Ditës Ndërkombëtare Rome.
- Specialistja e Zyrës Rajonale Korçë organizoi dy takime me përfaqësues të OSBE-së në ambientet e zyrës, me fokus problematikat e diskriminimit dhe shkeljet e të drejtave të njeriut e të pakicave minoritare në Qarkun e Korçës. U diskutuan edhe rastet e trajtuara nga Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi.
- U zhvillua një takim me kryetarin e Bashkisë Pustec, me praninë e përfaqësuesve të OSBE-së dhe Avokatit të Popullit në Pogradec. Diskutimi u përqendrua në prezantimin e Ligjit për Mbrojtjen nga Diskriminimi të ndryshuar dhe mbështetjen që ky ligj u ofron pakicave minoritare, përfshirë komunitetin maqedonas të kësaj zone.

Viti 2024

- Në kuadër të Javës Kundër Diskriminimit, Komisioneri Robert Gajda zhvilloi një takim mbi të drejtat e pakicave kombëtare në bashkinë Pustec, së bashku me përfaqësues vendorë dhe ndërkombëtarë, duke theksuar rëndësinë e mbrojtjes së barazisë për komunitetet pakicë.

- Në kuadër të aktiviteteve sensibilizuese, Komisioneri Robert Gajda zhvilloi një takim në Bashkinë Dropull, me fokus të drejtat e pakicave kombëtare dhe rëndësinë e mbrojtjes së tyre. Aktiviteti synoi të nxiste dialogun dhe ndërgjegjësimin mbi të drejtat e pakicave kombëtare dhe nevojën për mbrojtjen efektive të tyre nga çdo formë diskriminimi. Ky aktivitet u mbështet nga projekti i përbashkët i Bashkimit Evropian dhe Këshillit të Evropës.
- Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, në bashkëpunim me Qendrën AJMMI dhe Këshillin e Evropës, organizoi në Sarandë një tryezë diskutimi mbi të drejtat e pakicave kombëtare dhe shërbimet sociale për komunitetin, ku mori pjesë edhe z. Paolo Lobba nga Këshilli i Evropës.
- Specialistja e Zyrës Rajonale Korçë zhvilloi një takim me Koordinatorin Rajonale të Komitetit Shqiptar të të Drejtave të Njeriut, lidhur me shkeljet e të drejtave të njeriut dhe rastet e diskriminimit në zonë. U theksua bashkëpunimi institucional për adresimin e problematikave të qytetarëve dhe pakicave minoritare.
- U organizua “Dita e Hapur” me anëtarë të komuniteteve rom dhe egjiptian në kuadër të Ditës së Diversitetit Kulturor, me temë “Jetojmë së bashku”. Në aktivitet morën pjesë përfaqësues të Bashkisë Devoll dhe gra nga komunitetet lokale, duke promovuar bashkëjetesën dhe barazinë.

Viti 2025

- Në vijim të Javës kundër Diskriminimit, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi zhvilloi aktivitetin me temë “Pakicat Kombëtare në Shqipëri”, në Bashkinë Dropull. Aktiviteti synoi të nxiste dialogun dhe ndërgjegjësimin mbi të drejtat e pakicave kombëtare dhe nevojën për mbrojtjen efektive të tyre nga çdo formë diskriminimi. Ky aktivitet u mbështet nga projekti i përbashkët i Bashkimit Evropian dhe Këshillit të Evropës.
- Në kuadër të 15-vjetorit të miratimit të LMD, institucioni i KMD organizoi aktivitet në Bashkinë Pustec, me përfaqësues të pakicës maqedonase, OJF-ve dhe institucioneve bashkiake.
- Takim pranë Zyrës Rajonale të KMD me përfaqësues të OSCE. Gjatë takimit u diskutua fushata zgjedhore. Përfshirja e minoriteteve në procesin zgjedhor. Monitorimi dhe raportimi i tyre nëse shihen shkelje.
- Takim në ambjentet e zyrës me përfaqësues të pakicave egjiptjane për të folur për problematikat që hasen në fushën e marrjes së shërbimeve në institucionet vendore dhe qendrore.
- Në kuadër të 8 prillit, Ditës Ndërkombëtare të Romëve specialistja e ZR Korçë ka qenë pjesë e aktiviteteve që janë zhvilluar pranë Bashkive Pogradec dhe Korçë.
- Pjesëmarrëse në aktivitetin e organizuar nga Bashkia Korçë me rastin e 24 Qershorit, “Dita e Egjiptianëve të Ballkanit”.
- Pjesëmarrëse në takimin e organizuar nga Ndihma Juridike Falas me kryetarin e Bashkisë Pustec dhe përfaqësues të këtij institucioni. Në takim pjesëmarrësit u njohën me punën e

institucioneve, bashkëpunimi ndërmjet tyre në dobi të qytetarëve, pakicës maqedonase dhe asaj bullgare.

- Pjesëmarrëse në aktivitetin e 8 prillit, organizuar nga Bashkitë Korçë, Devoll dhe Pogradec.
- Pjesëmarrëse në takimin e 18-të të dialogut të KE-së, organizuar në Strasburg me temë: "Integrimi i njohurive: formësimi i draft strategjisë së Këshillit të Evropës për përfshirjen Romëve dhe udhëtarëve (2026-2030)", përmes gjetjeve nga organet monitoruese.
- Pjesëmarrëse në aktivitetin e organizuar nga Bashkia me rastin e 8 prillit, Ditës Ndërkombëtare të Romëve.
- Pjesëmarrëse në aktivitetin e organizuar nga shkolla 9-vjecare "Naim Frashëri", me rastin e ditës së diversitetit kulturor.
- Pjesëmarrëse në panairin: "Trashëgimia kulturore e pakicave etnike dhe linguistike në Qarkun e Korçës", organizuar nga Universiteti "Fan S. Noli".
- Pjesëmarrëse në aktivitetin e organizuar nga Bashkia Korçë me rastin e 24 Qershorit, Ditës së Egjiptjanëve të Ballkanit.
- Takim me përfaqësues të pakicave minoritare në Rajonin e Korçës (vllehe, grekë, romë, egjiptjanë, bullgarë, maqedonas).
- Pjesëmarrëse në takimin me përfaqësues të pakicave e organizuar nga Avokati i Popullit në bashkëpunim me KMD. Qëllimi i takimit ishte mbledhja e të dhënave dhe problematikat që hasën pakicat minoritare gjatë procesit të censurit.
- Pjesëmarrje në aktivitetin "Sfidat e komunitetit egjiptian dhe Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë", zhvilluar në kuadër të projektit "Rinia larg çdo lloj dhune, diskriminimi racial dhe sensibilizimi i komuniteteve të pakicave kombëtare në Bashkinë e Vlorës", me rastin e Ditës Ndërkombëtare të Egjiptianëve të Ballkanit. Aktiviteti u organizua nga Shoqata "Shqipëria" dhe Bashkia Vlorë.
- Pjesëmarrje në aktivitetin me temë: "Sfidat e komunitetit Egjiptian dhe Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë", në kuadër të projektit me temë: "Rinia larg çdo lloj dhune, diskriminimi racial dhe sensibilizimi i komuniteteve të pakicave kombëtare në Bashkinë e Vlorës" dhe "Ditës Ndërkombëtare të Egjiptianëve të Ballkanit", organizuar nga Shoqata "Shqipëria" dhe Bashkia Vlorë.

III. Aktivitetet e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve

Viti 2023

Aktivitete Kryesore:

- **Rritja e pjesëmarrjes:** KQZ është angazhuar në mënyrë të vazhdueshme për të rritur besimin dhe pjesëmarrjen e komunitetit rom dhe të grupeve të tjera të pakicave në procesin zgjedhor, duke promovuar barazi, përfshirje dhe akses të plotë në ushtrimin e të drejtës së votës.

- **Fushata në media sociale:** Është përdorur komunikimi përmes kanaleve të mediave sociale dhe fushatave vizuale me postera që përfshinin figura të njohura nga komuniteti rom dhe pakicat e tjera, me synim rritjen e ndërgjegjësimit dhe pjesëmarrjes në procesin zgjedhor.
- **Sesione edukimi në shkollë:** KQZ ka zhvilluar sesione me të rinjtë e pakicave, kryesisht me votuesit për herë të parë, me qëllim rritjen e informimit dhe ndërgjegjësimit të tyre lidhur me pjesëmarrjen dhe angazhimin në proceset zgjedhore, në Pustec me pakicën maqedonase, takime me të rinjtë (studentë) nga Mali i Zi.

Statistika:

- **Sesione Edukuese dhe Trajnime:** Rreth 90% e pjesëmarrësve kanë deklaruar se këto sesione informuese i kanë ndihmuar të kuptojnë më mirë procesin zgjedhor, të drejtat e tyre si zgjedhës dhe rëndësinë e pjesëmarrjes aktive në zgjedhje edhe të pakicave kombëtare që jetojnë në vendin tonë.
- **Pjesëmarrës:** 70 shtetas nga komuniteti rom dhe pakicat e tjera u angazhuan si përfaqësues zgjedhorë gjatë zgjedhjeve të vitit 2023.
- **Të rinjtë:** 80% e të rinjve që kanë marrë pjesë nga pakicat kombëtare në sesionet informuese dhe ndërgjegjëse vlerësuan procesin të kuptueshëm dhe tërheqës.
- **Gratë në zonat rurale:** Rreth 65% e grave nga zonat rurale janë informuar dhe ndërgjegjësuar mbi të drejtat e tyre zgjedhore, duke marrë pjesë në mënyrë aktive në sesionet e zhvilluara.

Fushata e Komunikimit:

- **Media Sociale dhe Fushata Vizuale:** Në këto rrjete janë postuar mesazhe informuese dhe sensibilizuese me tekste në gjuhën e pakicave, video dhe audio, për çdo objektiv të programit të edukimit, informimit dhe ndërgjegjësimit. Rreth 90% e fushatës ka përfshirë reklama dhe materiale informuese në gjuhën e pakicave kombëtare.
- **Spote Televizive:** Janë transmetuar spote për fushatën e informimit të zgjedhësve, të cilat përmbanin titra në gjuhët e minoriteteve, në televizionet lokale në zonat ku ata banojnë.
- **Postera:** Në qendrat e votimit janë vendosur postera informues mbi veprat penale dhe mënyrën e votimit, në zonat ku zgjedhësit e pakicave ushtrojnë të drejtën e tyre për votë.
- **Billboard:** Janë vendosur postera informues në gjuhën e pakicave në pikat e kalimit kufitar.
- **Citylight:** Janë vendosur postera informuese në pikat ku zgjedhësit e pakicave kombëtare votojnë dhe banojnë.
- **Përkthimi i materialeve:** Materialet janë përkthyer edhe në gjuhët e pakicave kombëtare për të arritur një audiencë më të gjerë.
- **Web KQZ:** Në faqen zyrtare të KQZ-së është publikuar i gjithë informacioni edhe në gjuhët e pakicave kombëtare.

Viti 2024

Aktivitetet Kryesore:

- **Fushata për Angazhimin e Pakicave Kombëtare:** Janë përdorur teknika të reja për të mbështetur dhe angazhuar kryesisht komunitetin rom dhe pakicat e tjera, duke përfshirë aktivitete interaktive dhe seminare mbi procesin zgjedhor.
- **Përkthimi i Materialeve:** Të gjitha materialet zgjedhore janë përkthyer në gjuhën e pakicave dhe janë shpërndarë përmes kanaleve të mediave sociale.

Statistika:

- **Pakicat kombëtare:** Janë përfshirë në takimet informuese të KQZ-se gjatë periudhës jozgjedhore dhe gjatë periudhës zgjedhore për Zgjedhjet për Kryetar Bashkie në Himarë, duke u angazhuar si mbikëqyrës zgjedhorë dhe punonjës në procesin zgjedhor.
- **Pjesëmarrja e të rinjve:** 70% e të rinjve kanë treguar një rritje të interesit për të marrë pjesë në zgjedhje pas fushatës së edukimit, informimit dhe ndërgjegjësimit

Fushata e Komunikimit:

- **Media Sociale dhe Fushata Vizuale:** Në këto rrjete janë postuar mesazhe informuese dhe sensibilizuese me tekste në gjuhën e pakicave, video dhe audio, për çdo objektiv të programit të informimit.
- **Spote Televizive:** Janë transmetuar spote për fushatën e informimit të zgjedhësve e cila ka të vendosur titrat në gjuhën e minoriteteve në televizionet lokale në vendet ku ata banojnë.
- **Postera:** Në zonat ku zgjedhësit e pakicave ushtrojnë të drejtën e tyre për votë, në qendrat e votimit janë vendosur postera informues që shpjegojnë veprat penale dhe mënyrën e votimit.
- **Përkthimi i materialeve:** Përkthimi i materialeve në gjuhën e pakicave kombëtare.
- **Web KQZ:** Në faqen zyrtare të KQZ-së është publikuar informacioni edhe në gjuhët e pakicave kombëtare

Viti 2025

Është miratuar një program Informimi dhe Edukimi i dedikuar pakicave kombëtare që jetojnë në vendin tonë, për zgjedhjet për deputetët e Kuvendit të Shqipërisë të datës 11 maj 2025, përmes Vendimit nr. 208 dt 11.12.2024 “Programi i Edukimit për Zgjedhësit e Pakicave Kombëtare.”²¹

Aktivitetet Kryesore:

- **Fushata informuese dhe ndërgjegjëse për komunitetin rom:** Kjo fushatë kishte për qëllim të vazhdojë dhe të përmirësojë informimin e pakicave kombëtare, duke i njohur ata me të drejtat dhe mundësitë e tyre zgjedhore. Qëllimi kryesor ishte rritja e ndërgjegjësimit dhe siguri i aksesit në informacion të qartë dhe të kuptueshëm për të gjithë, pavarësisht gjuhës ose prejardhjes. Aktivitetet informuese janë përqendruar në ofrimin e mundësive të

²¹ [VendimKSHZ_2024_208_Per-miratimin-e-programit-te-informimit-te-pakicave-kombetare-2025.pdf](#)

barabarta për individët, veçanërisht për ata nga grupet më të cënueshme, për të kuptuar dhe ushtruar të drejtat e tyre zgjedhore.

- **Rritja e Besimit në KQZ:** Komisioni Qendror i Zgjedhjeve ka siguruar një rritje të besimit tek grupet vulnerabël, kryesisht tek pakicat kombëtare.
- **Sesione edukimi në shkollë:** Më 13.02.2025, KQZ zhvilloi në Zapod, Kukës, një aktivitet me nxënës dhe mësues të Shkollës “Imer Mata” për t’i informuar në gjuhën e pakicës kombëtare bullgare mbi procesin zgjedhor të 11 majit 2025. Nxënësit u njohën edhe me fushatën informuese për zgjedhjet e Kuvendit të Shqipërisë 2025.

Statistika:

- **Pjesëmarrës :** Rreth 80% e anëtarëve të pakicave kombëtare janë angazhuar në procesin zgjedhor.
- **Besimi në KQZ:** Rreth 70% e anëtarëve të pakicave besojnë se KQZ është e aftë të organizojë zgjedhje të lira dhe të ndershme.
- **Rritja e Pjesëmarrjes:** Rreth 60% e anëtarëve të pakicave janë deri tani të angazhuar dhe të informuar mbi procesin zgjedhor.

Fushata e Komunikimit:

- **Media Sociale dhe Fushata Vizuale:** Në këto rrjete janë postuar mesazhe informuese dhe sensibilizuese me tekste në gjuhën e pakicave, video dhe audio, për çdo objektiv të programit të informimit.
- **Spote Televizive:** Janë transmetuar spote për fushatën e informimit të zgjedhësve e cila ka të vendosur titrat në gjuhën e minoriteteve në televizionet lokale në vendet ku ata banojnë.
- **Postera:** në qendër votimi janë vendosur postera informues në qendrat e votimit për veprat penale dhe mënyrën e votimit në zonat ku zgjedhësit e pakicave votojnë.
- **Billboard:** Janë vendosur postera informues në gjuhën e pakicave në pikat e kalimit kufitar.
- **Citylight:** Janë vendosur postera informuese në pikat ku zgjedhësit e pakicave kombëtare votojnë dhe banojnë.
- **Përkthimi i materialeve:** Përkthimi i materialeve në gjuhën rome dhe përdorimi i dialekteve të ndryshme për të arritur një audiencë më të gjerë.
- **Web KQZ:** Në faqen zyrtare të KQZ-së është publikuar i gjithë informacioni edhe në gjuhët e pakicave kombëtare
- **Përkthimi i Materialeve dhe Trajnime Interaktive:** Angazhimi i komunitetit rom përmes aktiviteteve informuese dhe ndëgjegjësuese dhe përdorimi i gjuhës rome, gjithashtu dhe angazhimi i pakicave të tjera që jetojnë në vendin tone.
- **Fletëpaloje:** Janë prodhuar fletëpalosje me informacion për hapa të rëndësishme të procesit zgjedhor, në gjuhën e 8 pakicave kombëtare. Fletëpalosjet janë dorëzuar në Komitetin për Pakicat Kombëtare, të cilat janë shpërndarë nga anëtarët e Komitetit në zonat ku jetojnë pakicat kombëtare.

IV. Informacion i Avokatit të Popullit

Pas miratimit të Opinionit të Pestë (qershor 2023) dhe rezolutës pasuese të Komitetit të Ministrave (dhjetor 2023), Avokati i Popullit ka vijuar angazhimin në dy drejtime, së pari në advokim për plotësimin e boshllëqeve në kuadrin ligjor (adresuar në raportet tona vjetore) dhe, së dyti, në ndërhyrje konkrete për garantimin e barazisë efektive dhe pjesëmarrjes së pakicave në jetë publike. Roli proaktiv i Avokatit të Popullit është ushtruar nëpërmjet adresimit të problematikave të rrjedhura nga ankesat apo të identifikuara nga media dhe shtypi i shkruar, duke rekomanduar dhe masat eventuale, sipas problematikës së hasur.

Gjatë periudhës qershor 2023 – tetor 2025, lidhur me gjendjen e të drejtave të pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë, në raport me standardet e Konventës Kuadër, vërehet progres në kornizën nënligjore, e po ashtu janë evidentuar sfida të qëndrueshme në zbatimin praktik, sidomos në nivel vendor dhe në aksesin efektiv në shërbimet publike.

Avokati i Popullit ka trajtuar 44 çështje me objekt të drejtat e pakicave (17 të nisura *ex officio* dhe 27 të referuara nga palë të treta në formën e ankesës, kërkesës apo njoftimit). Shpërndarja gjeografike përfshin disa bashki dhe njësi administrative (Durrës, Shkodër, Fier, Berat, Korçë, Kukës, Sarandë, Elbasan dhe Tiranë), me fokus të theksuar te komunitetet Rome dhe Egjiptiane, të cilat mbeten më të ekspozuara ndaj mungesës së infrastrukturës bazë dhe barrierave administrative që kufizojnë ushtrimin e të drejtave sociale dhe ekonomike.

Në fushën e barazisë efektive dhe mosdiskriminimit, problematikat më të shpeshta lidhen me kushtet minimale të jetesës dhe aksesin në shërbimet publike, konkretisht furnizimi me ujë të pijshëm, energji, ndriçimi publik, ndotja mjedisore dhe strehimi i përshtatshëm. Në disa territore janë ndërmarrë hapa për mirëmbajtje dhe ndërhyrje infrastrukturore, si dhe për përfshirjen e komuniteteve rome dhe egjiptiane në plane dhe programe sociale vendore; megjithatë, cilësia e përgjigjeve dhe ritmi i zbatimit mbeten të pabarabartë midis njësive vendore.

Regjistrimi civil dhe përditësimi i vendbanimit faktik janë shfaqur si një pengesë horizontale me ndikim të drejtpërdrejtë në realizimin e të drejtave. Zhvendosjet e brendshme dhe mospërputhjet në regjistrat e gjendjes civile i përjashtojnë një numër familjesh, kryesisht nga pakicat Rome dhe Egjiptiane, nga skemat e mbrojtjes sociale, politikat e strehimit dhe shërbimet arsimore. Në nivel kombëtar është vënë në dukje nevoja për praktika të unifikuara për regjistrimin e lindjeve, përditësimin e adresës dhe qasje të barabartë në shërbime, përmes bashkërendimit ndërmjet administratës qendrore (Gjendja Civile, Ministria e Brendshme, INSTAT) dhe njësive të vetëqeverisjes vendore.

Sa i përket kujdesit shëndetësor, nga Avokati i Popullit është theksuar domosdoshmëria e protokolleve të posaçme për menaxhimin e pacientëve të paignifikuar, me thelb përmirësimin e

ndërveprimit ndërinstitutional. Po ashtu, është trajtuar një rast lidhur me çështjet mjedisore me risk të lartë shëndetësor, siç është ekspozimi ndaj materialeve që përmbajnë asbest, i identifikuar në lagjen "Jani Vruho" Berat. Për këtë rast është rekomanduar marrja e masave të menjehershme për eliminimin e çatave me asbesti me qëllim mbrojtjen e banorëve, *ofrimin e kujdesit dhe trajtimit të nevojshëm shëndetësor, dhe ofrimin mundësive alternative të strehimit për banorët e rrezikuar*. Në planin e të dhënave dhe transparencës, janë vënë në dispozicion të dhëna mbi pakicat kombëtare përmes Censurit 2023, në përputhje me parimin e vetë-deklarimit; po kështu, është korrigjuar emërtimi i një pakice në publikimet statistikore, në përputhje me rekomandimet e Avokatit të Popullit.

Edukimi dhe të drejtat gjuhësore paraqesin një tablo të ndërthurur progresi dhe sfidash. Në arsimin e lartë janë shqyrtuar mundësitë për programe studimi që përfshijnë gjuhën romë; përvoja e mëparshme e regjistrimeve të pakta tregon se, për të përmbushur standardin e aksesit real, kërkohen masa nxitëse shoqëruese. Në arsimin parauniversitar, masat për uljen e braktisjes dhe për mbështetje të shtuar të fëmijëve Romë dhe Egjiptianë mbeten thelbësore, përgjigjet institucionale janë të pabarabarta dhe kërkojnë konsolidim.

Sa i përket pjesëmarrjes publike, është konstatuar se materialet dhe informacioni zgjedhor kanë qenë të aksesueshme për pakicat, përfshirë elemente shumëgjuhëshe dhe komunikim të targetuar, dhe nuk janë evidentuar ankesa pas procesit elektoral në periudhën e raportimit.

Në aspektin normativ, fundi i vitit 2024 shënoi miratimin e tre akteve nënligjore për pakicat (mbledhja e të dhënave mbi përkatësinë, përdorimi i gjuhëve të pakicave në marrëdhënie me organet vendore dhe rregullimi i komisionit për njohjen e pakicave). Këto zhvillime përafrojnë kornizën kombëtare me standardet konventore. Sfida kryesore mbetet zbatimi i njëtrajtshëm dhe efektiv, veçanërisht në nivel vendor.

Në përfundim, korniza ligjore dhe nënligjore është forcuar dukshëm dhe disa praktika pozitive janë evidentuar. Megjithatë, Avokati i Popullit vlerëson se përputhja e plotë me standardet konventore kërkon adresimin e disa: përditësimin sistematik të regjistrimit civil, uljen e pabarazive infrastrukturore dhe të aksesit në shërbime bazë, reduktimin e vonesave administrative dhe zbatimin e masave nxitëse që e bëjnë real mësimin e gjuhëve të pakicave. Konsolidimi i bashkërendimit ndërinstitutional dhe forcimi i kapaciteteve vendore mbetet parakusht për ta përkthyer kornizën e përmirësuar në barazi efektive, pjesëmarrje domethënëse dhe kushte dinjitoze jetese për të gjithë personat që u përkasin pakicave kombëtare.

V. Aktivitetet Kulturore kryesore dhe Përfshirja e Pakicave (2023–2025)

Për vitin 2023

- Papuski Gili (Kënga e Gjyshit) realizuar nga Shoqata “Rromano Kham”. Ky aktivitet u mbështet financiarisht nga Ministria e Kulturës në shumën prej 200,000 lekësh dhe u realizua në Tiranë. Ky projekt synon të promovojë dhe ripërtërijë muzikën origjinale të minoritetit rom në Shqipëri, duke i dhënë rëndësi trashëgimisë së kësaj kulture unike.
- “Njohja e Minoriteteve Rome dhe Egjiptiane përmes Artizanatit” nga Shoqata Qëndistarët. Kjo veprimtari u mbështet financiarisht nga Ministria e Kulturës në shumën prej 350.000 lekë dhe u realizua në Korçë. Fokus i këtij projekti ishte promovimi i vlerave dhe trashëgimisë kulturore të punimeve artizanale me shtizë, grep, qendisje, string, art etj, si dhe të promovohet përpunimi i thuprës dhe baltës si një vlerë e minoritetit Rom dhe Egjiptian.
- “Rrugëtim në gjurmët e traditës”, realizuar nga Shoqata Kulturore Shën Kosmai. Kjo veprimtari u mbështet financiarisht nga Ministria e Kulturës në shumën prej 300.000 lekë dhe u realizua në Livadhja, Sarandë.
- Festivali Folklorik Ndërkombëtar – edicioni 5, me pjesëmarrjen e grupeve folklorike të Shqipërisë dhe vendeve të Ballkanit, i cili promovon traditat kulturore dhe etnografike tek brezi i ri. Projekti përfshin festivalin me parada kostumesh, ekspozita fotografike, guidë për turistët dhe përcjell vlerat e zonës së Finiqit dhe zonave përreth.

Festivali Kombëtar i Folklorit i Gjirokastrës është ngjarja më e rëndësishme e trashëgimisë kulturore në Shqipëri, e dedikuar për ruajtjen, promovimin dhe transmetimin e trashëgimisë së pasur jomateriale të vendit të brezave të rinj. Ai paraqet shembujt më të mirë të muzikës, koreografisë, etnografisë dhe folklorit shqiptar, duke mobilizuar njëkohësisht talentin artistik për të prezantuar, zhvilluar dhe riinterpretuar krijimet, ritualet dhe lojërat tradicionale. Edicioni i XXI-të i festivalit, i mbajtur nga 24 qershori deri më 1 korrik 2023, në Kalanë e Gjirokastrës, mbledhi së bashku rreth 1,600 artistë nga e gjithë Shqipëria dhe jashtë saj, duke përfshirë gra, të rinj, fëmijë, të moshuar dhe anëtarë të pakicave dhe grupeve të marginalizuara.

Në shfaqje morën pjesë të gjitha rajonet e Shqipërisë, si dhe grupe përfaqësuese nga Kosova, Maqedonia e Veriut, Mali i Zi, diaspora shqiptare dhe artistë të ftuar nga Ballkani dhe Evropa. Krahës programit kryesor, në të gjithë qytetin u organizuan aktivitete të tjera që lidhen me traditën dhe trashëgiminë, duke pasuruar jetën kulturore, duke nxitur turizmin dhe duke promovuar zhvillimin e qëndrueshëm.

Një parim kyç gjatë fazave përgatitore dhe të përzgjedhjes ishte inkurajimi i pjesëmarrjes aktive të artistëve amatorë, veçanërisht nga komunitetet minoritare në rajone si Gjirokastra dhe Korça. Në skenën e festivalit, u nxorën në pah elementë dallues të trashëgimisë jomateriale nga grupet minoritare, duke përfshirë kostumet dhe vallet tradicionale të pakicës greke në

Dropull dhe pakicës maqedonase në Prespë. Shumë interpretues në ansamble dhe orkestra popullore i përkisnin gjithashtu komuniteteve romë, egjiptiane dhe komuniteteve të tjera minoritare, duke demonstruar rolin e festivalit si një platformë e gjallë për diversitetin kulturor dhe dialogun ndërkulturor në Shqipëri.

Për vitin 2024

- “Udhëtim në gjurmët e traditës”, zbatuar nga Shoqata Kulturore Shën Kosmai

Ky aktivitet u mbështet financiarisht nga Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit me një shumë prej 600,000 lekësh dhe u zhvillua në Livadhja të Sarandës. Këtë vit u mbajt edhe edicioni i 6-të i Festivalit Ndërkombëtar të Folklorit, ku morën pjesë grupe folklorike nga Shqipëria dhe vende të tjera të Ballkanit. Festivali promovon traditat kulturore dhe etnografike tek brezat e rinj. Projekti përfshinte parada me kostume, ekspozita fotografike, ture me guidë për turistët dhe synonte të përcillte vlerat e zonës së Finiqit dhe rajoneve përreth.

- “Promovimi i Vlerave të Grave Rome dhe Egjiptiane”, zbatuar nga Shoqata “Qëndistarët”

Ky aktivitet u mbështet financiarisht nga MEKI me një shumë prej 200,000 lekësh dhe u zhvillua në Devoll, Korçë. Fokusi i këtij projekti ishte promovimi i vlerave kulturore dhe trashëgimisë së komuniteteve Rome dhe Egjiptiane, veçanërisht në zanatet tradicionale dhe artet kulinare.

- “Kultura dhe Tradita Rome, një Vlerë Diversiteti në Trashëgiminë Kulturore Shqiptare”, zbatuar nga Instituti i Kulturës Rome në Shqipëri (IRCA)

Ky aktivitet u mbështet financiarisht nga MEKI me një shumë prej 500,000 lekësh dhe u zhvillua në Tiranë. Projekti synon të rigjallërojë kulturën dhe folklorin rom duke mbështetur artizanë dhe dizajnerë të rinj. Ai inkurajon dialogun ndërkulturor duke promovuar identitetin rom si një pjesë integrale e trashëgimisë kulturore të Shqipërisë. Projekti do të përfundojë me një aktivitet festiv, “*Ngjyrat e Romëve*”, me këngë dhe valle të komunitetit rom.

- **Muzeu Kombëtar i Fotografisë “Marubi”**

Në lidhje me pakicat greke, maqedonase, bullgare dhe arumune, në 21.07.2023 deri më 5.12.2023 është hapur në Muzeun “Marubi”, ekspozita e fotografëve Janaki dhe Milton Manaki, ekspozitë kjo e realizuar me mbështetjen e MEKI-t dhe Arkivin Qendror Shtetëror të Maqedonisë së Veriut.

Në lidhje me pakicat malezeze, në shtator 2024 në bashkëpunim me Institutin e Historisë së Malit të Zi dhe me mbështetjen e tyre, është publikuar botimi “Marubi” në Malin e Zi.

- **Qendra Kombëtare e Veprimtarive Tradicionale**

Pjesë e aktiviteteve të këtij institucioni kanë qenë përfaqësues të komuniteteve rom dhe egjiptian, të cilët kanë marrë pjesë në veprimtari të ndryshme të zhvilluara. Në Panairin Kombëtar të Artizanatit, artizanë nga komuniteti rom dhe egjiptian prezantuan punimet e tyre tradicionale, duke sjellë elemente unike të trashëgimisë së tyre kulturore.

Kjo përfshirje ka ndihmuar në pasurimin e mozaikut kulturor dhe në promovimin e zanateve tradicionale të këtyre komuniteteve.

Gjithashtu, në Festivalet Folklorike Tipologjike Kombëtare të Sazeve Popullore, FFTK të Rapsodëve dhe Instrumentistëve Popullorë etj., të organizuara nga QKVT, përfaqësues të komuniteteve rom dhe egjiptian kanë marrë pjesë duke prezantuar këngë, valle dhe tradita që pasqyrojnë identitetin dhe kulturën e tyre dhe janë trajtuar me akomodim, ushqim si artistët e tjerë pjesëmarrës në këto aktivitete. Pjesëmarrja e tyre ka kontribuar në diversitetin dhe ruajtjen e trashëgimisë kulturore të vendit.

Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit në kuadër të projektit Javët Kulturore Ndërkombëtare ka mbështetur Z. Kostaq Zhonga, individ nga pakica greke, i cili ka marrë pjesë në aktivitete të javës greke, në të tre edicionet.

Panairi Kombëtar i Artizanatit - Edicioni i V-të, Gjirokastrë, korrik 2024

Pakicat: Rreth 70 artizanë morën pjesë në këtë panair, midis tyre artizanë nga pakicat rom dhe egjiptiane. Prania e tyre kontribuoi në një përfaqësim të gjerë të traditave dhe kulturave të ndryshme të mozaikut kulturor në Shqipëri.

Artizanët nga minoriteti rom dhe egjiptian ekspozuan teknika dhe produkte tradicionale unike, të cilat ndihmuan në ndarjen e kulturës së tyre të pasur me vizitorët dhe artizanët e tjerë. Përveç kësaj, aktiviteti ofroi mundësinë që këta individë të promovonin trashëgiminë e tyre kulturore dhe të angazhoheshin në një dialog kulturor me pjesëmarrësit e tjerë, duke rritur ndjeshmërinë dhe respektin për diversitetin kulturor në Shqipëri.

Pjesëmarrja e Grave: Gratë përbënin shumicën e artizanëve në panair, duke reflektuar angazhimin e tyre të fortë për ruajtjen dhe promovimin e traditave artizanale, mbajtjen gjallë të këtyre traditave dhe ndarjen e artit të tyre me publikun.

Në numrin e përgjithshëm të artizanëve pjesëmarrës, 7% ishin artizanë nga minoritetet dhe 54% ishin artizane gra.

Festivali Kombëtar Folklorik Tipologjik i Këngës Popullore Qytetare, Elbasan, mars 2024

Diversiteti Kulturor: Ky festival solli shumëllojshmëri këngësh qytetare dhe traditash kulturore nga qytete të ndryshme të Shqipërisë. Aktiviteti zbuloi diversitetin kulturor, duke ofruar mundësinë për të ruajtur dhe promovuar trashëgiminë kulturore jomateriale ndër breza.

Pjesëmarrja e të rinjve: Një përqindje e konsiderueshme e pjesëmarrësve, rreth 30%, përbëhej nga të rinj. Kjo përfshirje e brezit të ri luajti një rol të rëndësishëm në ruajtjen dhe transmetimin e traditave kulturore. Ky festival ofroi një mundësi të mirë për të nxitur bashkëpunimin dhe ndarjen e njohurive midis brezave.

Pjesëmarrja e Grave: Gratë luajtën një rol të rëndësishëm në këtë aktivitet, duke përbërë një përqindje të konsiderueshme artistësh, 37.5% të tyre. Përfshirja e tyre është një faktor kyç në ruajtjen dhe promovimin e këngëve dhe traditave popullore.

• Festivali Kombëtar Folklorik Tipologjik i Lojërave dhe Ritualeve Popullore, Bilisht 2024

Diversiteti Kulturor: Ky aktivitet solli në skenë lojërat më të mira tradicionale dhe ritet e ndryshme sipas zonave përkatëse.

Pjesëmarrja e të rinjve: Festivali inkurajon përfshirjen e talenteve të reja, duke kontribuar në transmetimin e kësaj tradite të pasur nga një brez në tjetrin. Në këtë edicion, u vu re një prani më e madhe e brezit të ri, i cili përbënte një përqindje të konsiderueshme të pjesëmarrësve, 45% (81 nga 180 artistë).

Pjesëmarrja e grave: Gratë ishin të pranishme në festival (35%), duke luajtur një rol kyç në ruajtjen dhe transmetimin e lojërave dhe riteve popullore te publiku.

Për vitin 2025

Ashtu si në edicionet e mëparshme, “Javët Ndërkombëtare Kulturore” shërbyen si një platformë e shkëlqyer për njohje, bashkëpunim dhe shkëmbim midis artistëve vendas dhe të huaj, duke kontribuar ndjeshëm në pasurimin e jetës kulturore, jo vetëm në kryeqytet, por në të gjithë Shqipërinë.

Duke pasur parasysh që aktivitetet e projektit u përqendruan edhe në përfshirjen e pakicave kombëtare, me qëllim promovimin e diversitetit kulturor, u zhvilluan aktivitetet e mëposhtme:

- Si pjesë e Javës Kulturore Polake, në Sallën Black Box – UART, më 15 prill 2025, në orën 20:00 deri në orën 22:00, u shfaq filmi “Papusza” me regji nga Joanna Kos-Krauze. Filmi tregon historinë e vërtetë të gruas së parë rome që shkroi dhe botoi poezitë e saj, duke sfiduar kështu imazhin tradicional të grave në komunitetin rom. Ai përshkruan jetën e saj që nga lindja deri në pleqëri: martesë e detyruar në moshë të re, jetë në kampin rom para, gjatë dhe pas Luftës së Dytë Botërore, zhvendosje e detyruar në Poloninë komuniste dhe më vonë jetë urbane në varfëri. Takimi i saj me poetin polak Jerzy Ficowski, i cili zbuloi talentin e saj të jashtëzakonshëm dhe botoi poezitë e saj, e vendosi Papuszën në një situatë tragjike: megjithëse u bë një poete e njohur, ajo u përball me përjashtimin nga komuniteti i saj, e akuzuar për zbulimin e sekreteve të tyre. Shfaqja përfundoi me një seancë pyetje-përgjigje me regjisoren e filmit.
- Si pjesë e Javës Kulturore të Maqedonisë së Veriut, në AirTurbina – Tirana, më 30 prill 2025, në orën 19:00, u prezantua shfaqja teatrale “8%?” nga Teatri i Artit Bashkëkohor në Manastir, me regji nga Jovan Ristovski. Shfaqja tregoi një histori të fuqishme për diskriminimin, bazuar në dëshmi reale nga individë të grupeve të ndryshme etnike nga Ballkani.
- “Festivali Folklorik Kombëtar i Valleve Popullore”, qershor 2025. Edicioni i XIII-të i Festivalit Folklorik Tipologjik Kombëtar të Valleve Popullore u zhvillua më 23-24 qershor 2025 në qytetin e Lushnjës, në bashkëpunim me Bashkinë e Lushnjës. Ky aktivitet u bë një pikë takimi dhe shkëmbimi artistik midis 300 artistëve nga 16 grupe konkurruese që vinin nga zona të ndryshme të vendit.

Gratë përbënin një përqindje të konsiderueshme prej 20% të personave pjesëmarrës në festival (60), duke dhënë një kontribut të çmuar në ruajtjen dhe transmetimin e trashëgimisë sonë

koreografike. Pjesëmarrja e tyre ishte një element i rëndësishëm për vazhdimësinë e traditës së valles popullore.

Një numër i madh artistësh pjesëmarrës ishin të rinj (48 nga 300 artistë), të cilët sollën energjinë, kreativitetin dhe pasionin e tyre për vallen popullore. Kontributi i tyre dëshmon se kjo trashëgimi është e gjallë dhe po transmetohet me sukses te brezat e ardhshëm.

Në festival morën pjesë edhe artistë nga komunitete të ndryshme minoritare, të cilët e pasuruan ngjarjen me interpretimet e tyre unike. Pjesëmarrja e artistëve nga minoritetet në Festival plotëson mozaikun kulturor duke sjellë zëra dhe tradita të ndryshme që promovojnë diversitetin dhe bashkëjetesën artistike (32 nga 300 artistë, 10.67%).

Panairi Kombëtar i Artizanatit, Qendra Kombëtare për Aktivitete Tradicionale do të organizojë Panairin Kombëtar të Artizanatit gjatë muajit shtator 2025.

Ky aktivitet do të shërbejë si një platformë e rëndësishme për promovimin e punës së artizanëve mjeshtër nga e gjithë Shqipëria, duke nxjerrë në pah vlerat e traditës sonë dhe artizanatit popullor.

Si pjesë e angazhimit për promovimin e diversitetit kulturor dhe përfshirjen e të gjitha grupeve shoqërore, panairi do të përfshijë patjetër gra, fëmijë, artizanë nga komunitetet rome dhe egjiptiane, si dhe përfaqësues të tjerë të grupeve që mbartin trashëgimi kulturore jomateriale.

Drejtoritë Rajonale të Trashëgimisë Kulturore

Drejtoria Rajonale e Trashëgimisë Kulturore (DRTK) Korçë

Gjatë vitit 2024, DRTK Korçë ka zhvilluar një aktivitet në bashkëpunim me Fshatin e Fëmijëve dhe shkollën 9-vjeçare "Stavri Themeli" në kuadër të 21 Majit, Ditës së Diversitetit Kulturor. Qëllimi i këtij aktiviteti ishte njohja e kulturës në të gjitha aspektet e saj, promovimi i tolerancës, respektit dhe mirëkuptimit ndaj kulturave të ndryshme përmes diskutimeve të përshtatura për fëmijët, duke mësuar dhe argëtuar në të njëjtën kohë.

Sektori i DRTK Korçë në Elbasan, në bashkëpunim me Aleancën Franceze të Elbasanit dhe fëmijët e kampit veror frankofon, realizuan aktivitetin e projektit të përbashkët "Artizanë të vegjël". Gjatë këtij aktiviteti, fëmijët u njohën me procesin e riciklimit të pëlhurave dhe rrobave të vjetra, të cilat do të ripërdoren në punimin e qilimave. Aktiviteti vazhdoi me vizitën e fëmijëve në punishte të Ndërmarrjes Sociale "Tradita ime artizanale", ku fëmijët u njohën me mjetet e punës në tezgjahu, teknikën e punës dhe produktet artizanale që prodhohen në këtë punishte.

Në vitin 2025, në vijim të angazhimeve institucionale në lidhje me mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave kulturore, një aktivitet tematik u organizua më 26 qershor në Muzeun "Sterjo Spasse" në Pustec, i cili shërbeu si një hapësirë për reflektim mbi rolin e letërsisë dhe kulturës në forcimin e identitetit të komuniteteve minoritare. Aktiviteti ishte pjesë e Shkollës Verore, e organizuar në kuadër të projektit IPA për bashkëpunimin ndërkufitar Shqipëri-Maqedoni e

Veriut, dhe mblodhi së bashku njerëz nga komuniteti maqedonas, si dhe përfaqësues të institucioneve lokale dhe kulturore të Shqipërisë dhe Maqedonisë së Veriut.

Fokusi ishte figura e shkrimtarit Sterjo Spasse, një nga zërat më të rëndësishëm të pakicës maqedonase në Shqipëri, i cili me jetën dhe krijimtarinë e tij përfaqësoi vlerat e kulturës, dialogut dhe përfshirjes sociale. Eventi u pasua nga hapja e një ekspozite dhe ndezja e dritave përgjatë rrugicës që të çon në muze, ku u ekspozuan fragmente të zgjedhura të shkrimeve të tij. Ky moment përmbyllës shërbeu si një thirrje për të forcuar më tej kujtesën kulturore të pakicave dhe për të afirmuar vendin e tyre të merituar në trashëgiminë kombëtare shqiptare. Një aktivitet ndërgjegjësues dhe informues me temën "Kultura, traditat dhe zakonet e komunitetit rom" do të mbahet më 25 shtator 2025 në mjediset e Qendrës Kulturore Rome në qytetin e Elbasanit, i cili synon të promovojë dhe të sjellë më afër publikut trashëgiminë e pasur kulturore të këtij komuniteti.

Ky takim do të shërbejë si një mundësi për t'u njohur më nga afër me mënyrën e jetesës, zakonet, vlerat dhe ndjeshmëritë kulturore që karakterizojnë komunitetin rom. Pjesëmarrësit do të kenë mundësinë të njihen me veshjet tradicionale, si shprehje e identitetit dhe trashëgimisë, ndërsa përmes këngëve, muzikës dhe valleve tipike; ata do të prekin nga afër një pjesë të trashëgimisë së tyre jomateriale. Aktiviteti do të jetë gjithashtu një hapësirë për dialog dhe bisedë me përfaqësues të komunitetit, të cilët do të ndajnë përvoja personale dhe aspekte të traditës.

Përmes këtij aktiviteti, synohet jo vetëm të promovohet kultura rome si një pjesë e vlefshme e mozaikut kulturor shqiptar, por edhe të forcohet bashkëveprimi ndëretnik, respekti dhe ndjeshmëria ndaj diversitetit. Nisma kontribuon drejtpërdrejt në përmbushjen e angazhimeve të procesit të integritetit evropian, veçanërisht në fushën e të drejtave të njeriut dhe mbrojtjes së pakicave kombëtare.

2. Drejtoria Rajonale e Trashëgimisë Kulturore Tiranë

Në vitin 2025, u zhvilluan një sërë aktivitete me fokus në rritjen e ndërgjegjësimit, edukimin dhe përfshirjen e të rinjve dhe komunitetit në fushën e trashëgimisë kulturore dhe historisë lokale.

Në 18 prill, në Ditën Ndërkombëtare të Monumenteve dhe Vendeve, u organizuan aktivitete informuese dhe edukative në bashkëpunim me institucionet arsimore në Tiranë. Nxënës nga shkollat "Naim Frashëri", "Avni Rustemi", si dhe shkolla e mesme "Qemal Stafa", morën pjesë në vizita dhe seanca interaktive që synonin rritjen e ndërgjegjësimit mbi rëndësinë e ruajtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore. Nxënësit u përfshinë në diskutime, prezantime dhe punë praktike që lidhen me historinë dhe vlerat arkitekturore të qytetit.

Përveç kësaj, në bashkëpunim me "Qendrën Komunitare Shkozë" dhe "Qendrën Komunitare PAK" (Persona me Aftësi të Kufizuara) gjatë muajve maj dhe qershor, u organizua një cikël aktivitesh edukative dhe argëtuese, nën titullin "Arkeologu i Vogël". Këto aktivitete synonin ta sillnin konceptin e arkeologjisë dhe trashëgimisë kulturore më afër fëmijëve, përmes lojërave, punësive krijuese dhe demonstrimeve praktike. Fëmijët patën mundësinë të eksploronin elementë të historisë materiale, të mësonin rreth procesit të kërkimit arkeologjik dhe të ndërtonin një lidhje të hershme me trashëgiminë si pjesë të identitetit të tyre kulturor. Në kuadër të Ditës Kombëtare të Trashëgimisë Kulturore, më 29 shtator 2025, DRTK Tiranë organizoi një aktivitet ndërgjegjësues dhe edukativ për fëmijët, të frymëzuar nga koncepti i "Arkeologut të Vogël".

Ky aktivitet synon t'i afrojë fëmijët me botën e trashëgimisë kulturore, nëpërmjet një qasjeje praktike dhe gjithëpërfshirëse, ku ata do të kenë mundësinë:

- Të marrin pjesë në punëtoritë praktike mbi gjetjet arkeologjike;
- Të eksplorojnë procesin e gërmimit nëpërmjet lojërave edukative;
- Të mësojnë rreth profesionit të arkeologut dhe rolin e tij në ruajtjen e historisë.

Aktiviteti do të organizohet në bashkëpunim me shkollat dhe qendra komunitare të përzgjedhura, duke synuar përfshirjen sa më të gjerë të fëmijëve të moshës 8–13 vjeç.

3. Drejtoria Rajonale e Trashëgimisë Kulturore, Shkodër

Në përputhje me angazhimin për të promovuar të drejtat kulturore të minoriteteve, personave me aftësi të kufizuara, grave, të rinjve dhe grupeve të tjera të veçanta, DRTK Shkodër aktualisht punëson një punonjës mirëmbajtjeje nga komuniteti rom, i cili është trajnuar dhe punon, i mbështetur nga Zyra e Punësimit Shkodër.

Në kuadër të Ditës Ndërkombëtare të Romëve, 8 Prill 2025, kjo Drejtoria Rajonale, në bashkëpunim me Qendrën Komunitare Multifunksionale "Për Familjen" të Bashkisë Shkodër, organizoi një aktivitet të veçantë kushtuar gjuhës dhe kulturës rome.

Gjyshet, gratë dhe fëmijët nga komuniteti rom patën mundësinë të mësonin më shumë rreth gjuhës rome - një aset i çmuar i identitetit të tyre kulturor. Kultura rome si një pjesë e çmuar e mozaikut tonë shoqëror, e gjallë, e larmishme dhe frymëzuese, u trajtua përmes një prezantimi të përgatitur nga specialistë të kësaj drejtorie.

4. Drejtoria Rajonale e Trashëgimisë Kulturore Gjirokastrë

Gjatë vitit 2024, DRTK Gjirokastrë ka ndërmarrë disa aktivitete, në bashkëpunim me nxënësit e shkollave 9-vjeçare dhe gjimnazeve, si dhe me Qendrën Kulturore të Fëmijëve Gjirokastrë, për të promovuar vlerat, për të inkurajuar iniciativat, për të mbështetur komunitetet, etj.

DRTK Gjirokastrë, në bashkëpunim me nxënësit e shkollës jopublike "Xhuzepe Gras", zhvilloi aktivitetin "Brumi i Jetës", duke ndjekur traditën në përgatitjen e brumit dhe produkteve të tij, dhe produktet e përftuara u shitën dhe të ardhurat u përdorën për të ndihmuar fëmijët me aftësi të kufizuara të Qendrës Terapeutike për Zhvillimin e Fëmijëve, Gjirokastrë.

Në bashkëpunim me shkollat "Naim Frashëri", "Koto Hoxhi", "A. Z. Çajupi" dhe Qendrën Kulturore të Fëmijëve Gjirokastrë, janë zhvilluar aktivitete të ndryshme, kryesisht për promovimin e trashëgimisë, duke u përqendruar në gatimin tradicional, punimet artizanale dhe nga KKF e Gjirokastrës, fëmijët kanë mundur të shesin pikturat e tyre dhe të ardhurat janë përdorur për të ndihmuar fëmijët me aftësi të kufizuara të Qendrës Terapeutike të Zhvillimit të Fëmijëve, Gjirokastrë.

Në kuadër të 21 Majit, Ditës së Diversitetit Kulturor, në bashkëpunim me shkollat "Bilal Golemi" dhe "Asim Zeneli", si dhe grupet polifonike nga Lugina e Drinos, në Parkun Arkeologjik të Antigonesë, u zhvillua aktiviteti "Stolia e Antigonesë", i cili promovoi trashëgiminë dhe zakonet e komuniteteve të ndryshme që janë pjesë e Luginës së Drinos, kryesisht komunitetit Vllah, zonës së Labërisë, zonës së Lunxhërisë, zonës së Dropullit dhe komunitetit Egjiptian.

5. Drejtoria Rajonale e Trashëgimisë Kulturore Vlorë

Në kuadër të Ditës Ndërkombëtare të Diversitetit Kulturor, më 21 maj 2024, DRTK Vlorë në bashkëpunim me Drejtorinë Arsimore, organizoi një aktivitet në ambientet e shkollës së mesme artistike "Naim Frashëri", i cili lidhej me diversitetin kulturor, mënyrën se si e perceptonin nxënësit dhe si e imagjinonin këtë diversitet, për ta reflektuar më pas në talentin e tyre në pikturë.

Këndi i trashëgimisë kulturore jomateriale i bashkohet festivalit "Aulona Inter Folk Festival", për 4 ditë, ku përmes punimeve artizanale, punimeve artizanale dhe melodisë popullore me këngë e valle, plotësohet tabloja e diversitetit kulturor, i cili solli ngjyra të plota, ritme, tinguj dhe energji të reja, në rrugët e qytetit të Vlorës gjatë datave 24-28 maj 2024.

6. Muzeu Historik Kombëtar

Gjatë periudhës prill - korrik 2025, në kuadër të programit "Edukimi përmes Kulturës" u zhvilluan 11 aktivitete, ndër të cilat:

- "Muzeu Im" u zhvillua 8 herë.
- Aktiviteti informues dhe argëtues me titull "*Kush e ka*" - "*Xhubleta*" është zhvilluar 20 herë.
- "Historia Tregon" është zhvilluar 6 herë.
- Gjithsej 1,100 nxënës kanë marrë pjesë në këto aktivitete.

Gjithashtu, gjatë muajve prill - korrik 2025, Muzeu Historik Kombëtar organizoi një aktivitet të ri me titull "Muzeu në Shesh". Ky aktivitet u organizua në Tiranë, më 18 maj 2025 dhe në Mirditë, më 3 korrik. Gjithsej 120 pjesëmarrës kanë marrë pjesë në këto dy aktivitete.

Gjatë aktiviteteve të organizuara nga Muzeu Historik Kombëtar, ka pasur një gjithëpërfshirje të të gjitha grupmoshave, gjinive dhe komuniteteve.

7. Muzeu Kombëtar i Fotografisë "Marubi"

- Më 16 maj 2025, Muzeu Marubi organizoi aktivitetin: "Harta e Ilustruar e Arkitekturës së Kolë Idromenos". Në një masterklas me artistë të rinj, bazuar në hulumtimin e dy arkitektëve, u ilustruan disa nga ndërtesat e projektuara nga Idromeno - duke ndërtuar një udhëtim vizual që fillon nga Laguna e Shkodrës dhe kalon nëpër lagjet më të vjetra të qytetit. Aktiviteti u mbajt në kuadër të Ditës Ndërkombëtare të Muzeve, me mbështetjen e MEKI-t.

- Më 27 gusht 2025, u organizua punëtorja : "Peep Show Box: Një Teatër Letre i Pazarit të Vjetër të Shkodrës". Kjo punëtori është një aktivitet krijues dhe edukativ që fton studentët të ndërtojnë një kuti të vogël "Peep Show Box", të frymëzuar nga fotografitë historike të Koleksionit Marubi që dokumentojnë jetën në Pazarin e Vjetër të Shkodrës.

8. Muzeu Kombëtar i Mbikëqyrjes Sekrete "Shtëpia e Gjethëve"

Me rastin e 21 Majit 2024, Ditës Ndërkombëtare të Diversitetit Kulturor, Ministrinë përgjegjëse për Arsimin dhe Kulturën mirëpritën fëmijët nga Qendra Komunitare "Të Qëndrojmë Së Bashku". Kjo qendër, e vendosur në Kombinat, përqendrohet te familjet në nevojë dhe individët me nevoja të veçanta.

9. Qendra Muzeale, Durrës

Më 21 Mars 2024, në Ditën Ndërkombëtare për Eliminimin e Diskriminimit Racor, Qendra Muzeale organizoi, në bashkëpunim me Qendrën Komunitare Multifunksionale "Nish Tulla", një aktivitet informal edukativ me një grup fëmijësh, shumica e të cilëve i përkisnin komunitetit rom. Fëmijët u përfshinë në një komunikim interaktiv dhe u njohën me historinë e qytetit të lashtë, përmes projeksioneve multimediale në Kullën Veneciane, Durrës.

10. Zyra e Administrimit dhe Koordinimit të Parkut Arkeologjik, Apoloni

Aktivitetet e zhvilluara në parqet arkeologjike të Apolonit dhe Bylisit përqendrohen në edukimin përmes kulturës, për të rinjtë dhe komunitetin.

Më 13-15 qershor 2025, Ditët e Trashëgimisë Evropiane dhe aktiviteti "Apolonia në një Fletëpalosje" u organizuan në Parkun Arkeologjik të Apollonit nga Qendra Rinore "Epoka e Re", Fier. Gjatë këtij aktiviteti, nxënësit zbuluan se si punojnë arkeologët përmes simulimit të një gërmimi arkeologjik. Ata gjithashtu morën pjesë në lojëra të tilla si Arkeologu i Vogël, Le të Gjejmë Thesarin, Ngjyrosni Mozaikun, Prekni Monumentet, etj.

Viti	Titulli i Thirrjes	Titulli	Shoqata/Personi Fizik	Pakica
2022	Promovimi dhe ruajtja e trashëgimisë kulturore të nëntë pakicave kombëtare në Shqipëri	"Promovimi dhe ruajtja e trashëgimise kulturore per nente pakicat kombetare ne Shqiperi"	Shoqata "Shen Kosmai"	Greke
	Ruajtja dhe promovimi i artit, kulturës, artizanatit tradicional dhe trashëgimisë kulturore për pakicat kombëtare në Shqipëri	Album fotografik me veshje popullore të pakicës kombëtare maqedonase në Republikën e Shqiperisë	Shoqata "Ilinden"	Maqedonase

2023		Rrënjët e muzikës Rome në kohet moderne.	Rromano Kham	Rome
		"E ardhmja është në originë "	Johana Bano ,Person Fizik	Greke

		"Ruajtja dhe promovimi i kultures dhe origjinës së pakicave përmes artit dhe artizantatit"	Voice of Roma in Albania	Rome
		"Na ishte njëherë një kulture"	Mjedisi dhe Komuniteti ne Shqipëri	Egjiptiane

2024	“Diversiteti: Arti i të Menduarit të Pavarur së Bashku”,	“Çingijet: Përmbajtja e Trashëgimisë Kulturore Egjiptiane në Shqipëri”	Shoqata "Mjedisi dhe Komuniteti ne Shqiperi"	Egjiptiane
		“Rrugëtim në gjurmët e traditës”	Shoqata "Shen Kosmai"	Greke
		“Trashëgimi, promovimi i veshjeve tradicionale Rome”	Shoqata “Unioni për Zhvillim dhe Integrimin e minoritetit Rom në Shqipëri Amaro-Drom”,	Rome

		“Krijimi i veshjeve tradicionale të pakicës kombëtare maqedonase të zonës së Prespës”	Shoqata "Sonce"	Maqedonase
	Thirrja e dyte për veshjen, artin, kulturën dhe trashëgiminë kulturore	“Veshje tradicionale të pakicës kombëtare Serbe”	Personi Fizik Z. Bledar Kuka	Serbe

		“Kostumet Dropullite, një thesar i traditës”	Shoqata Kulturere “Dhropoli”	Greke
	Diversiteti na bashkon: Ruajmë traditat dhe zakonet, ndërtojmë të ardhmen	Diversiteti na bashkon: Ruajmë traditat dhe zakonet, ndërtojmë të ardhmen	Shoqata "Shën Kosmai"	Greke

	“Trashëgimia e veshjeve tradicionale dropullite dhe pogonite: Simbolikë, histori dhe identitet”	Shoqata "Dhropoli"	Greke
Thirrja e dytë "Diversiteti na bashkon: Ruajmë traditat dhe zakonet, ndërtojmë të ardhmen”	"Trashëgimia dhe kultura Arumune, së bashku edhe në një tryezë”.	Fondacioni "Harriet Martineau"	Arumune
	Promovojmë kulturën Egjiptiane, mbrojmë vlerat e Trashëgimisë kulturore egjiptiane në Shqipëri	Shoqata "Mjedisi dhe Komuniteti në Shqipëri"	Egjiptiane

2025

Komunitetet e Ushqimit dhe Festës	Person Fizik Znj.Johana Bano	Greke
Dokumentimi dhe promovimi I trashëgimisë kulturore,historisë dhe kontributit të pakicës Rome përmes Novelës Grafike	Shoqata " Voice of Roma in Albania"	Rome
Vepër letrare me përmbledhje dhe studime të autorëve Shqipëtarë me origjinë Maqedonase	Person Fizik Z.Endrit Fetahu	Maqedonase

	“Krijimi i veshjeve tradicionale të pakicës kombëtare maqedonase, arumune dhe rome në Qarkun e Korçës”	Shoqata "Sonce"	Maqedonase
	“Gora në traditën e shijes”,	Shoqata " Bullgarët e Shqipërisë"	Bullgare

Përshkrimi i projektit	Data e fillimit	Data e mbarimit	Nr. pakicave të përfshira	Output i projektit
Projekti synon të verë në pah vlerat e diversitetit kulturor të nëntë pakicave kombëtare dhe të përforcojë në mënyrë modeste qëllimet e Konventës së UNESCO-s për Mbrojtjen dhe Promovimin e Diversitetit të shprehjeve kulturore dhe Konventës Kuadër "Për mbrojtjen e Pakicave Kombetare" në mënyrë që shoqëria të angazhohet e të promovojë përfshirjen dhe fuqizimin e nëntë pakicave si vlerë e çmuar e vendit tonë.	20.09.2022	30.11.2022	9 pakicat kombetare	1.Organizimi i një festivali folklorik i 9 Pakicave Kombëtare në Shqipëri 2.Fotoeskpozita me stenda me fotografi të 9 pakicave kombëtare 3.Botim Reviste
Album fotografik me " Veshje popullore të pakices Kombetare Maqedonase ne Republiken e Shqipërisë". Qëllimi është ruajtja e vlerave folklorike të Pakicës Kombëtare Maqedonase që banon në Republikën e Shqipërisë, promovimi i vlerave folklorike dhe njohjen per nje mase me te gjere.	16.04.2023	16.07.2023	1 pakicë kombetare	1.Album fotografik me veshje popullore të pakicës kombëtare maqedonase

Ky projekt kerkon te risjelle muziken tradicionale Rome, rijetesimi muzikes Rome do te sillte me shume identitet muzikes, dhe do te beje ndryshimin se cila muzike eshte produkt I artisteve nga pakica Rome. Zbatimi I ketij projekti do te kthente dhe promovonte muziken origjinale Rome qe permes melodise,motiveve dhe fabules percjell vlerat kulturore dhe identitare Rome.	Qershor 2023	Gusht 2023	1 pakicë kombetare	1. 2 videoklipe te pershtatura ne fabulen e tekstit te kenges
Diversiteti kulturor dhe kulinar paraqet një burim të çmueshëm dhe unik në çdo shoqëri.Projekti synon të nxjerrë në pah vlerat e diversitetit kulinar dhe kulturor të pakicave kombëtare .Të promovojë diversitetin e dallueshëm kulinar të pakicave kombetare si një vlerë e shtuar që kontribuon në pasurimin dhe integrimin e	Maj 2023	Korrik 2023	9 pakicat kombëtare	1.Ekspozite kulinare e pakicave kombëtare në Shqipëri 2.Botimi reviste me titull " E ardhmja është në origjinë"

Ky projekt parashikon te organizoje nje ekspozite me ilustrime dhe piktura nga artisti rom Ferdinand Koci qe permes veprave te tij tregon lidhjen e Romeve me token dhe veprimtarite bujqesore. Po ashtu , do te mbahet nje panair me punime artistike dhe artizanale per te promovuar dhe ruajtur identitetin profesional te gjithe pakicave kombetare.	Korrik 2023	Dhjetor 2023	9 pakicat kombetare	1.Panair me Punime Artizanale dhe Artistike nga artistë të rinj nga pakicat kombëtare në Shqipëri 2.Nëntë(9) Podcaste me artistë,artizanë,a utor,poet dhe muzikantë nga pakicat kombetare 3.Katalog me punime artistike dhe artizanale nga pakicat kombëtare. 4. Kalendar
Ky projekt ka si qëllim ruajtjen e vlerave të sazeve, si një element kulturor i minoritetit rom dhe egjiptian në Shqipëri, në kontekstin e përfshirjes sociale të të rinjve. Të ndertohet një axhendë kulturore për ruajtjen e vlerave të sazeve me anë të eventeve kulturore në qytetin e Beratit	Qershor 2023	Dhjetor 2023	1 pakicë kombetare	1. 3 Koncerte dhe fotoekspozita të realizuara ne Tiranë, Berat dhe Vlorë

Përmes këtij projekti kërkohet të hedhim dritë mbi kuptimin e vërtetë të Çingijeve dhe kontributet e tyre në trashëgiminë e komunitetit egjiptian. Duke dokumentuar historinë, kostumet dhe performancat e tyre synojmë të ruajmë dhe promovojmë portretin e	Maj 2024	Shtator 2024	1 pakicë kombëtare	1.Realizimi i 4 veshjeve egjiptiane (çingijet) 2.Kërkimi historik i çingijeve 3. Broshura mbi historikun dhe veshjet e realizuara
Të kremtojmë një traditë të përvitshme në organizimin e takimit kulturor folklorik në këto zona minoritare greke. Të promovojmë dhe kremtojmë dallimet kulturore të pakicave. Të promovojmë turizmin vendas në këto zona. Të nxisim dhe inkurajojmë pjesëmarrjen e artistëve minoritarë të këtyre zonave. Të nxisim të brezi i ri dëshirën për ruajtjen, promovimin dhe pasurimin e vlerave të çmuara të kulturës dhe diversitetit të trashëguar	Prill 2024	Korrik 2024	9 pakicat kombëtare	1.Takimi i dytë kulturor folklorik 2.Parada e kostumeve popullore 3.Ekspozitë fotografike 4.Guide turistike për grupet pjesëmarrëse në takim
Promovimi dhe ruajtja e veshjeve tradicionale të pakicës kombëtare romë në Shqipëri duke krijuar një platformë për komunitetin rom për të festuar, ndarë dhe promovuar kulturën dhe traditat e tyre në mënyrë aktive në shoqërinë e gjerë shqiptare.	Maj 2024	Korrik 2024	1 pakicë kombëtare	1.Organizimi i ëorkshop 2.Prodhimi i veshjeve 3.Dokumentimi i procesit të prodhimit 4.Ekspozita

Ky projekt synon te ruaje dhe te riktheje traditat e veshjeve popullore te komunitetit maqedonas ne zone e Prespes, ne rrethin e Korces. Ky projekt perqendrohet te rikthimi I veshjeve tradicionale nje element kyc I identitetit kulturor te kesaj pakice.	Maj 2024	Gusht 2024	1 pakicë kombëtare	1.Evidentimi në terren i veshjeve tradicionale 2.Dizajni dhe përgatitja e broshurës. 3. Përgatitja e 4 veshjeve tradicionale. 4.Prodhimi i 30 kostumeve në miniaturë. 5.Organizimi i eventit permbyllës në Korçë dhe prezantimi i
Projekti synon të ruajë dhe të perçojë më tej traditën dhe kulturën te pakicat serbe të cilat jetojnë në Shqipëri. Veshjet kombëtare janë element kyç i trashëgimisë kulturore.Projekti synon të mbajë të gjallë dhe të kompesojë sadopak nevojat e shumta të aktiviteteve në mbeshtetje të trashëgimisë kulturore të minoritetit serb në Shqipëri	Tetor 2024	Nëntor 2024	1 pakicë kombëtare	1. Pergatitja e veshjeve tradicionale serbe 2.Realizimi i broshurës mbi historinë dhe realizimin e veshjeve 3. Organizimi i aktivitetit përmbyllës dhe prezantimi i veshjeve

Objektivi kryesor i këtij projekti është eksplorimi, ruajtja dhe promovimi i trashëgimisë së gjallë të komunave rurale të Dropullit, me transferimin dhe transmetimin e njohurive, praktikave dhe zakoneve duke i kushtuar një rëndësi të vecantë ruajtjes dhe zhvillimit të mëtejshëm të trashëgimise materiale si kostumet e zonës Dropullite dhe	Tetor 2024	Nëntor 2024	1 pakicë kombëtare	1.1.Takimi me artizanë për prodhimin e veshjeve tradicionale Dropullite 2.Aktiviteti përmbyllës për prezantimin e kostumeve Dropullite 3. Broshura me historikun dhe realizimin e veshjeve Dropullite
Ky aktivitet, i mbështetur në parimet e Konventës Kuadër “Për mbrojtjen e Pakicave Kombëtare” dhe Deklaratën Universale të UNSECO-s mbi diversitetin kulturor, synon të forcojë, të ruajë, të promovojë dhe të mbështesë krijimtarinë dhe traditën e nëntë pakicave kombëtare, duke stimuluar krijimin e produkteve të tyre kulturore. Projekti konsiston në: · organizimin e një Festivali Folklorik 2-ditor me pjesëmarrjen e grupeve folklorike të tetë pakicave kombëtare (130 pjesëmarrës) · botimin e një albumi fotografik dhe · prodhimin e pesë	Maj 2025	Dhjetor 2025	9 pakicat kombëtare	1.Organizimi i festivalit folklorik 2.Fotoekspozitë në Livadhja 3.Botimi i një albumi fotografik 4.Prodhimi i 5 veshjeve për femra

Projekti synon të rigjallërojë jetën kulturore të zonës së Dropullit dhe Pogonit dhe të inkurajojë përfshirjen e komunitetit në mbrojtjen e pasurisë materiale dhe shpirtërore përmes këngëve ,valleve dhe veshjeve tradicionale	Maj 2025	Dhjetor 2025	1 pakicë kombëtare	1.Prezantimi i kostumeve tradicionale Dropullite-Pogonite. 2.Festivali i Pakicave Kombëtare
Objektivat specifikë të këtij projekti janë : Rritja e pjesëmarrjes së të rinjve në fushën e kulinarisë,përmirësimi I shpërndarjes së produkteve tradicionale të kulinarisë nëpërmjet platformave dixhitale etj. Ndërgjegjësimi I komuniteteve vendore dhe përmes tyre I mbarë shoqërisë së larmishmeria e pakicave e zbukuron kulturën e shoqërisë ku bashkëjetojnë dhe se ato kanë nevojë për	30 Qershor 2025	15 Nëntor 2025	1 pakicë kombëtare	1.Demonstrime 2 ditore gatimesh tradicionale në Fier 2.Demonstrime 2 ditore gatimesh në Korçë 3.Demonstrime 2 ditore gatimesh në Elbasan 4.Tryezë informuese 5.Broshurë
Qëllimi i projektit është të hidhet dritë mbi kuptimin e vërtetë kulturor të pakicës Egjiptiane duke dokumentuar historinë ,kostumet dhe performancat e tyre artistike dhe kulturore.	15 Qershor 2025	25 Tetor 2025	1 pakicë kombëtare	1.Prodhimi i 6 kostumeve 2.Sesion trajnimi 3.Ekspozita

Qëllim kryesor i këtij projekti ishte të nxjerrë në pah dhe të promovojë trashëgiminë kulinare të pakicave kombëtare nëpërmjet një qasjeje artistike dhe kulturore. synon të promovojë dhe ruaj trashëgiminë kulturore të pakicave kombëtare në Shqipëri përmes kulinarisë, artit dhe dialogut ndërkulturor.	Qershor 2025	31 Tetor 2025	9 pakicat kombëtare	1. Tryezë e rrumbullakët 2. Demonstrimi i gatimeve të pakicave kombëtare
Ky projekt ka për qëllim dokumentimin, ruajtjen dhe promovimin e vlerave të trashëgimisë kulturore Rome përmes mbledhjes së informacionit ,dokumenteve, fotografive dhe përkthimin e tyre artistik në një novelë grafike të aksesueshme për një audiencë të gjerë lexuesish romë dhe jo romë në Shqipëri.	1 Korrik 2025	30 Dhjetor 2025	1 pakicë kombëtare	1. Realizimi i 320 ilustrimeve paneleve për novelën grafike 2. Printimi i 500 kopjeve të novelës grafike 3. Rritja e informimit dhe ndërgjegjësimit të publikut qytetar fierak 4. Promovimi I trashëgimisë kulturore në shkollat e
Qëllimi i këtij projekti është hulumtojë , mbledhë informacione dhe publikojë një vepër letrare e cila do të ketë të përfshirë dhe të detajuar jetën, veprën dhe kontributet e autorëve shqiptarë me origjinë maqedonase. Kjo vepër letrare do të shërbejë si burim informacioni për studiuesit, studentët dhe publikun e gjerë.	Qershor 2025	Dhjetor 2025	1 pakicë kombëtare	1. Dizajnimi dhe botimi 2. Shpërndarja dhe promovimi botimit

Ky projekt ka për qëllim ruajtjen dhe rikthimin e traditës së veshjeve popullore të komuniteteve maqedonas, arumunë dhe romë në Qarkun e Korçës. Në këtë qark banojnë këto pakica kombëtare, të cilat gëzojnë një trashëgimi të pasur kulturore që përfshin. Gjithashtu, projekti parashikon publikimin e një broshure/fletëpalosjeje me 8 faqe, në ngjyra, e cila do të përmbajë historikun dhe rëndësinë kulturore të veshjeve tradicionale të këtyre komuniteteve në Qarkun e Korçës. gjuhën, traditat, folklorin dhe vlerat shpirtërore e historike. Projekti fokusohet te rikrijimi i veshjeve tradicionale, të cilat përbëjnë një element thelbësor të identitetit kulturor të këtyre komuniteteve.	1 Korrik 2025	9 Dhjetor 2025	3 pakica kombëtare (pakica kombëtare maqedonase, pakica kombëtare rome, pakica kombëtare arumune)	1.Përgatitja e 6 veshjeve tradicionale 2.Prodhimi i kostumeve në miniatyrë 3.Dizajnimi dhe përgatitja e broshurës 4.Aktivitet përmbyllës
Objektivi thelbësor i këtij aktiviteti ishte të nxisë dhe inkurajojë të rinjtë e pakicës kombëtare gorane për të ruajtur dhe kultivuar në të ardhmen këto vlera të cmuara të kulinarisë vendase dhe për t'i transmetuar ato në brezat e ardhshëm. Në këtë punëtori, qëllimi kryesor ishte demonstrimi për brezin e ri i vlerave kulturore dhe dokumentimi i trashëgimisë së	1 Korrik 2025	31 Tetor 2025	1 pakicë kombëtare	1.Intervistimi dhe mbledhja e recetave 2.Punëtori me nxënësit e shkollave 3.Panairi "Shijet e Gorës" 4. Botimi broshurës